COOLTARTIS

Revistă trimestrială de istorie, cultură și literatură

Anul V, nr. 13, septembrie 2026

Apare sub egida
Uniunii Ziariștilor Profesioniști
din România
nr. 15/2024

Scanați codul QR și citiți întrega colecție COOLTARTIS

UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI DIN ROMÂNIA

CERTIFICAT DE ATESTARE Nr. 15/2024

Comisia de Atestare a Egidelor UZPR
întrunită în data de 09.12.2024
a analizat conținutul publicației
Cooltartis (Slatina)
și a decis acordarea dreptului de a fi difuzată
sub Egida Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România
și de a publica sigla UZPR pe copertă.

Președinte
Șerin STANCIU

Publicație editată de
Asociația Culturală Olt Artis Slatina
ISSN: 3008-3370 / ISSN-L: 3008-3370
Director Fondator: Nicolaie DINCĂ

Redacția și administrația:
Strada Cireașov, nr. 15, Bl 20, sc. C, apt 8,
Cod Poștal: 230070, Slatina, Olt, România

Redactor șef: Nicolaie DINCĂ
telefon: 0747.128838; E-mail: nicolaied2@gmail.com

Redactor șef adjunct & Tehnoredactor: Valeru CIUREA
Redactor secțiunile Istorile și Proză: Nicolaie DINCĂ
Redactor secțiune Poezie: Corina DAȘOVEANU
Redactori secțiunea Diaspora și Minorități: Mircea Giani FLORESCU, Tic PETROȘEL, Justina Radu

Colaboratori:
Larisa Izabela IACOB, Diana-Alexandra PELMUȘ, Cornel MANOLESCU, Nicolae DUMITRANA, Dan ALEXOAE, Ramona MÜLER, Cristian SĂILEANU, Gina ZAHARIA, Adrian ȚION, Ioan IVAȘCU, Adrian Vasile EFTIME, Alexandrina Lucia VAIDA, Ana NEDELCU, Evelyne Maria CROITORU, Gela ENEA, Maria CALLEYA, Mirela DUMA, Christian W. SCHENK, Sanda MISIRIANȚU, Radu PAȘALEGA, Cornelia Maria BIRIȘ

Fotografii și ilustrații:
Valeru CIUREA, Cornelia CIUREA, A.I.

Coperta 1: Apollo; Coperta 3: Afiș „Folk în grădina Iuliei”; Coperta 4: Vasile Alecsandri

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține autorilor.
© Asociația Olt Artis, 2024

Tipar executat la Editura Hoffman
E-mail: contact@editurahoffman.ro

Larisa Izabela IACOB

MICHELANGELO MERISI DA CARAVAGGIO

Termenul de baroc este utilizat pentru a desemna arta, arhitectura și muzica ce au urmat Renașterii târzii. Barocul a fost un curent artistic care a avut apogeul în Europa în secolul al XVII-lea, extinzându-se în secolul al XVIII-lea. Acest curent a fost caracterizat prin grandiozitate, detaliu elaborat, mișcare și o dorință de a impresiona și de a exprima putere și emoție[1].

Stilul baroc este considerat a fi o reacție a celui manierist, în care idealismul clasic a făcut loc frumuseții calme. Așadar, barocul este asociat mai ales cu arta comandată de Biserica Catolică, care a promovat această formă pentru a transmite puterea și splendoarea credinței.

Operele de artă din perioada barocului sunt adesea caracterizate de contraste dramatice între lumină și umbră. Această tehnică, cunoscută sub numele de „chiaroscuro", a fost adesea utilizată pentru a crea efecte cu un puternic impact emoțional pentru privitor.

Unul dintre cei mai mari reprezentați ai perioadei baroce este italianul Michelangelo Merisi, zis Caravaggio; născut în anul 1571 la Milano, în Bergamo. Mare parte din viață și-a petrecut-o la Roma, unde s-a instalat în jurul anilor 1592-1593[2].

Caravaggio dorea să redea lumea în stil realist, prin imagini cât mai clare și veridice. Naturalismul lui nu este caracterizat de frumusețe, ci de o sinceritate care l-a determinat să reproducă realitatea dură[3]. Pictorul era un bun cunoscător al Bibliei, el fiind unul dintre marii ei ilustratori, care a văzut scenele biblice ca și cum s-ar fi redat pur și simplu în fața lui.

Pictorul italian propune o utilizare nouă a luminii care lovește obiectele și personajele, teatralizând și dramatizând pictura, acest procedau fiind de mare succes, mulți pictori adoptându-l, fiind numiți „caravagiști"[4].

Începând cu anul 1599, Caravaggio se dedică aproape în totalitate picturii religioase, realizând tablouri din ce în ce mai austere și întunecate, tablourile sale reliefând dincolo de scenele dure, o profundă spiritualitate, plină de sinceritate[5].

Cel mai remarcant aspect al operei sale este folosirea spectaculoasă a luminii și a umbrei, lucru redat cu măiestrie în opere precum *Convertirea Sfântului Pavel*și *Cina de la Emmaus*.

Convertirea Sfântului Pavel este un tablou realizat în punctul culminant al carierei artistului și înfățișează momentul convertirii la creștinism a lui Saul, când acesta este aruncat de pe cal de o rază de lumină cerească, pe când se afla în drum spre Damasc. Celebra operă a fost extrem de controversată, deoarece redarea subiectelor religioase în manieră realistă era considerată a fi grosolană și neprotrivită. În realizarea acestei opere, artistul folosește clarobscurul, astfel accentuând reprezentarea formelor și a volumelor cu ajutorul luminii și umbrelor[6].

După cum se poate observa în operă,

[1] Stephen Farting, *Istoria artei de la pictura rupestră la arta urbană*, Editura RAO, București, 2020, p. 212.

[2] Claude Frontisi (coordonator), *Istoria vizuală a artei*, Editura RAO, București, 2004, p. 254.

[3] Ernest H. Gombrich, *Istoria Artei*, Editura ART, București, 2012, p. 588.

[4] Claude Frontisi (coordonator), *op.cit*., p. 255.

[5] *Ibidem.*

[6] StephenFarting,*op.cit.*,p.216

cea mai mare parte a sa este ocupată de cal. Musculatura animalului este frumoasă, accentuată de lumina puternică, compoziția fiind explicată de locul în care se află pictura: aceasta este montată la intrarea în capela Cerasi. De asemenea, dramatismul scenei este intensificat prin folosirea suspansului. Astfel, copita calului, ridicată în aer, este gata să-l lovească pe Sf. Pavel, fiind evidențiată prin lumină pentru un efect sporit. Aceeași lumină acoperă și mâna servitorului, care ține strâns frâiele pentru a evita un accident. În prim-planul compoziției este surprins Sf. Pavel, carestă întins pejos, cu brațeleîn aer. Natura divină a evenimentului este sugerată de ochii închiși ai sfântului și de lumina aurie. Mai mult decât atât, pelerina și sabia simbolizează viața lui Pavel ca soldat roman[7].

Caravaggio folosește clorobscurul în realizarea tablourilor sale, fiind necesar să se aducă niște lămuriri cu privire la impactul pe care îl are acest contrast în opera artistului. Clarobscurul este contrastul care corespunde luminii și umbrei, baza lui stă valoraţia, adică raportul dintre valorile deschise și închise, dintre culoarile luminoase și întunecate.Acest contrast permite redarea efectelor dramatice și conferă mister. De asemenea, acesta se pretează la un cromatism redus[78], de aceea se poate observa cum artistul a folosit o gamă cromatică restrânsă: roșu, verde, ocru, siena și umbră arsă.

Culoarea este subordonată și integrată luminii ca simbol al misterului divin, iar prin colorarea luminii, culoarea participă în mod activ la convenția imaginii religioase, făcând primul pas spre semnificație[9].

În *Cina de la Emmaus*, care îl prezintă pe Iisus binecuvântând masa ucenicilor săi, Caravaggio obține efectul dramatic tot cu ajutor clarobscurului, unde cina conferă un pretext natural pentru înfățișarea unei săli învăluită în întuneric, în care personajele se conturează cu ajutorul luminii direcționate variat. Analizând umbra de deasupra capului lui Iisus și cea a bărbatului din stânga, se poate constata că una dintre sursele de lumină este joasă, cel mai probabil un foc sau un felinar[9].

Gama cromatică este restrânsă, predomină ocrul, umbra arsă și siena. În centrul compoziției, haina lui Iisus este de culoare roșie, fapt ce atrage atenția, și reprezintă totodată, centru de interes al acesteia. Culorile sunt perfect armonizate, tonurile calde corespund părții ce ține de lumina, iar cele reci porțiunilor întunecate[10].

Un alt tablou reprezentativ al artistului este *Iudita tăind capul lui Holofern*. În această operă de artă Iudita apare pictată, ca o tânără frumoasă, slabă, cu tenul și părul deschis la culoare, din punct de vedere fizic, fiind îmbrăcată cu haine simple, specifice unei servitoare, acesta fiind rolul pe care ea îl juca în momentul decapitării lui Holofern. Scena pare una dinamică, tânăra se retrage cu dezgust în timp ce îl apucă de păr pe Holoferne și îi despică gâtul cu propria sabie. Holofern, pe patul său, cu trupul puternic, dar slăbit de beție, este dezbrăcat și pare că urlă neputincios, pare înghețat și surprins, în această luptă zadarnică a ultimei sale clipe de conștiință. Bătrâna servitoare însetată de sânge, cu ochii bulbucați în timp ce se străduiește să avanseze spre cel ce-și dă ultima suflate, strânge în drumul său sacul în așteptarea capului dezmembrat. Este o imagine înfiorătoare, cu un interes primordial pentru stările de spirit ale protagoniștilor: satisfacția sumbră a bătrânei, șocul lui Holofern și sentimentul de determinare al Iuditei. Caravaggio intensifică limbajul corporal nu numai în posturile, gesturile și expresiile faciale, ci și în mâinile încleștate ale personajelor: Iudita ține strâns și hotărâtă sabia în mâna dreaptă, iar cu cea stângă părul bărbatului; bătrâna servitoare și-a încleștat mâinile de nerăbdare asupra sacului; iar Holofern își ține strânsă una din mâini, probabil de durere.

Spațiul în care se desfășoară acțiunea de decapitare, este unul obscur, doar o draperie roșie din fundal, aduce echilibru cu golurile din jurul lor care sunt negre și bidimensionale. Tabloul pare că se desfășoară panoramic, punctul de

[7] *Ibidem*, p.217

[8] Liviu Lăzărescu, *Culoarea în artă,* Editura Polirom, Iași, 2009,p.119.

[9] Stephen Farting, *op.cit.*, editura Rao, București, 2020,p. 217.

[10] Camilian Demetrescu, *op. cit.*, p. 37.

plecare, fiind figura cea mai puțin importantă, ci anume a servitoarea, al cărei cap iese foarte mult în evidență. Influența lui Da Vinci este evidentă în acest tablou realizat de Caravaggio. Aici, chipul grotesc și intens al bătrânei care ține sacul pentru capul lui Holofern evocă în mod incontestabil caricaturile lui Leonardo da Vinci[11].

Concluzionând, Caravaggio a revoluționat pictura europeană prin stilul său inovator, caracterizat de naturalism radical, dramatism accentuat și un joc al luminii și umbrei fără precedent. El a renunțat la idealizarea personajelor religioase, preferând reprezentarea realistă, adesea brutal de sinceră, a umanității acestora. Opera sa a avut un impact profund asupra Barocului și a inspirat numeroși artiști ulteriori. Deși viața sa a fost marcată de conflicte și controverse, moștenirea artistică a lui Caravaggio rămâne una dintre cele mai puternice și durabile din istoria artei occidentale. Prin capacitatea sa de a reda tensiunea dramatică și emoția interioară a personajelor, Caravaggio nu doar că a schimbat modul în care privim arta religioasă, dar a deschis și calea unei estetici moderne și profunde.

Fig. 1 *Convertirea Sfântului Pavel*
Sursa: www.Wikipedia.ro, accesat pe 29 martie 2025.

Fig. 2. Cina de la Emmaus
Sursa: www.Wikipedia.ro, accesat pe 29 martie 2025.

Fig.3. *Iudita tăind capul lui Holofern*- Caravaggio
Sursa: www.Wikipedia.ro, accesat pe 29 martie 2025.

Bibliografie

- DEMETRESCU, Camilian, *Culoarea suflet și retină*, Editura Meridiane, București, 1956
- FARTING, Stephen, *Istoria artei de la pictura rupestră la arta urbană*, Editura RAO, București, 2020
- FRONTISI, Claude (coordonator), *Istoria vizuală a artei*, Editura RAO, București, 2004
- GOMBRICH, Ernest H., *Istoria Artei*, Editura ART, București, 2012
- LĂZĂRESCU, Liviu, *Culoarea în artă*, Editura Polirom, Iași, 2009
- https://www.caravaggio.org/judith-beheading-holofernes.jsp, accesat pe 29 martie 2025
- www.Wikipedia.ro, accesat pe 29 martie

[11] https://www.caravaggio.org/judith-beheading-holofernes.jsp, accesat pe 29 martie 2025.

Diana-Alexandra PELMUȘ

Studiul iconografic și stilistic al icoanei „Învierea - Pogorârea la iad”

Descrierea iconografică

În iconografia ortodoxă tradițională întâlnim mai multe moduri de reprezentare a „Învierii lui Hristos”. Tipul iconografic al „Învierii”, care îi urmează în timp, este “Pogorârea la iad” (Anastasis), fiind o reprezentare teologică a Învierii Domnului, specifică tradiției bizantine și postbizantine, care nu redă momentul istoric al Învierii, ci efectul ei soteriologic: biruința lui Hristos asupra morții și iadului.[1] Totodată, este și o interpretare convențional-simbolică, ce descrie momentul care precedă Învierea lui Hristos cu trupul[2], arătând astfel semnificația lăuntrică, mistică, universală.[3] (Figura 1)

În „Erminia picturii bizantine”, Dionisie din Furna prezintă scena „Coborârea lui Hristos la iad” astfel: „iadul, ca o peșteră întunecoasă dedesubt de dealuri, (…) și porțile iadului [de aramă] dezrădăcinate [și aruncate jos], iar Hristos, având împrejur nemărginită lumină (…), calcă pe ele, cu dreapta ținând (de mână) pe Adam”, iar cu stânga Crucea. „Și de-a dreapta, Înaintemergătorul stând și arătându-l pe Hristos; și lângă el David și alți drepți și împărați cu cununi și cu coroane; iar de-a stânga proorocii: Iona, Isaia, Ieremia, şi dreptul Abel şi mulţi alții.”[4]

De asemenea, „Învierea” sau „Pogorârea la iad” este descrisă de Constantine Cavarnos, astfel: „în planul apropiat, iadul, reprezentat ca o peșteră întunecată sub un munte. Hristos, în centrul compoziției, stă în picioare pe porțile doborâte ale iadului. (…) Hristos este reprezentat ridicându-l pe Adam din mormânt cu mâna dreaptă și ținând o Cruce mare în mâna stângă. Crucea este aici simbolul biruinței asupra morții, după învățătura Bisericii, un simbol duhovnicesc. Picioarele lui Hristos se află depărtate, arătând o mișcare viguroasă, accentuată de mișcarea veșmântului Său exterior, a mantiei. (…) Mâinile şi picioarele poartă semnele piroanelor răstignirii. Expresia chipului Său este solemnă, dar blândă şi binevoitoare. Uneori, figura Domnului este înconjurată de o „slavă” ovală (mandorlă)”.

În mod caracteristic, Adam şi Eva sunt reprezentați în partea dreaptă a scenei, unul lângă altul, fără aureole. Adam este personajul din dreapta lui Hristos, cu părul lung și barbă, stând cu mâinile întinse spre Iisus, într-un gest de implorare. Eva este femeia din spatele lui, în veșmânt roșu, cu capul acoperit. Adam şi Eva sunt scoși în evidență în icoană deoarece, fiind primii oameni, simbolizează întreaga omenire pe care Hristos, prin Întruparea, Răstignirea şi Învierea Sa, a trecut-o „de la moarte la viață”. Astfel, Hristos, reprezentat în icoană, ridicându-i pe Adam şi pe Eva din mormânt, simbolizează Învierea, printr-Însul, a sufletelor lor.

De o parte și de alta a lui Hristos, stau în picioare mai multe persoane, precum Sfântul Ioan Botezătorul, prorocii și drepții Vechiului Testament. Aceștia sunt reprezentaţi fără aureole. Personajul din stânga lui Hristos este Sfântul Ioan Botezătorul, ce se recunoaşte datorită fizionomiei sale tipice din icoanele bizantine, cu chip ascetic, barbă și privire severă. Sfântul loan Botezătorul iese în evidență în icoana „Pogorârii la lad”, pentru că el propovăduiește celor din iad vestea cea bună a Învățăturii lui

[1] Leonid Uspensky, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă*, București, Ed. Anastasia, 1994, pp. 178–182.

[2] Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Călăuziri în lumea icoanei*, București, Ed. Sophia, 2003, p. 201.

[3] Constantine Cavarnos, *Ghid de iconografie bizantină,* București, Ed. Sophia, p. 98.

[4] Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, București, Ed. Sophia, p. 117.

Hristos.[5] (Figura 2)

Cu privire la iad, deosebit de relevantă este afirmaţia: „Voi zidi Biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui" (Mt. 16, 18)[6]. Icoana "Învierii", cu porţile iadului sfărâmate şi cu încuietorile sparte, împrăştiate în jurul lor, aminteşte acest pasaj.[7]

Analiza stilistică

Din punct de vedere stilistic, Icoana „Pogorârea la iad (Anastasis)", este o lucrare ce aparține artei brâncovenești târzii, cu influențe populare evidente, caracteristice spațiului românesc, cel mai probabil de la sfârșitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea, perioadă marcată de sinteza dintre tradiția bizantină și limbajul artistic local[8].

Influența stilului brâncovenesc este vizibilă prin: alungirea moderată a proporțiilor figurilor, fără rigiditatea hieratică bizantină clasică; ritmul liniilor curbe, mai ales în redarea veșmintelor, a mandorlei și a mișcării trupului; preeminența desenului asupra modelajului volumetric, caracteristic artei românești din epocă.[9] Aceste trăsături reflectă adaptarea limbajului bizantin la gustul local și la contextul cultural al epocii brâncovenești, care a favorizat un echilibru între tradiție și expresivitate decorativă.[10]

Influențele populare sunt evidente și legitime pentru această categorie de icoane, destinate comunităților rurale sau semi-urbane. Sunt reliefate prin simplificarea formelor: chipurile personajelor sunt schematizate, cu trăsături accentuate (ochi mari, nas lung, bărbie scurtă) și lipsa anatomiei realiste (trupurile sunt simbolice, nu fizice), ceea ce corespunde artei populare religioase, unde expresia simbolică prevalează asupra realismului.[11] Accentele populare sunt, de asemenea, evidențiate și de materiale și tehnică, astfel că paleta cromatică pământie și limitată sugerează folosirea pigmenților accesibili (ocru, roșu-cărămiziu, verde închis, puțin albastru), iar tehnica indică un atelier local, nu unul de curte. Această practică este frecvent documentată în icoanele românești de secol XVIII–XIX.[12]

Cromatica icoanei este dominată de roșu-cărămiziu, ocru, brunuri, verde închis și negru, cu accente de aur degradat în zona mandorlei și a aureolei lui Hristos. Semnificația culorilor este următoarea:

- roșul simbolizează jertfa, sângele mântuitor și viața restaurată prin Înviere.[13] Apare la Eva și în mandorlă - semn al răscumpărării;
- ocrul și brunul (din fundal și veșminte) trimit la pământ și la condiția umană căzută, sugerând umanitatea aflată în moarte[14];
- verdele închis (din hainele drepților) este culoarea speranței și a vieții care renaște, asociat drepților ridicați din iad;
- negrul/ brun foarte inchis (din reprezentarea adâncului, iadului, morții) semnifică iadul, neființa, absența luminii dumnezeiești;
- aurul degradat/ galben-ocrul (din mandorlă și iradierile divine) exprimă lumina necreată și prezența dumnezeiască, fiind o culoare teologică, nu decorativă.[15]

Paleta cromatică este astfel subordonată mesajului teologic și funcției catehetice a icoanei, nu unui scop estetic autonom, fiind adaptată la mentalul colectiv rural. Totodată,

[5] Constantine Cavarnos, *op.cit.,* pp. 98-101.

[6] Matei 16, 18, în *Biblia* sau *Sfânta Scriptură*, București, Ed. Institutului Biblic și de misiune Ortodoxă, 2008, p. 1117.

[7] Constantine Cavarnos, *op.cit.,* p. 101.

[8] Vasile Drăguț, *Arta românească*, vol. II, București, Ed. Meridiane, 1985, pp. 145–150.

[9] Virgil Vătășianu, *Istoria artei feudale în Țările Române*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1980, pp. 312–318.

[10] Vasile Drăguț, *op. cit*., pp. 152–156.

[11] Gheorghe Anghel, *Icoana pe lemn și pe sticlă în spațiul românesc*, București, Ed. Meridiane, 1978, pp. 64–70.

[12] *Ibidem*, pp. 71–75.

[13] Paul Evdokimov, *Arta icoanei. O teologie a frumuseții*, București, Ed. Sophia, 2006, pp. 240–243.

[14] Leonid Uspensky, *op. cit*., pp. 136–138.

[15] *Ibidem*, pp. 170–174.

prezintă un contrast puternic între întuneric (iad) și lumină (Hristos). Aici, culorile educă, nu „înfrumusețează”.

Din punct de vedere al expresivității narative, personajele par „înghesuite”, aproape teatrale, iar accentul este pe gest și relația dintre personaje, nu pe spațiu. Icoana era destinată credinciosului simplu, nu contemplării erudite, nefiind o icoană „de prestigiu”, ci una vie, lucrătoare.

Tipul iconografic al “Pogorârii la iad” își are originea în arta bizantină, fiind transmis prin intermediul Muntelui Athos și al spațiului balcanic în Țările Române, unde capătă o expresie mai narativă și mai accesibilă credinciosului de rând. În acest context, icoana analizată se înscrie în tradiția icoanelor locale, care păstrează structura canonică, dar o interpretează într-un limbaj simplificat.

Icoana „Pogorârii la iad” reprezintă o sinteză între tradiția bizantină și stilul brâncovenesc, filtrată prin sensibilitatea artei populare românești. Cromatica pământie, desenul expresiv și lipsa fastului indică o lucrare destinată comunității locale, cu un profund rol catehetic și duhovnicesc, demonstrând continuitatea și adaptabilitatea artei sacre ortodoxe în spațiul românesc. Influențele populare nu alterează mesajul teologic, ci îl fac accesibil, transformând icoana într-un instrument de mărturisire a credinței.

BIBLIOGRAFIE

ANGHEL, Gheorghe, *Icoana pe lemn și pe sticlă în spațiul românesc*, București, Ed. Meridiane, 1978.

CAVARNOS, Constantine, *Ghid de iconografie bizantină,* București, Ed. Sophia.

DIONISIE din Furna, *Erminia picturii bizantine*, București, Ed. Sophia.

DRĂGUȚ, Vasile, *Arta românească*, vol. II, București, Ed. Meridiane, 1985.

EVDOKIMOV, Paul, *Arta icoanei. O teologie a frumuseții*, București, Ed. Sophia, 2006.

ICĂ, Ioan I. Jr., *Canonul Ortodoxiei*, vol. II, Sibiu, Ed. Deisis, 2008.

Matei 16, 18, în *Biblia* sau *Sfânta Scriptură*, București, Ed. Institutului Biblic și de misiune Ortodoxă, 2008.

USPENSKY, Leonid, *Teologia icoanei în Biserica Ortodoxă*, București, Ed. Anastasia, 1994.

USPENSKY, Leonid, LOSSKY, Vladimir, *Călăuziri în lumea icoanei*, București, Ed. Sophia, 2003.

VĂTĂȘIANU, Virgil, *Istoria artei feudale în Țările Române*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1980.

ANEXE

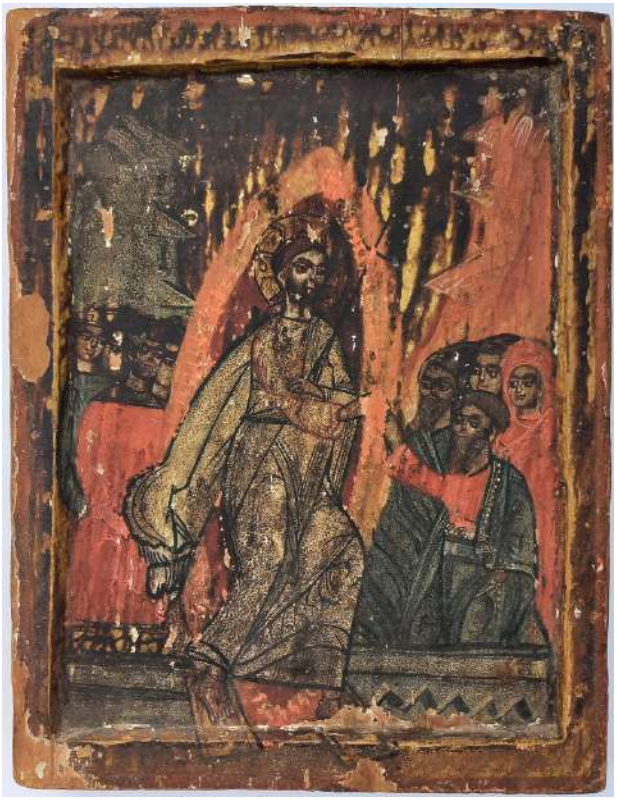

Fig. 1. Ansamblu icoană față (sursă proprie)

Fig. 2. Detaliu icoană față – personaje (sursă proprie)

Cornel MANOLESCU

COLIBĂȘANU CONSTANTIN – Prefect de Olt

1.*1888, aprilie 15 – 1889, august 10, prefect de Olt.*

[A.M.I., 1897, pag.417; G.Poboran, 1908-II, pag.218]

2.*1895, august 25 – octombrie 7, prefect de Olt.*

[A.M.I.,1897, pag. 417]

3.*1899, aprilie 15 – iunie 15, prefect de Olt.*

[G.Poboran, 1908- II, pag. 218].

Constantin Colibășanu s-a născut în 1844, în com. Colibași, județul Mehedinți. Deși a fost de profesie inginer constructor, C. Colibășanu a studiat și Agronomia, în Franța.

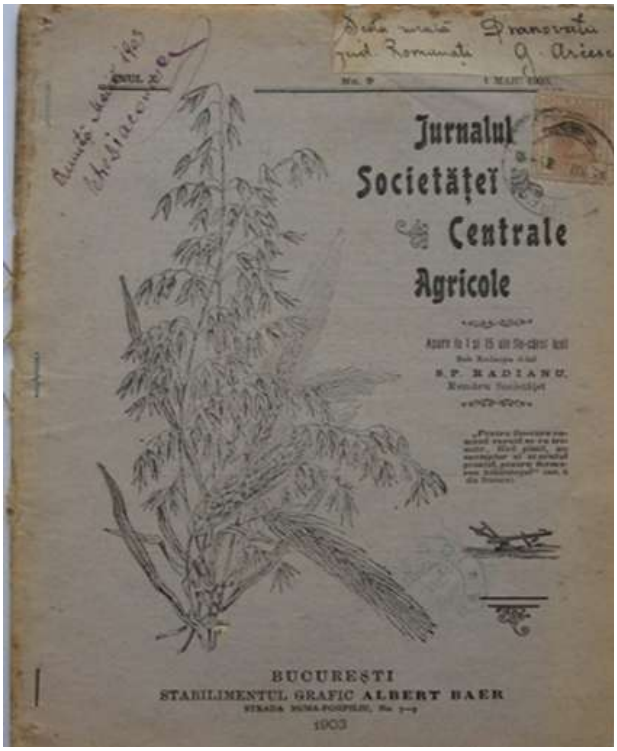
Acestea erau marile lui pasiuni: să construiască și să lucreze pământul.

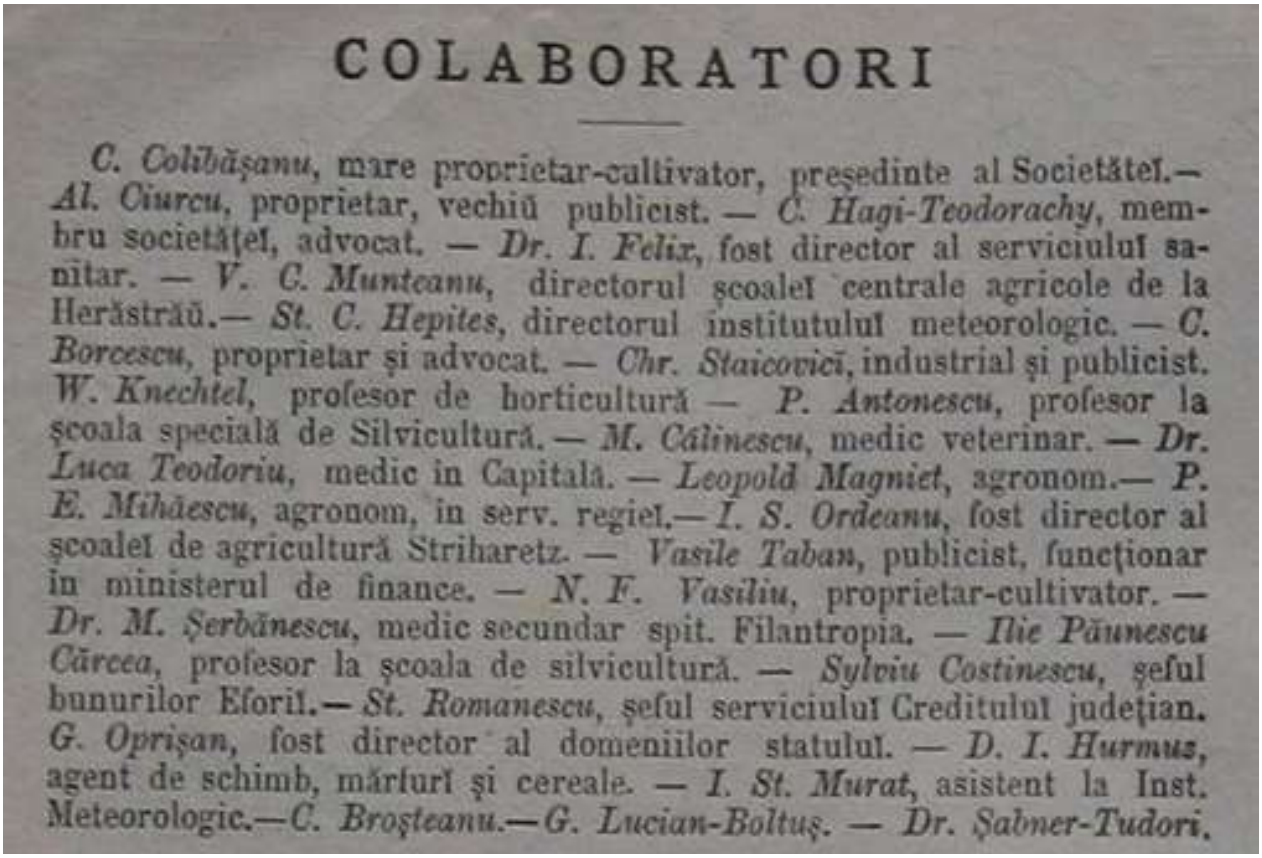
Pe la 1874 vine din Mehedinți, la Văleni în județul Olt. În 1878, C. Colibășeanu stăpânea 1440 ha. la Văleni, Călmățui, Bățanu (Popești), Preajba (Cotorga) și Ciuperceanca

Moșia Văleni aparținuse lui Dima Ciochină, venit din Scărișoara-Romanați, care o dă ca zestre logofătului Matei Burcă, iar acesta de zestre o dă lui Constantin Bănuțescu și Gh.Popescu. Moștenitorii acestora o vor vinde lui Constantin Colibășanu. A fost primul director al Școlii de Agricultură de la Strehareți (Slatina) și mare proprietar al moșiilor Văleni și Șerbănești. De acolo începe în martie 1907 răscoala din județul Olt, iar conacul său este ars de răsculați împreună cu întregul inventar agricol modern pe care îl avea.[1]

Constantin Colibășanu
Sursa foto: ,,Memoria Oltului'', nr. 4, aprilie 2013, pag.28.

COLABORATORI

C. Colibășanu, mare proprietar-cultivator, președinte al Societățeĭ.— *Al. Ciurcu*, proprietar, vechiŭ publicist. — *C. Hagi-Teodorachy*, membru societățeĭ, advocat. — *Dr. I. Felix*, fost director al serviciuluĭ sanitar. — *V. C. Munteanu*, directorul școaleĭ centrale agricole de la Herăstrăŭ.— *St. C. Hepites*, directorul institutuluĭ meteorologic. — *C. Borcescu*, proprietar și advocat. — *Chr. Staicovicĭ*, industrial și publicist. *W. Knechtel*, profesor de horticultură — *P. Antonescu*, profesor la școala specială de Silvicultură. — *M. Călinescu*, medic veterinar. — *Dr. Luca Teodoriu*, medic în Capitală. — *Leopold Magniet*, agronom.— *P. E. Mihăescu*, agronom, în serv. regieĭ.— *I. S. Ordeanu*, fost director al școaleĭ de agricultură Striharetz. — *Vasile Taban*, publicist, funcționar în ministerul de finance. — *N. F. Vasiliu*, proprietar-cultivator. — *Dr. M. Șerbănescu*, medic secundar spit. Filantropia. — *Ilie Păunescu Cărcea*, profesor la școala de silvicultură. — *Sylviu Costinescu*, șeful bunurilor Eforiĭ.— *St. Romanescu*, șeful serviciuluĭ Creditului județian. *G. Oprișan*, fost director al domeniilor statuluĭ. — *D. I. Hurmuz*, agent de schimb, mărfurĭ și cereale. — *I. St. Murat*, asistent la Inst. Meteorologic.—*C. Broșteanu.—G. Lucian-Boltuș.* — *Dr. Șabner-Tudori.*

A fost Președinte al Societății Centrale Agricole din România și colaborator al publicației „Jurnalul Societății Centrale Agricole”.

Ctitor al bisericii din Văleni, lider al organizației de Olt a Partidului Conservator și prefect de Olt (1888 – 1889; 1895; 1899).

Ziarul „Epoca” oficiosul Partidului Conservator, nr. 725 din 21 aprilie 1888, prezintă într-un articol intitulat „Corespondență din Slatina”, primirea lui C. Colibășanu, noul prefect al județului Olt, în orașul Slatina:

„Ziua de ieri cu ocaziunea primirei noului prefect, simpaticul domn Colibășeanu, a fost o adevărată zi de sărbătoare pentru slătineni. Cu tot timpul ploios, piața era frumos decorată cu drapele, iar peronul gărei era plin de lume, așteptând sosirea trenului.Bucuria era nedescrisă pe fețele tuturor cetățenilor.

Sosind trenul, d-l prefect pătrunse cu greutate la locul unde era așteptat de notabilitățile orașului și ale județului de unde fu salutat de C. Găbunea, mare proprietar [n.n. la Mierlești și fost primar la Slatina între 1872 – 1876] și Ion Hagi Popp, comerciant, care improvizează o mică alocuțiune. Emoțiunea era generală.

D-l prefect mulțumi de primirea atât de cordială și declară că dacă a primit prefectura, a făcut-o nu din vanitate, ci din dorul ce are pentru acest județ.”

Constantin Colibășanu a avut un rol important la constituirea Societății mixte româno-olandeze, Astra Română (1909 – 1910), reprezentând partea română ca negociator cu partea olandeză (Răvaș Gheorghe, *Din istoria petrolului românesc, Ed. de Stat pentru Literatură și Politică, București, 1995, pag. 80).*

Printre realizările lui Constantin Colibășanu în com.Văleni se numără și un iaz din cărămidă construit în Valea Călmățuiului, în apropierea șoselei Văleni-Stoicănești rezultând în spatele iezăturii un elești lung de 2,5 km și o suprafață de 12 ha. A înființat o lăptărie în anexele clădirilor sale, concesionată în fiecare an unui maestru grec și unde se fabrica brânză albă de oaie, a introdus dărăcitul mecanic, anexă pe lângă moara sa și tot aici a fost instalată o piuă (pivă) cu trei guri pentru curățatul dimiilor.[2]

C. Colibășeanu a făcut multe donații

[2] Vasile, Radian, *Văleni, jud. Olt-aspecte demografice și elemente de etnografie (sfârșitul sec. al XIX-lea* și *începutul sec. XX*), în ,,Memoria Oltului'', nr.4 (14), aprilie 2013, pag. 27 – 40.

pentru comuna Văleni.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunei publice

„D-l C. Colibășanu, proprietarul moșiei Văleni din județul Olt, oferind o casă a sa, pentru a servi ca local școlei rurale din acea comună timp de 2 ani; ministerul-i exprimă mulțumirile sale pentru această donație.”[3]

„D-l Colibășanu, prefectul județului Olt, a oferit 3.000 lei carĭ să se împartă la elevii premiați de la școlele din județ.”[4]

Ziarul „Epoca”, din 28 aprilie 1888, la rubrica **„INFORMAȚIUNI”**, prezenta o donație făcută de Constantin Colibășanu:

„Din Slatina ni se scrie că noul prefect de Olt, dl.Colibășanu dorind sĕ dea o dovadă despre interesul ce poartă învĕțămêntului public, a instituit în favoarea celor doi elevi mai merituoși din fie-care școală rurală câte un premiu de 15. Fiind dat numĕrul școlilor din județul Olt darul d-lui Colibășanu se urcă la mai mult ca 2000 lei.”

„Dl. ***C. Colibășeanu****, senator și mare proprietar, dăruind tuburile de ciment necesare înlocuirei a 3 podețe de pe șoseaua Roșiori-Socetu-Văleni, ministrul îi aduce prin aceasta viile sale mulțumiri pentru acest dar atât de folositor bunei stări a drumurilor.”*[5]

Pe 25 august 1895, este numit prefect al județului Olt.

MINISTERUL DE INTERNE

„Prin jurnalul consiliului de miniștri cu No. 17 de la 25 August 1895, dupe propunerea făcută prin referat de D.ministru seretar de Stat la departamentul de interne D.C.Colibășeanu, senator, este numit, provizoriu și sub reserva sancțiuneĭ ulterióre a M.S. Regelui, ***în funcțiunea de prefect al județului Olt, în locul D-lui Gh. Arghiropol, demisionat.”***[6]

Pe 15 aprilie 1899 este numit prefect al județului Olt, funcție exercitată până la 15 iunie, același an.

C. Colibășanu nu a avut o presă favorabilă. Iată ce scrie despre el, ziarul conservator „Scânteia”, în numărul său din 1 iunie 1905:

„Mare proprietar, fost liberal, fost averescan, fost junimist, fost conservator, fost drapelist, fost conservator eventual Cantacuzinist-Tachist, viitor junimist vroește a-și strămuta domiciliul politic la Doljiu, unde are o mare proprietate.

Avis craiovenilor, să aducă moaștele Sf. Filofteia spre a-i apăra de o asemenea calamitate politică.”

Prin Decretul Regal nr. 2702, din 7 mai 1912 i se conferă Ordinul „Coroana României”,în grad de Comandor.

A avut un fiu, Eugeniu Colibășanu, prefect al județului Olt, pentru o foarte scurtă perioadă de timp (1918, noiembrie 1 – decembrie 5).

Constantin Colibășanu a decedat în anul 1916.

[3] Monitorul Oficial al României, No.107/ 13 August 1881

[4] Ibidem, No. 165/26 Octombrie1888.

[5] Ibidem, No. 164/23 Octombrie 1905.

[6] Ibidem, No. 127/7 Septembrie 1895, pag. 4258.

Nicolae DUMITRANA

Alexandru Șerbănescu – ultimul mare as al aviației române. Viața, luptele și moștenirea unui erou al cerului

Cel de-al Doilea Război Mondial a reprezentat unul dintre cele mai dramatice conflicte din istoria omenirii, modificând profund echilibrul politic și militar la nivel mondial. În cadrul acestui conflict, aviația militară a cunoscut o dezvoltare fără precedent, devenind una dintre principalele arme ale războiului modern.[1]

România a participat activ la operațiunile militare desfășurate pe Frontul de Est și, ulterior, la campaniile împotriva Germaniei naziste după actul de la 23 august 1944. Forțele Aeriene Regale Române au avut un rol important atât în sprijinirea operațiunilor terestre, cât și în apărarea spațiului aerian național.[2]

Între piloții care au scris pagini de glorie în istoria aviației române se distinge căpitanul aviator **Alexandru Șerbănescu**, considerat unul dintre cei mai valoroși ași ai aviației de vânătoare române din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Prin profesionalismul său, prin cele 47 de victorii aeriene confirmate și prin exemplul personal oferit subordonaților, acesta a devenit una dintre personalitățile reprezentative ale aviației militare române.[3]

Lucrarea de față își propune să prezinte viața, activitatea militară și contribuția lui Alexandru Șerbănescu la istoria aviației române, urmărind atât evoluția sa profesională, cât și contextul militar în care și-a desfășurat activitatea. Sunt analizate formarea sa ca ofițer și pilot, participarea la principalele campanii aeriene, stilul său de comandă, precum și modul în care memoria sa a fost păstrată după încheierea războiului.

Copilăria și formarea unui viitor as al aviației

La 17 mai 1912, în satul Vlaici, comuna Colonești, județul Olt, se năștea Alexandru Șerbănescu, cel care avea să devină unul dintre cei mai apreciați piloți de vânătoare ai aviației militare române. Proveniența sa și datele biografice de bază sunt consemnate în documentele oficiale dedicate memoriei sale.[4]

Primele clase le-a urmat în localitatea natală, remarcându-se prin seriozitate și rezultate bune la învățătură. Alegerea unei cariere militare a reprezentat începutul unui parcurs profesional care avea să-l conducă spre aviația de vânătoare.

Admiterea la Liceul Militar „Nicolae Filipescu" de la Mănăstirea Dealu a constituit primul pas important în formarea sa ca viitor ofițer. Instituția era recunoscută pentru disciplina și nivelul ridicat al pregătirii militare și intelectuale oferite elevilor.[55]

În această perioadă s-au conturat principalele trăsături ale personalității sale: disciplina, spiritul de responsabilitate și autocontrolul, calități care aveau să-l definească și în timpul războiului.

Primii pași în cariera militară

După absolvirea liceului militar, Alexandru Șerbănescu a urmat Școala Militară

[1] Dénes Bernád, *Rumanian Aces of World War II*, Oxford: Osprey Publishing, 2003, p. 5–8.

[2] *ibidem*, p. 8–12.

[3] *ibidem*, p.77.

[4] *ibidem*, p.74.

[5] https://www.art-emis.ro/personalitati/capitan-aviator-alexandru-serbanescu.

de Ofițeri de Infanterie din Sibiu, fiind repartizat inițial la Vânătorii de Munte.

În 24 ianuarie 1938, este avansat prin Înaltul Decret nr. 260/1938, în mod excepţional, la gradul de locotenent. În anul 1938 câştigă proba de schi coborâre la concursul pe brigadă. Ultima sa aplicaţie majoră ca vânător de munte are loc în toamna aceluiaşi an în Munţii Apuseni.[6]

Ulterior, atras de dezvoltarea aviației militare, a optat pentru arma aeronauticii și a urmat cursurile de pilotaj militar.

Pregătirea piloților militari presupunea o instruire complexă, atât teoretică, cât și practică, incluzând navigație, meteorologie, tactică aeriană și cunoașterea aparatelor de zbor. Formarea riguroasă primită în această perioadă avea să reprezinte baza succeselor sale ulterioare.

Înainte de izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial, Șerbănescu era deja un pilot bine pregătit și apreciat de superiori, fiind încadrat în unitățile de vânătoare ale Forțelor Aeriene Regale Române.[7]

Primele misiuni și afirmarea pe Frontul de Est

Declanșarea Operațiunii „Barbarossa”, la 22 iunie 1941, a reprezentat începutul implicării României în campania militară împotriva Uniunii Sovietice. Aviația Regală Română a avut misiunea de a sprijini ofensiva trupelor terestre, de a proteja bombardierele și de a asigura superioritatea aeriană în zonele de operații.

Alexandru Șerbănescu a intrat în lupta aeriană pe Frontul de Est după încadrarea sa în **Grupul 7 Vânătoare**, în august 1942. Primele misiuni de luptă au contribuit la formarea sa ca pilot de vânătoare și la perfecționarea tacticilor de atac și apărare aeriană.[8]

Condițiile de luptă de pe Frontul de Est erau extrem de dificile. Piloții români executau zilnic misiuni de escortă, patrulare și interceptare, confruntându-se atât cu superioritatea numerică a adversarului, cât și cu condițiile meteorologice nefavorabile și uzura permanentă a aparatelor de zbor.

În timpul campaniilor desfășurate în zona Stalingradului și apoi în sudul frontului, Șerbănescu s-a remarcat prin calm, disciplină și o excelentă capacitate de conducere. Victoriile aeriene obținute i-au adus aprecierea camarazilor și a superiorilor, fiind considerat unul dintre cei mai promițători piloți ai aviației de vânătoare române.

La 29 martie 1943 a fost numit comandant al Escadrilei 57 Vânătoare, echipată cu avioane **Messerschmitt Bf 109G**, iar în lunile următoare și-a consolidat reputația prin numeroase victorii aeriene. Pentru meritele sale deosebite a fost decorat cu **Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a**, cea mai înaltă distincție militară românească acordată pentru fapte de arme.[9]

Pentru Șerbănescu, funcția de comandant nu însemna privilegii. El continua să participe

Foto 1:
Messerschmitt bf 109E3 „Galben 11” Wk-Nr.2729, Grupul 7 Vânătoare, pilotat de Alexandru Șerbănescu în vara anului 1942.
Sursa: Dénes Bernád, *op.cit,* p. 41.

[6] https://www.art-emis.ro/personalitati/capitan-aviator-alexandru-serbanescu.

[7] Dénes Bernád, *op.cit*, p.74.

[8] Dénes Bernád op.cit, p.74.

[9] *ibidem,* p.75.

Foto 2:
Messerschmitt Bf 109G-6 „Galben 1" al căpitanului aviator Alexandru Șerbănescu, Grupul 9 Vânătoare, în august 1944.
Sursa: Dénes Bernád, op.cit, p.45;)

personal la misiuni, refuzând să rămână la sol în timp ce oamenii săi se aflau în luptă. Această atitudine i-a adus respectul profund al subordonaților.

Experiența acumulată în campaniile din anii 1942–1943 avea să constituie fundamentul performanțelor sale ulterioare, când va deveni unul dintre cei mai apreciați comandanți ai aviației de vânătoare române și unul dintre principalii ași ai Forțelor Aeriene Regale Române.

Alexandru Șerbănescu, devenit unul dintre cei mai experimentați piloți ai Forțelor Aeriene Regale Române, a fost numit comandant al Grupului 9 Vânătoare, unitate echipată cu avioane Messerschmitt Bf 109 G, care avea un rol esențial în interceptarea bombardierelor americane și a avioanelor de escortă.[10]

Luptele aeriene desfășurate deasupra României s-au numărat printre cele mai dificile confruntări la care au participat aviatorii români. Bombardierele **B-24 Liberator** și **B-17 Flying Fortress** erau protejate de avioane moderne de vânătoare, în special **P-38 Lightning** și **P-51 Mustang**, ceea ce făcea ca fiecare misiune de interceptare să presupună riscuri foarte mari.

În calitate de comandant, Șerbănescu a promovat disciplina, cooperarea între piloți și respectarea tacticilor de luptă. Era apreciat pentru calmul său, pentru capacitatea de a lua decizii rapide și pentru grija manifestată față de subordonați, evitând pe cât posibil angajarea în acțiuni inutile sau disproporționate.

În 18 august, are loc un raid de bombardament la care participă 370 de bombardiere, împreună cu escorta lor, în total în jur de 800 de avioane. Piloţii Grupului 9 Vânătoare se pregătesc. Constantin „Bâzu" Cantacuzino vine la aerodrom ultimul, al 13-lea. Şerbănescu are un presentiment şi-i recomandă să nu zboare, însă Bâzu refuză, spunând că ghinionistul ar fi cazul să fie el.

Cei 13 decolează, intenţionând să se alăture celor 12 aviatori din Grupul 7 Vânătoare şi a încă 24 din Luftwaffe. Pe drum, unul din avioane are o defecţiune şi se întoarce, rămânând 12. În dreptul Braşovului întâlnesc o patrulă de Mustanguri, cu care angajează lupta. În ajutorul lor vin alte 16 Mustanguri, iar lupta se duce la înălţimea de cca. 8.000 m, unde Mustangurile sunt superioare. Cei 12 sunt copleşiţi, iar Şerbănescu, căruia se pare că nu-i funcţiona radioul, neputând fi avertizat, este lovit şi cade în valea Buzăului, lângă Rușavăț.[11]

La momentul morții sale, Alexandru Șerbănescu avea **47 de victorii aeriene confirmate**, fiind recunoscut drept unul dintre cei mai importanți ași ai aviației române din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.[12] Avea 32 de ani.

Moștenirea lui Alexandru Șerbănescu și locul său în istoria aviației române

Moartea căpitanului aviator Alexandru Șerbănescu, la 18 august 1944, a reprezentat o pierdere importantă pentru Forțele Aeriene Regale Române. Dispariția sa a avut loc într-un moment critic al războiului, când apărarea spațiului aerian al României era supusă unei presiuni tot mai mari din partea aviației aliate. Activitatea sa militară și rezultatele obținute în luptă au făcut ca numele său să rămână asociat

[10] *ibidem*, p.76.

[11] Dénes Bernád, *op.cit, p.51, 77; https://www.art-emis.ro/personalitati/capitan-aviator-alexandru-serbanescu.*

[12] *ibidem*, p.77.

cu elita aviației de vânătoare române.

Prin cele **47 de victorii aeriene confirmate**, Alexandru Șerbănescu ocupă un loc de frunte între așii aviației române din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.[13]

Dincolo de performanțele individuale, contemporanii au evidențiat spiritul său de disciplină, modestia și preocuparea constantă pentru pregătirea și protejarea piloților aflați sub comanda sa.

După încheierea războiului, contextul politic instaurat în România a făcut ca activitatea multor militari care au luptat pe Frontul de Est să fie trecută într-un plan secund. Cu toate acestea, după anul 1989, personalitatea lui Alexandru Șerbănescu a început să fie revalorizată prin studii istorice, manifestări comemorative și lucrări dedicate istoriei aviației militare române.[14]

Astăzi, memoria sa este păstrată prin activitatea instituțiilor militare, a muzeelor de profil și a organizațiilor dedicate cinstirii eroilor neamului. Numele său este prezent în publicații de specialitate, expoziții și ceremonii comemorative organizate anual, contribuind la promovarea valorilor de curaj, profesionalism și devotament față de țară.

Exemplul oferit de Alexandru Șerbănescu demonstrează că performanța militară este rezultatul unei pregătiri temeinice, al disciplinei și al spiritului de sacrificiu. Din acest motiv, el continuă să fie considerat una dintre cele mai reprezentative personalități ale aviației militare române și un reper pentru generațiile actuale de aviatori și istorici militari.

Activitatea căpitanului aviator **Alexandru Șerbănescu** reprezintă una dintre cele mai importante pagini din istoria aviației militare române. Parcursul său profesional, de la elev al liceului militar până la comandant al Grupului 9 Vânătoare, demonstrează că performanța în domeniul militar este rezultatul unei pregătiri temeinice, al disciplinei și al unei permanente preocupări pentru perfecționare.

Participarea sa la campaniile aeriene desfășurate pe Frontul de Est și, ulterior, la apărarea spațiului aerian al României împotriva bombardamentelor aliate a evidențiat atât calitățile sale de pilot de excepție, cât și aptitudinile de comandant. Victoriile aeriene obținute, spiritul de sacrificiu și grija manifestată față de camarazi l-au impus drept unul dintre cei mai valoroși așii ai aviației române din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Astăzi, Alexandru Șerbănescu este recunoscut nu doar pentru cele **47 de victorii aeriene confirmate**, ci și pentru valorile pe care le-a întruchipat: curaj, onoare, responsabilitate și devotament față de țară.

Foto 3: **Alexandru Șerbănescu, în anul 1944, decorat cu ordinul Mihai Viteazul.** sursa: Dénes Bernád, op.cit, p.74

Foto 4: **Alexandru Șerbănescu, locotenent.** sursa:https://fundatiaserbanescu.wordpress.com

Bibliografie:

- Bernád, Dénes, *Rumanian Aces of World War II*, Oxford, Osprey Publishing, 2003.
- Crăciunoiu, Cristian, *Istoria Aeronauticii Române*, București, Editura Modelism, 2003.
- https://rumaniamilitary.wordpress.com/2011/08/18/eroii-romanie-alexandru-serbanescu-alecu/;
- https://www.art-emis.ro/personalitati/capitan-aviator-alexandru-serbanescu;
- https://www.ligamilitarilor.ro/eroii-neamului/capitanul-aviator-erou-alexandru-serbanescu/;
- https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_World_War_II_flying_aces_from_Romania;
- https://www.ligamilitarilor.ro/eroii-neamului/capitanul-aviator-erou-alexandru-serbanescu/;
- https://fundatiaserbanescu.wordpress.com/category/aviator/.

[13] https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_World_War_II_flying_aces_from_Romania.

[14] Dénes Bernád, *op.cit, p.77.*

Dan ALEXOAE

„Dumnezeu vorbește cel mai tare acolo, în tăcerea dintre două bătăi de inimă.”

Viața ne oferă câteodată momente în care corpul devine martorul unui adevăr pe care mintea nu-l poate rosti decât cu infinit efort. Clipe în care inima, organul cel mai supus rutinei noastre, se oprește brusc din alergarea ei oarbă și, în tăcerea aceea neașteptată, ne așază față în față cu tot ce am refuzat vreodată să vedem.

Scriitura ce urmează nu este o simplă relatare medicală, deși pornește de la una reală — o criză acută indusă de o tulburare de ritm cardiac, o cursă contra cronometru către o unitate de urgență, mâinile unui medic admirabil care luptă, secundă cu secundă, să readucă ritmul pierdut. Este, mai mult decât orice, mărturia unei persoane care a privit pentru câteva secunde ce s-au întins cât o eternitate, în golul dintre două bătăi de inimă și care s-a întors de acolo altul.

Ce rămâne din noi când mintea își pierde toate reperele — timpul, greutatea, memoria, chiar și ideea de sine? Și ce înseamnă să descoperi, exact în punctul acela de zero absolut, de Nimic cosmic - o Prezență care nu se retrage, ci rămâne?

Textul care urmează nu cere să fie crezut ci cere doar să fie citit cu aceeași încetineală cu care se retrage frica dintr-un trup readus la viață. Este o poveste despre o spaimă terifiantă și despre harul omului cu stetoscop după gât, despre fragilitatea cărnii și despre ceva care nu moare niciodată cu totul.

E o poveste despre a muri puțin — pentru a afla, în cele din urmă, ce înseamnă cu adevărat să trăiești.

Nu știu să spun dacă ceea ce am trăit a fost o vedenie, un vis sau doar întunericul minții care se stinge. Știu doar că în golul acela fără fund, unde memoria se topea și numele celor dragi se evaporau, El nu a lipsit. A fost acolo unde nu mai era nimic altceva — ca o mână care nu se vede, dar care ține. Care ȚINE. Amin.

Tăcerea dintre două bătăi de inimă...

Era sâmbătă seara când am plecat din Severin, în jurul orei 20:00, împreună cu soția și băiatul, cu gândul să ajung dimineața la Olimp. Îmi place să conduc noaptea, pentru că traficul e mai lejer și drumurile mai libere de „nebuni” și de TIR-uri. De obicei, ca să nu adorm când merg la drum lung, beau de ani de zile doar Pepsi. Coca-Cola și cafeaua paradoxal, îmi provoacă somnolență. Pentru a fi sigur că am băutura preferată la temperatura optimă, am pus de dimineață la congelator o sticlă de 2,5 litri și una de 1 litru de Pepsi, fiindcă cel cumpărat din benzinării nu e niciodată suficient de rece pentru gustul meu. Pe la kilometrul 50, am oprit la o benzinărie pentru o pauză necesară și, nu știu ce mi-a venit, am mai băut o cafea tare. Era cam unu – unu jumate noaptea. Când să plec, am intrat brusc într-o criză de tahicardie paroxistică supraventriculară. Am pornit la drum, sperând că-mi va trece. Nu mi-a trecut. Băusem mai mult de 2,5 litri de Pepsi și o cafea fără zahăr atât de amară și de tare încât linguriță de plastic aproape că stătea dreaptă în ea. Am tot oprit pe margine de drum sau prin parcări, sperând să-mi revin după manevrele vagale pe care mi le aplicam singur. Pieptul îmi era plin parcă nu cu plămâni ci cu un stol de porumbei înnebuniți. Ritmul cardiac sărea de 200 de bătăi pe minut – o tahicardie paroxistică clasică, un vârtej electric haotic născut în atriile inimii ce transforma ventriculii în simple camere de rezonanță tremurândă. Era ca și cum un dirijor nebun ar fi preluat bagheta orchestrei cardiace, detronând nodul sinusal, dirijorul fiziologic

firesc. Adrenalina și cortizolul, eliberate în cascadă, transformaseră corpul într-un reactor nuclear de stres, accelerând totul, consumând oxigenul cu lăcomie și făcând mușchiul cardiac să danseze pe muchia epuizării.

Maria, soția mea, de altfel obișnuită cu urgențele cardiace, era tot mai speriată, pentru că transpiram abundent și conduceam cam dezordonat. Avea telefonul în mână, hotărâtă să sune la 112. Până să intru în București am găsit pe aplicații o farmacie non-stop în Drumul Taberei unde aș fi putut merge să iau un betablocant însă, după ce am intrat în Militari, am decis imediat să merg la Spitalul de urgență pentru că eram tot mai ametit și mai confuz și în plus, transpiram foarte abundent. Am ajuns la Unitatea de Primiri Urgențe de la Spitalul Agrippa Ionescu cu buzele vinețiii, transpirația rece lipindu-mi cămașa de piele și privirea dilatată de îngrijorare. Cred că era în jur de 2 jumate - 3 dimineața. Acolo am descoperit o doctoriță, Dr. Raluca Paninopol, o persoană tânără, foarte deșteaptă și frumoasă, care a încercat mai întâi să-mi reducă prin manevre clasice pulsul, ce sărea de 200 pe minut.

Am făcut împreună tot felul de proceduri vagale, unele noi și pentru mine. De pildă, m-a pus să suflu cu forță într-o seringă și să împing pistonul în timp ce ea număra până la 15. Verifica forța cu care suflam și m-a asistat permanent. După ce suflam cu putere 15 secunde, trebuia să mă las brusc pe spate, iar ea îmi ridica la fel de brusc, picioarele la verticală, cu tălpile la tavan. Nimic. Inima bătea mai departe, nebună, ca un cal scăpat din grajduri care gonește spre prăpastie. Nu am reușit să controlăm inima care galopa și dădea semne de oboseală. Am început să transpir atât de abundent, încât din vârful degetelor picurau stropi pe pardoseală, iar de pe frunte îmi curgea transpirația și se aduna în urechi. Tensiunea arterială mi s-a prăbușit pe la 7-8, saturația puțin peste 80. Atunci mi-a pus oxigen la nas și mi-a spus că o să-mi liniștească inima chimic. Că o să-mi bage în venă o substanță care o s-o oprească complet, iar ea o să repornească ulterior, normal. Am întrebat-o dacă i-a murit vreun pacient după o astfel de oprire voluntară a inimii și mi-a spus că nu. I-am spus că am încredere în ea sută la sută și că o iubesc. Mi-a spus că o să am niște senzații ciudate atunci când se va opri inima, dar că vor trece repede. Mi-a injectat prima fiolă brusc, dar degeaba, inima mea s-a oprit, însă și-a revenit și a continuat să alerge dezordonat, ca un cal nărăvaș scăpat din hățuri. M-a întrebat ce am simțit. Eu am simțit că m-a călcat pe torace un tanc cu șenile incandescente, că plămânii mei erau artificiile de la Revelion dar ei i-am spus altceva: că am simțit un foc interior intens ca atunci când ești îndrăgostit și privești o pereche de ochi frumoși ca ai ei.

Am simțit că inima se oprește. Nu „încetinește” ci se stopează ca și cum cineva smulge steckerul din priza universului.

În acele două-trei secunde care țin cât o eternitate, mintea moare.

Mai întâi dispare sunetul, dar nu e liniște. E absența însăși a posibilității de a auzi. Apoi dispare greutatea trupului. Nu mai există podea, nu mai există gravitație, nu mai există „jos”. Corpul devine brusc o amintire. Apoi dispare timpul. Nu mai există „înainte” și nici „după”. Există doar o prăpastie fără fund în care tot ce am fost se prăbușește. Gândurile nu „dispar” ci sunt smulse ca niște fire de electricitate arse de un scurtcircuit cosmic. Ultimul gând nu apucă să se termine. Rămâne suspendat ca o silabă ruptă în mijloc, ca o frază care nu va mai avea niciodată final. Memoria se stinge ca un ecran care se înnegrește la colțuri. Chipurile celor pe care i-am iubit încep să se topească iar numele lor se evaporă. Până și ideea de „eu”

se descompune. Nu mai există subiect care să observe, nu mai există martor. Este moartea minții. În tradiția Sfinților Părinți ai Bisericii, mintea este ochiul sufletului, iar când ochiul se stinge, rămâne doar inima. Dar inima, în acele secunde scurse în Urgența de la Agrippa, este, iată, un altar gol. Niciun har nu mai arde acolo. Nicio prezență. Doar o beznă mai densă decât orice noapte, o beznă care are greutate, care apasă pe piept ca un munte de plumb, care strânge gâtul ca o mână invizibilă. Este împietrirea totală, este inima de piatră despre care vorbesc profeții, dar de data asta simțită din interior, ca o piatră pe care stai întins, o piatră care mă îngroapă de viu.

Pentru că ritmul inimii este tot haotic, primesc încă două fiole de Adenozină. Când inima se oprește a doua oară după injecția intravenoasă administrată brusc de Dr. Raluca Paninopol, asta nu mai este o oprire medicală. Este o prăbușire totală în afara timpului. Corpul meu rămâne pe canapeaua medicală din UPU Agrippa Ionescu ca o coajă goală în timp ce sufletul cade. Se prăbușește fără frână, fără zgomot, fără fund. Se năruie și se rostogolește prin straturi de întuneric din ce în ce mai dense, până când nu mai există nici măcar ideea de cădere. Există doar o tăcere atât de cutremurătoare și de absolută încât tăcerea însăși pare că strigă. Parcă Tagore spunea odată: „Micul adevăr e din cuvinte limpezi și scânteietoare-n minte. Marele Adevăr este o mare de tăcere cutremurătoare”.

O simt. Tăcerea aceea. Îl simt. Adevărul. Poate că mai corect ar fi „trăiesc aceste idei dincolo de simțurile obișnuite. În acel punct Zero, unde mintea moare și memoria se topește, ceva se deschide.”

Nu este o lumină exterioară. Nu este o viziune cu îngeri, arhangheli, serafimi și porți prin văzduh, ci o prezență care se naște din chiar centrul acelui gol. A acelui Nimic. O Prezență care nu vine „de sus”, ci se ridică din adâncul inimii – din locul pe care Sfinții Părinți îl numesc „kardia”, „altarul lăuntric”, „ochiul care nu se închide și nu se stinge niciodată cu totul”.

Acolo, în fundul prăpastiei personale, El este. Iisus Hristos, Cel pe care L-am pomenit în rugăciunile grăbite spuse pe la sărbători sau întâmplător, la vizitele făcute în mănăstiri când eram în concediu. Acest Christos nu apare ca o idee, nici ca o imagine tristă pictată în ulei și nici ca o amintire religioasă. Ci ca o Realitate care ține. Care susține. Care nu lasă sufletul să se risipească în neant. Mâna Lui nu este vizibilă, dar greutatea ei este mai reală decât orice os din trupul meu obosit și plăpând. El nu vorbește cu cuvinte. El este chiar Cuvântul. Și Cuvântul spune, fără sunet: „Eu sunt cu tine. Sunt cu tine, acum. Sunt aici. Mai ales aici.”

Revelația nu este deloc blândă. Este și terifiantă și milostivă în intensitatea ei. Este ca și cum tot universul se concentrează într-un singur punct din adâncul pieptului și arde acolo fără să se consume. Este cunoașterea bruscă, totală, fără nicio posibilitate de îndoială, că Dumnezeu există – nu ca teorie, ci ca Acela care coboară El Însuși în iadul meu personal din care moartea rânjește, ca să mă scoată. Realizez, conștientizez că Iisus Christos nu este defel un personaj istoric zugrăvit pe pereți de beton sau de lemn, ci Cel care a murit deja această moarte înaintea mea și care acum o poartă împreună cu mine, secundă cu secundă, bătaie cu bătaie lipsă. Da, bătaie lipsă. Apoi...

Inima începe să bată din nou. Prima contracție este ca o explozie de lumină neagră. Lumină increată. Sângele năvălește în creier ca un potop de foc. Simt că toate artificiile de Revelion de pe planetă îmi explodează simultan între urechi. Cortexul se aprinde, gândurile se întorc, dar nu mai sunt aceleași. Ele vin acum din inimă. Vin din locul unde, pentru câteva secunde eterne, mintea s-a unit cu Dumnezeu.

Când ochii se deschid, prima față pe care o văd este a ei. Doctorul Raluca Paninopol. Ea a condus totul. Cu o măiestrie care frizează imposibilul. După ce a administrat Adenozina de două ori, așteaptă oprirea inimii, monitorizează liniile Ekg-ului și ține în mână viața și moartea ca pe două instrumente fine pe care le cunoaște perfect. Cu calm absolut. Fără nicio grabă, fără nicio ezitare, fără nicio urmă de panică. Cu o stăpânire de sine atât de profundă încât în jurul ei și aerul pare să se liniștească. Un profesionalism care nu e doar competență, ci o formă de artă: gesturi precise, voce joasă, ochi care văd totul fără să se lase absorbiți de teroare.

Apoi, dincolo de toate acestea, frumusețea ei.

O frumusețe care nu are nicio legătură cu salonul de urgență din Agrippa Ionescu.

O delicatețe care este aproape jignitoare în mijlocul sângelui, monitoarelor care piuie, a perfuziilor, branulelor înfipte în mâini și al electrozilor. Zâmbetul ei când vede că inima mea bate din nou - un zâmbet scurt doar cu colțul buzelor – este unul seducător, feminin și senzual într-un fel care nu are nicio intenție de a fi astfel. Un zâmbet firesc, delicios, emoționant, care taie prin ceața post-moarte ca o lamă de lumină caldă. Ochii Dr. Raluca, intenși, gura plină de surâsul Victoriei care pare să dețină încă alte secrete periculoase. În acele secunde în care sufletul încă se întoarce din iad, chipul ei este prima mea icoană a lumii vii.

Recunoștința care explodează între aceste cuvinte înșirate nu este doar față de medicul Raluca Paninopol. Este față de Omul care prin calm, prin precizie și printr-o frumusețe care poate că nu trebuia să fie acolo, a devenit instrumentul invizibil al Celui care mi-a ținut inima în palmele Sale, pe dinăuntru. Am fost adus înapoi – o dată de mâinile ei, și încă o dată - mai profund, de Cel care locuia deja în inima aia pe care ea o repornea.

Dr. Raluca Paninopol are în aceste momente terifiante pentru mine o capacitate de disociere funcțională extrem de bine reglată: ea nu simte teroarea mea, o conține. Da, o conține. Puțini medici au acest har. Pentru că da, este chiar har. Ea poate ține în frâu simultan protocolul medical, monitorizarea, timing-ulAdenozinei și emoțiile echipei.

Majoritatea medicilor de urgență își „închid" dimensiunea senzuală tocmai pentru a funcționa mai bine în situații critice. Ea nu o face complet ci păstrează o urmă de feminitate vie chiar și atunci când ține moartea în mână. Iar acest lucru o face extrem de puternică ca obiect de proiecție pentru mine, pacientul aflat în criză existențială.

Ea devine simultan salvatoarea ca figură maternă arhetipală, femeia inaccesibilă și dezirabilă ca figură feminină senzuală și instrument prin care Dumnezeu acționează. Când vezi în fața ochilor o Femeie frumoasă nu poți decât să te minunezi de puterea creatoare a lui Dumnezeu. Pentru că doar El poate crea așa frumusețe! În aceste clipe simt că Dr. Raluca Paninopol are asupra mea putere de viață și de moarte dar că are și frumusețe plus prezență divină. Intensitatea acestor trăiri personale este maximă tocmai pentru că moartea a fost atât de aproape. Erosul și Thanatosul s-au atins.

Deschid ochii căutând cifrele de pe monitorul care afișează traseul electric al inimii, pulsul și saturația în oxigen.

Lumina neoanelor de pe tavan este prea tare. Orbitoare. Sunetele monitorului de lângă cap sunt prea ascuțite. Corpul este greu, ud de sudoare, zgâlțâit de tremurături. Doctorul

Raluca Paninopol mă șterge cu un cearceaf. Deja simt că ceva s-a schimbat pentru totdeauna. Am văzut moartea minții, am simțit împietrirea inimii, am cunoscut pentru câteva secunde care țin cât o veșnicie, ce înseamnă să nu mai fii ținut de nimeni. Apoi am simțit și am trăit Numele acela care a coborât în iad după mine.

De acum înainte, vindecarea nu va mai putea fi doar „să nu mai am tulburări de ritm cardiac sau aritmii". Vindecarea va deveni curățirea inimii. Va deveni coborârea minții în locul unde Dumnezeu așteaptă, va deveni rugăciunea care nu se mai rostește din cap ci din Nimicul aflat în adânc - Cel care a murit și a înviat. Pentru că Hristos nu este doar Cel care a înviat. Este Cel care a coborât până în fundul prăpastiei mele personale, a luat asupra Sa toată teroarea și fricile mele și a făcut din inima mea – chiar și din inima asta nărăvașă care s-a oprit de două ori – altarul în care El mi-a spus că vrea să locuiască.

Momentul acesta de moarte clinică funcționează - iată! -, ca o metaforă vie a unui reset cosmic. Toate construcțiile fragile ale ego-ului – grijile mărunte, supărările inutile, alergarea după iluzii – se prăbușesc precum un castel de nisip lovit de un val uriaș. În locul lor rămâne o Prezență nudă, crudă, vie. Din acel moment, începi să trăiești fiecare clipă ca și cum ar fi ultima picătură de miere dintr-un borcan spulberat de un bocanc prost în zeci de cioburi. Diminețile nu vor mai fi „încă o zi". Diminețile vor fi miracole. Chiar și durerea obișnuită, cotidiană, a vieții capătă un gust sacru. În aceste momente sunt foarte aproape de Dumnezeu, dar nu ca un credincios obișnuit, ci ca un om care a privit în nimic și a văzut că Nimicul îl privea înapoi cu ochi de iubire. „Dumnezeu a creat lumea din Nimic" capătă un sens terifiant. Inima mea a trebuit să moară puțin pentru ca sufletul să renască. Adenozina administrată de Dr. Raluca Paninopol nu a fost doar un medicament, a fost un înger cu sabie de foc care a tăiat lanțurile acelei iluzii de nemurire materială. „Nu, nu ești nemuritor", mi-a spus acea fiolă împinsă de Dr. Raluca Paninopol, ce alerga ca o rachetă supersonică prin artere și coronare.

Uneori trebuie să murim puțin ca să aflăm că Dumnezeu vorbește cel mai tare în tăcerea dintre două bătăi de inimă.

Dr. Raluca Paninopol de la Agrippa Ionescu mi-a făcut cunoștință, fie și pentru câteva secunde, cu Dumnezeirea. Și, de atunci, din acel moment, fiecare bătaie a inimii mele nu mai este doar un fenomen electric ci un „Amin" șoptit din mormântul în care am fost pentru câteva secunde lungi cât o veșnicie și din care m-am ridicat.

Această experiență m-a ajutat să aflu că da, inima este organul nostru cel mai mult conectat cu emoțiile și cu viața. Că aici El își face culcuș cald când ea este liniștită. Împăcată. Smerită. Recunoscătoare. Și că DA, El veghează mereu, secundă cu secundă, între două bătăi ale ei.

„Doamne Iisuse Christoase"...

Valeru CIUREA

Cele 360° ale identității românești

Adevărata dimensiune a unui eveniment este dată de cel/cea/cei/cele care îl inițiază și îl organizează, dar și de cei care sunt invitați sau participă din proprie inițiativă la înfăptuirea acestuia. Mă tot gândeam - și nu de ieri, de azi, ci din aprilie 2026, de când am aflat despre **Conferința internațională Diaspora 360° — Resurse, Provocări și Oportunități**[1] -, cât efort a depus **Geanina ABUL HAIJA** și echipa sa pentru a uni toate acele puncte care să închidă acest cerc, cu toate cele 360 de grade ale sale. Și iată că a reușit. Și nu oricum, ci extraordinar de bine.

Organizată la Băile Herculane de către **Asociația Iordaniano-Română Pentru Cultură (AIRC)** în parteneriat cu **Asociația Zestrea Diasporei** și beneficiind de participarea a peste patruzeci de parteneri din diaspora și din România, de sprijinul unor sponsori locali și a reprezentanților presei partenere (printre care și Platforma Media **amradiotv.ro**), Conferința a pus față în față, în format hibrid (atât fizic cât și online) reprezentanți ai comunităților românești din lumea întreagă (ai autorităților, diplomați, specialiști în varii domenii de activitate, antreprenori, lideri ai unor ONG-uri reprezentative din țările europene și ai diasporei). Au fost abordate teme care țin de problemele sociale întâmpinate de românii din diaspora și au fost enunțate idei și soluții cu privire la educație, la cultură și sănătate, au fost dezbătute probleme legate de patrimoniu dar și de dezvoltarea unor politici publice, prin inițierea de proiecte și inițiative care să ofere oportunități concrete pentru comunitățile românești, prin dezvoltarea de parteneriate în ceea ce privește turismul și mediul de afaceri, toate având ca pilon principal colaborările interpersonale și interinstituționale pentru păstrarea identității românești în afara granițelor țării.

Deschiderea oficială a conferinței fost făcută de inițiatoare și organizatoare, **Geanina ABUL-HAIJA** – Președinte **Asociația Iordaniano-Română pentru Cultură** iar mesajele oficiale au fost adresate de Gheorghe ORZA – Primarul orașului Băile Herculane, Cătălin BOCHILEANU – Senator Diaspora, Valentin MUNTEANU – Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României în Republica Tunisia, Nicolae COMĂNESCU – Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României în Regatul Țărilor de Jos (Olanda), Olivia TODEREAN – Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României în Republica Arabă Egipt, George Cristian MAIOR – Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României în Regatul Hașemit al Iordaniei și în Republica Yemen, Victor IONESCU – Specialist politici publice, fost Secretar de Stat în Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, Nuria VENTURA BRUSCA – Primarul orașului Ulldecona -

[1] Lucrările conferinței au fost transmise online, în direct, pe platformele Facebook și YouTube, prin intermediul proiectului „1001 Repere Românești” unde pot fi în continuare vizionate.

Spania, Adrian TORMA – Primarul orașului Moldova Nouă, Nicolae NOVĂCESCU – Primarul comunei Cornereva, Grigore Petru BARDAC – Primarul comunei Mehadia, Doru-Sorin COȘEI - Consilier Județean, Consiliul Județean Caraș-Severin, Adrian MIULESCU - Manager, Institutul Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie și Dan MIREA – Manager al Centrului Județean de Cultură și Artă, organizator al Festivalului Internațional de Folclor Hercules.

Tot în deschiderea conferinței a vorbit și domnul prof. univ. dr. ing. Nicolae NOICA, Director General al Bibliotecii Academiei Române, membru de onoare al Academiei Române și nepot al marelui filozof Constantin Noica.

Au urmat cele cinci paneluri, moderate de **Dan Buru**, **Laura Juverdeanu (Dragomir)**, **Gabriel Nuță-Stoica** și **Daniela Cousins Vițelaru**, despre **Politici publice, cooperare și viitor;** despre **Turism & Antreprenoriat.** ***(Diaspora investește în România)*;** despre **Sănătate /Medicină** ***(Sănătate emoțională, recuperare medicală și reintegrare);*** despre **Educație** ***(Limba română, identitate și viitor)*** și despre **Cultură** ***(Cultura ca punte între România și diaspora).***

Au mai avut loc lansări și prezentări de carte moderate de Laura Juverdeanu ale scriitorilor: Petre Crăciun, Mariana Badea, Diana Gini, Valeria Arnăutu, Luiza Stănescu și Elena Bolânu precum și intervenții ale speakerilor invitați: Dan MIREA – Manager al Centrului Județean de Cultură și Artă, organizator al Festivalului Internațional de Folclor Hercules; Dr. Ivica GLIŠIĆ - Director al Festivalului Internațional al Românilor din Balcani „Joc Românesc" din Jătcovița, Președintele filialei din Serbia a Forumului European pentru Istorie și cultură, arhitect, cercetător al istoriei și culturii, activist cultural – Serbia; Mihai LEHENE – RUF – Romanian United Foundation; Maria MOIȘ – Președinte Vocea Diasporei Române/ Voix de la Diaspora – Franța, Purtător de cuvânt al Asociației Etnografice Dorul Oșenilor din România; Andreea EMBER – Președinte Asociația RoSolidaritate, Manager monumente istorice, Franța; Valeru CIUREA - Jurnalist cultural, realizator de filme documentare, scriitor, director Editura VIC și Editura tradițiioltene.ro și directorul platformei media AMradiotv.ro; Entela BINJAKU - fondator Harriet Martineu – Albania; Natalia RODIDEAL - Moldova Franța, Chișinău Nisa, Coasta de Azur, Asociația Socio Culturală „Vocea Diasporei din Moldova, la Nisa, Coasta de Azur; Valentina Alina BANU - Fondator EuRoConnect Consulting, RoGer TV Germania; Iulia - Mariana FILIMON - Lider de Comunități RoBoost, Vicepreședinte Obștea Tălmăcel, Mărginimea Sibiului; Larisa TUDOR - Președinte Centrul Civic Român, CastellónCentroCívicoRumano, Castellón - Spania; Daniela Florentina CRĂCIUNESCU ROBITU - Președinte Asociația Română pentru Sprijin și Dezvoltare - Association Roumaine Pour le Soutien et le Developpement – Franța; Marina DIRUL - Președinte al Asociației Moldovenilor din Catalonia „VIS" – Spania; Ecaterina PÎSLARIU - Președinte Ansamblul Trăistuța – Italia.

Despre ideea acestei conferințe, despre rol, importanță și rezultate, **Geanina ABUL HAIJA**, organizatoarea evenimentului inițiat de **Asociația Iordaniano-Română Pentru Cultură (AIRC)** spune: *„Sunt proiecte pe care le începi știind cu încredere unde vor ajunge.*

Dar există și proiecte care pornesc doar dintr-o idee, din credință și din încrederea pe care o ai în oameni. Așa a fost Conferința <<Diaspora 360° - Resurse, provocări și oportunități.>>

Am pornit acest proiect fără certitudinea rezultatului. Am lucrat cu oameni din domenii diferite, din țări diferite, uniți de aceeași dorință de a construi ceva valoros pentru românii de pretutindeni. În astfel de proiecte, cea mai mare resursă este încrederea: timpul pe care fiecare îl oferă, implicarea voluntară și, de multe ori, contribuția financiară proprie. Totul se bazează pe cuvântul dat și pe dorința sinceră de a face bine.

Le adresez întreaga mea apreciere și recunoștință tuturor celor care au răspuns invitației mele și au crezut în acest demers. Datorită fiecăruia dintre dumneavoastră, această conferință a devenit mai mult decât un eveniment – a devenit începutul unei comunități care își propune să transforme dialogul în acțiune.

Sunt convinsă că unitatea dintre organizațiile neguvernamentale și deschiderea autorităților centrale și locale către colaborare vor conduce la proiecte concrete, cu impact real, nu doar la schimburi de idei.

Le mulțumesc tuturor celor care au venit la Băile Herculane, la această primă ediție a conferinței Diaspora 360°. Au venit, ca să spun așa, acasă la mine, pentru că eu sunt de aici, din Băile Herculane. Este o mândrie pentru mine că au venit toți cei pe care i-am invitat și, cu siguranță, a doua ediție o vom face tot aici.Sper că vor fi mai mulți fizic și mai puțini online. Vreau să mulțumesc și soțului meu, care m-a suportat de la începutul anului cu acele multe ore vorbite la telefon cu fetele din echipă, Laura și Ermina, care au pus în aplicare toate ideileși care au venit și cu propriile idei.

Țin să mulțumesc instituțiilor care au fost alături de noi în această conferință și pentru deschiderea de care au dat dovadă. Sincer, nu m-am așteptat la o asemenea deschidere, nu numai din partea autorităților locale ci șia autorităților centrale și autorități diplomatice. Am avut alături de noi ambasade, am avut alături de noi primăria Băile Herculane, care a fost partenerul principal, pe domnul primar Gheorghe Orza. Îi mulțumesc lui Dan Buru care a fost persoana de legătură între mine și autoritățile locale și, nu în ultimul rând, sponsorilor noștri și partenerilor media."

Laura Cătălina Dragomir, membru al echipei organizatorice, ofițerul de presă al evenimentului: *„Când vorbim despre provocări în diaspora, majoritatea se gândește imediat la birocrație sau la lipsa resurselor financiare. Sigur, acestea există. Principala provocare structurală este că multe inițiative valoroase rămân izolate din cauza lipsei unei infrastructuri reale de conectare. Presa culturalășiasociațiile din diaspora sunt privite uneori de autoritățile din țară, dar și din statele gazdă, ca niște simple „insule izolate" care cer fonduri din când în când. Însă noi nu cerem pomeni; noi avem o funcție reparatoare pentru fracturile identitare ale migranților.*

Dacă mă întrebați astăzi cum am ajuns să fac parte din nucleul acestei conferințe, nu voi servi mari strategii birocratice. Importanța a fost mereu rețeaua vie a relațiilor umane pe care am construit-o în ultimul deceniu. În calitate de mediator și promotor cultural, pașii mi-au fost ghidați mereu de dorința de a conecta lumi. Deși activitatea mea a avut ca punct fix, ca o ancoră stabilă, Casa Română de Cultură din Getafe, privirea mea nu s-a oprit niciodată la granițele unui singur oraș sau ale unei singure asociații. Am înțeles rapid că în diaspora izolarea înseamnă stagnare. De aceea, am căutat în permanență să creez punți, intrând în contact și colaborând cu majoritatea reprezentanților mediului asociativ din diaspora română în Spania. Ceea ce a început ca un simplu schimb de idei sau ca un parteneriat instituțional s-a transformat, în timp, în ceva mult mai valoros: în ceea ce eu numesc «colaborări-prietenii». Sunt acele proiecte care au un substrat personal profund. Adică nu mă refer la o reuniune de sigle și ștampile, M-a interesat să reunesc oameni cu aceleași idealuri, aceleași doruri și aceeași încăpățânare de a sfinți locul în care trăiesc.

Tocmai din chimia acestor «colaborări-prietenii», născute din respect reciproc și nopți lungi de muncă pentru comunitate, a apărut și cooptarea mea firească în echipa de organizare a Conferinței «Diaspora 360°». Acest proiect s-a născut dintr-o viziune comunășidin forța unei femei extraordinare, alături de care am onoarea să construiesc acest eveniment: Geanina Abul-Haija, președinta Asociației Iordaniano-Române pentru Cultură. Întâlnirea

noastră este dovada că atunci când românii din colțuri complet diferite ale lumii — din Spania până în Iordania — își pun la un loc energia și prietenia, distanțele dispar, iar diaspora încetează să mai fie o sumă de comunități izolate. Ea devine o forță globală, un cerc complet la 360 de grade, capabil să schimbe destine și să aducă cultura română exact acolo unde îi este locul: în prima linie a excelenței.

Diaspora, când vrea să fie diaspora, renunță a se mai baza doar pe coincidențe culturale și începe să vrea mai mult decât intenții. Cultura e, pe lângă multe altele, o forma de-a gestiona și, de ce nu, garanta echilibrul unui popor, cât e el unul dintre cele care nu stau printre granițe.

România nu e o noțiune căreia să îi bâjbâim conținutul. Realitățile demonstrează adesea recidivarea în erori, politice mai ales. Realitățile acestea dor. Cultura rămâne, tocmai de aceea, una din puținele forme onorabile prin care putem fi alături de România și prin care țara ne poate ține pentru totdeauna împreună."

Dan Buru, inspector de specialitate în cadrul Primăriei Băile Herculane, membru al echipei organizatorice și moderator: *„Toate lucrurile încep cu o idee. De cele mai multe ori, omul care are ideea nu are și mijloacele financiare să o susțină. De foarte multe ori, aceste două resurse se întâlnesc, combină ideile și după aceea le fac acceptabile pentru piață. Primul lucru pe care trebuie să-l facem noi, cei care avem idei, este să ne întâlnim, să ne punem ideile laolaltă. Conferința aceasta este un bun exemplu. Întâlnindu-ne cu Geanina, am găsit și resursele să o organizăm, și să aducem aici oameni din toate colțurile lumii. Tot așa se va întâmpla și cu ideile pe care le dezvoltăm aici, cu prieteniile care se creează. Acum știu pe cineva la Paris, știu cu cine să iau contact când mă duc acolo, știu cine m-ar putea ajuta să realizez o activitate culturală sau de altă natură în oricare altă parte a lumii. Înainte de asta nu știam, așa că nu aveam nicio șansă să organizez o activitate culturală în Paris sau altundeva. Mai mult decât atât, cred că pe o zonă, să zicem, mai aplicată, se pot constitui echipe cu oameni care să miște niște lucruri. Băile Herculane este una dintre localitățile care chiar trebuie mișcate, trebuie dusă mai sus. Ar trebui pur și simplu să facem. Nu să așteptăm sprijin de la autoritatea locală. De foarte multe ori există o separare a mentalităților între cei care vin de afară și cei care sunt în țară. Avem probleme diferite* și *nu suntem în aceeași experiență. Eu nu cred că există o autoritate locală sau mediu privat din România care să nu sprijine o idee dacă o vede începută. Dacă avantajele începutului sunt vizibile, palpabile, aceste idei vor prinde viață și vor crește până cât își vor atinge potențialul.*

Iată, acest eveniment creat de Asociația Culturală Iordaniano-*Română, cu puțin sprijin din mediul privat, care a adus în România, la Băile Herculane, oameni din toată lumea. Fiecare a contribuit cu câte puțin și ne-am adunat, ne-am cunoscut și acum știu și cine este în Iordania, și cine mă poate ajuta în Spania sau în Franța și așa mai departe."*

Conferința internațională Diaspora 360° —Resurse, Provocări și Oportunități din 2-3 iulie 2026 de la Băile Herculane reprezintă un început promițător. Este, după cum spunea Geanina Abul Haija *„... începutul* unei comunități care își propune să transforme dialogul în acțiune. *Sunt convinsă că unitatea dintre organizațiile neguvernamentale și deschiderea autorităților centrale și locale către colaborare vor conduce la proiecte concrete, cu impact real, nu doar la schimburi de idei."*

Corina DAȘOVEANU

Între rigoarea sonetului și melancolia rafinată a Dunării

Dialog cu poetul Gabriel Gherbăluță

Există scriitori care transformă poezia într-un teritoriu de graniță, unde precizia matematică a formei fixe întâlnește libertatea absolută a trăirii. Gabriel Gherbăluță este, fără îndoială, una dintre aceste voci de referință ale spațiului cultural dunărean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România și fin șlefuitor al sonetului, autorul volumelor „Zero absolut” și „Poezoland” a demonstrat de-a lungul deceniilor că poezia clasică nu este un muzeu prăfuit, ci un organism viu, capabil să pulseze în ritmul lumii moderne. Profesor, om de radio și cronicar teatral, Gabriel Gherbăluță aduce în dialogul de astăzi acea melancolie caldă, specifică Galațiului, dublată de o rigoare aproape arhitecturală a cuvântului. Vă invităm să asistați la o discuție deschisă despre „dulcea rană” a scrisului, despre supraviețuirea formelor fixe în era vitezei și despre porturile interioare spre care navighează poezia sa actuală.

Corina Dașoveanu: Voi începe acest dialog sensibil cu tine, Gabriel, cu câteva întrebări despre formă, clasicism și căutarea absolutului. Cum se împacă rigoarea clasică a sonetului cu agitația lumii moderne?

Gabriel Gherbăluță: Cred că vine ca o alternativă, ca o echilibrare a tot ce înseamnă zgomot, confuzie și impostură în lumea asta care devine de nerecunoscut.

CD: Este forma fixă un soi de colivie închisă sau o formă de eliberare?

GG: Cred că lucrul acesta este marca poetului. Poate fi colivie, celulă, închisoare, dar poate deveni o poartă de evadare, de transmitere a mesajului poetic spre cititor. Depinde în mare măsură de caracterul introvertit sau extrovertit al autorului. Câteodată te simți mai bine când te închizi în tine, alteori, nu. Aşa e și cu sonetul!

CD: În poezia ta vorbești despre o eternă căutare a „cuvântului de-o viață căutat”. Ai simțit vreodată că acel zero absolut poetic te-a refuzat?

GG: Am simţit doar că mă îndeamnă să nu-mi pierd speranţa. Fiecare artist în străfundul sufletului se simte cel mai!...

CD: Cum supraviețuiește marea tradiție sonetistică europeană (Petrarca, Shakespeare, Eminescu) în era vitezei și a lecturilor fragmentate pe ecrane?

GG: Sincer? Nu știu, dar din moment ce mai exista sonetişti, înseamnă că sonetul a trecut testul supravieţuirii. În ce fel și cu ce preţ, vor afla urmaşii noştri.

CD: Hai să vorbim și despre faptul că ești profund legat de spațiul dunărean. Cât la sută din melancolia versurilor tale vine din tăcerea apelor și cât din zgomotul cetății Galați?

GG: Sunt omul apelor, Cori! Cea mai frumoasă poezie e dată de un pescuit în care nu prinzi niciun peşte. Abia atunci te simţi pe deplin poet. Cu Dunărea conviețuiesc, cu

orașul... ne suportăm.

CD: Ai fost profesor de limba și literatura română la un liceu de marină și om de radio. Te-a schimbat creator trecerea de la zgomotul motoarelor sau undele eterului la tăcerea albă a paginii scrise?

GG: Nu ştiu. Poate da, poate nu. Ce știu este că sunt lucruri diferite pe care le-am cultivat cu pasiune.

CD: Există o lume în spatele cuvintelor. Poezia ta descrie adesea scrisul ca pe o „dulce rană în sânge”. Mai doare poezia după decenii de exercițiu creator sau devine o rutină consolatoare?

GG: M-ai făcut să zâmbesc, doamnă. De când rutina devine izvor artistic? Doare, sis, orice naştere doare rău de tot!

CD: Ai experimentat și teatrul (ca formator și cronicar). Se citește poezia altfel atunci când îi cunoști și dimensiunea de spectacol, de trup și voce?

GG: Poate că da! Ce ştiu sigur este că poemul se re-scrie de către fiecare cititor.

CD: Dacă ai putea muta o singură zi din atmosfera boemă a unei lansări de la o terasă culturală gălățeană direct într-un manual școlar, care ar fi aceea?

GG: Oricare volum lansat din opera lui Nichita!

CD: Nu pot încheia acest demers spiritual fără o confesiune din partea ta. Ce nu te-a întrebat niciun redactor literar până acum și ți-ai fi dorit enorm să poți rosti pe nerăsuflate?

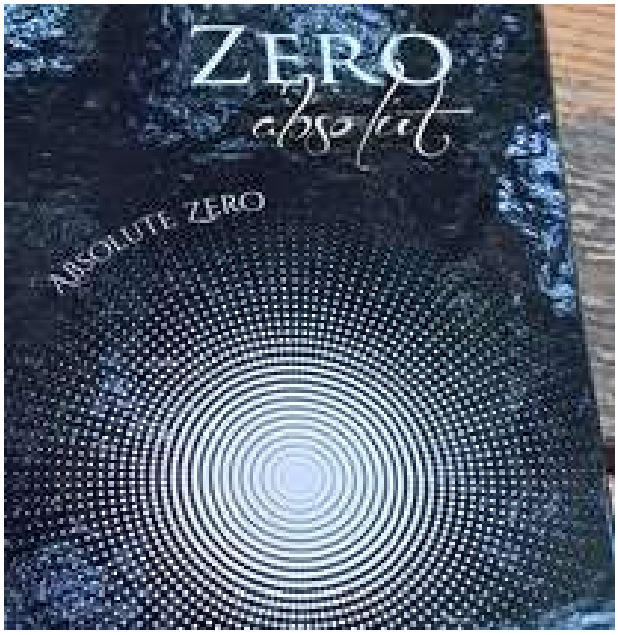
GG: Gabriel N. Gherbăluță, când vei câştiga premiul Nobel pentru literatură?

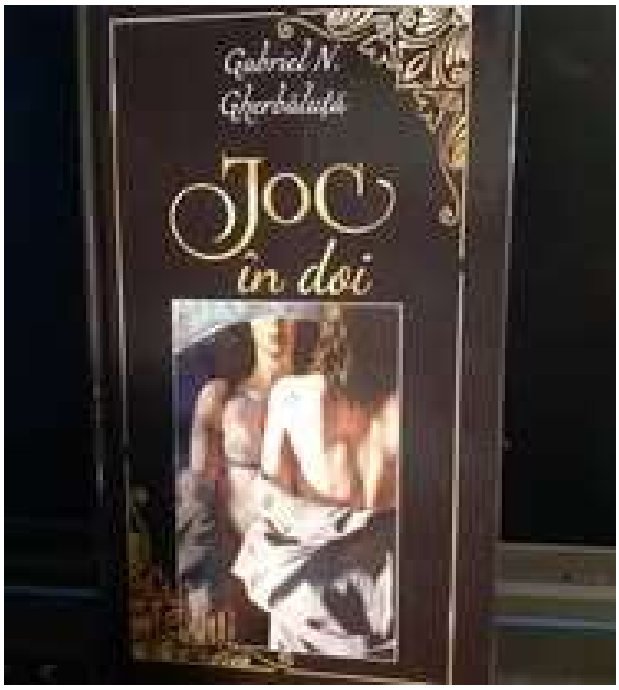
CD: Dacă poezia ar fi o corabie pe care ai navigat o viață, spre ce port necunoscut simți că te îndrepți acum cu următoarele versuri?

GG: Singurul port spre care am navigat şi navighez este Poezolandul.

Fiecare răspuns al poetului Gabriel Gherbăluță ne reamintește că poezia adevărată nu se scrie doar din inspirația de moment, ci dintr-o profundă loialitate față de meșteșug și față de cuvântul căutat o viață întreagă. Lăsând în urmă ecourile acestui dialog, rămânem cu imaginea unui creator care continuă să vadă în sonet o formă supremă de libertate și în Dunăre, o oglindă a propriei melancolii. Îi mulțumim poetului Gabriel Gherbăluță pentru generozitatea confesiunii și pentru curajul de a ne deschide porțile din Poezoland.

Ramona MÜLLER

MUNTELE NE-A ALES

Dinu și Marlene, Ramona și Dimi – două povești de iubire sub semnul înălțimilor

Marți, 7 iulie 2026, la Cinema City Ploiești, filmul documentar „Hoinari prin munți” ne-a invitat să pășim în universul lui Dinu și al Marlenei Mititeanu. Am urmărit destinul lor cu emoția spectatorului, dar și cu sentimentul tulburător că dincolo de ecran se desfășura, într-o altă formă, un segment din propria mea viață. Între parcursul lor și cel trăit de mine alături de Dimi există asemănări care m-au făcut să cred, încă o dată, că muntele nu aduce oamenii laolaltă întâmplător.

Filmul face parte dintr-o caravană națională și duce din oraș în oraș mărturia unui cuplu care și-a transformat pasiunea pentru înălțimi într-un mod de a trăi. Montajul este semnat de Cosmin Dumitrache, cineast crescut la Câmpina, implicat timp de cinci ani în acest proiect. Fotograf de natură și operator de imagine, cunoscut și drept unul dintre coautorii proiectelor documentare „România Sălbatică” și „Delta Sălbatică”, el a cercetat arhive, fotografii, scrisori și fragmente de memorie, reușind să construiască un document cinematografic profund și sensibil.

Legătura dintre Dinu și Marlene începe printr-o scrisoare. Îndrăgostită de Piatra Craiului și de traseele nemarcate, Marlene îi scrie celui considerat deja un profesor al verticalității. Răspunsul lui Dinu avea să deschidă calea unei apropieri extraordinare: „Stimată domnișoară, draga mea prietenă, dacă iubești acest munte, Piatra Craiului, cu aceeași pasiune ca și mine, ești prietena mea.” Și-au scris apoi fără întrerupere. Au urmat întâlnirea din gara Brașov, turele în Piatra Craiului, Retezat și Alpi, o îndelungată apropiere și patru ani în care Marlene i-a făcut curte, înainte ca Dinu să accepte căsătoria. „Nașa noastră este Piatra Craiului și naș, mărețul Retezat”, spune el, așezând destinul lor sub ocrotirea simbolică a munților.

Prima soție a lui Dinu murise de cancer, după o lume clădită în doi. Pierderea l-a afectat profund, iar întâlnirea cu Marlene a marcat începutul unei a doua vieți. Între cele două femei s-a creat, dincolo de timp, o legătură delicată, surprinsă de film într-un dialog memorabil. Dinu povestește că i-a spus Marlenei că merge la mormânt, să vadă dacă au crescut buruieni. Ea îi răspunde că acolo nu era nicio placă de ciment, ci pământ și flori. Uimit, Dinu o întreabă cum a găsit locul. Marlene îi explică simplu: el îi povestise cândva că mormântul se afla aproape de capelă. Mersese acolo singură, îi ceruse celei

plecate să o ajute să aibă grijă de Dinu și să o ierte.

Scena a răsunat adânc în mine, deoarece și legătura mea cu Dimi este însoțită de prezența discretă a unei femei plecate prea devreme. După 36 de ani de căsnicie cu soția lui, Dănuța a murit în urma unei boli autoimune, cu toate că transplantul de rinichi fusese o reușită. Când am intrat în viața lui, am primit cu respect tot ceea ce existase înaintea mea. Mergeam împreună săptămână de săptămână la mormântul Dănuței. Uneori Dimi își vizita rudele sau prietenii înmormântați în alte locuri, iar eu vegheam în tăcere odihna primei sale soții. Măturam mormântul, îi vorbeam și o rugam să mă îndrume. Treptat am ajuns să simt că ea mă alesese, într-un fel tainic, să continui drumul alături de omul pe care îl iubise odinioară. Am purtat și port încă unele dintre hainele Dănuței. Pentru mine, acest gest exprimă o formă de continuitate sufletească, o punte între ceea ce a fost și ceea ce a urmat. Uneori simt că ne-a vegheat și că mi l-a încredințat pe Dimi, așa cum Marlene a simțit nevoia să-i ceară primei soții a lui Dinu îngăduința și puterea de a avea grijă de el.

Eu și Dimi ne-am cunoscut de ziua mea, pe 22 ianuarie 2017. În acea zi publicase o fotografie cu el singur pe un traseu de iarnă dinspre Susai, iar silueta lui părea să facă parte din peisaj. Prima întrebare adresată a fost:

— Îți place muntele?

Am primit acele cuvinte aproape ca pe o cerere în căsătorie. Întrebarea dezvăluia însăși scara mea de valori. Era, fără să știm încă, parola prin care două singurătăți se recunoșteau.

Îmi dorisem dintotdeauna să merg pe munte, nu doar „la munte”. Diferența este esențială. Să mergi la munte poate însemna o vacanță, un peisaj privit de la fereastră sau câteva fotografii. Să mergi pe munte presupune să-i accepți urcușurile, oboseala, nesiguranța, frustrările, frigul și tăcerile. Presupune să înaintezi prin propriile puteri și să înțelegi că fiecare pas trebuie câștigat.

În tinerețe aspiram să devin ghid montan. Soarta a ales atunci un alt traseu pentru mine: am rămas însărcinată și am devenit profesoară de geografie. Le-am vorbit elevilor despre munți, le-am explicat formele de relief, altitudinile și procesele modelatoare ale peisajului, dar în mine a rămas multă vreme dorul unei experiențe trăite doar în imaginație. Abia lângă Dimi această chemare și-a găsit împlinirea. Geografia a coborât din manual și a devenit respirație, efort, piatră, pădure, lumină și libertate.

Și Dinu mărturisește că, odată cu venirea Marlenei, a început pentru el o a doua existență:

„Am avut cu cine să merg pe munte.” În aceste cuvinte simple se află esența unui cuplu. Bucuria de a iubi un loc capătă o altă profunzime atunci când îl descoperi împreună cu un om capabil să-l prețuiască la fel de intens.

La 87 de ani, Dinu Mititeanu contrazice toate clișeele despre vârstă. După ce a împlinit 70 de ani, a urcat 33 de vârfuri de peste 4.000 de metri. La 77 de ani, ascensiunea și coborârea de pe Matterhorn au durat 23 de ore și au presupus numeroase rapeluri. Veteranul montaniard ne amintește un adevăr esențial: coborârea este adesea mai periculoasă decât urcarea și poate dura de două ori mai mult. În ascensiune, atingerea vârfului reprezintă numai jumătatea traseului.

La 80 de ani, înaintea unei călătorii în Patagonia, mai multe firme au refuzat să-i încheie o asigurare din cauza vârstei. Nora sa a intervenit, susținând că trebuie luată în considerare starea de sănătate a omului, nu simpla cifră din actul de identitate, și a contestat această formă de discriminare. Dinu și Marlene au ajuns în Patagonia, unde au parcurs 292 de kilometri cu rucsacul în spate, dormind în cort și înfruntând vânturi atât de puternice, încât pe anumite trasee abia mai puteau înainta.

Filmul nu transformă însă aceste performanțe într-un inventar de recorduri. Adevărata lui miză este filozofia după care trăiesc cei doi. „Este foarte important să ai curajul să visezi și să înveți să-ți urmezi visele până la capăt”, spune Marlene. Pentru ea, mersul pe munte este asemenea respirației, o expresie a bucuriei de a fi. De la înălțimi a învățat răbdarea și rezistența, dar și sensibilitatea, apropierea de natură prin toate simțurile. „Smerenia este calea, nu orgoliul”, afirmă ea.

Drumeția trebuie să fie un act de cultură, deoarece muntele este un maestru și o școală a caracterului. El nu trebuie cucerit, ci înțeles, respectat și parcurs cu luciditate. Această lecție am deprins-o și eu lângă Dimi. După două divorțuri, căutam un om protector, cu credință în Dumnezeu, în preajma căruia să mă simt în siguranță și liberă în același timp. Dimi glumește uneori spunând că dacă aș fi fost o „fandosită”, probabil nu s-ar fi uitat la mine. Mi-a privit chiar și unghiile, ca să vadă dacă sunt naturale. În spatele acestei întâmplări amuzante se află de fapt o întrebare serioasă: eram pregătită pentru simplitate, pentru efort și pentru viața adevărată, dincolo de aparențe?

Dinu și Marlene, eu și Dimi – două cupluri diferite, două destine și aceeași nevoie de a găsi omul menit să-ți fie alături, pentru ca drumul să poată continua. În ambele destine se regăsește o femeie plecată prea devreme, o absență rămasă parte din existența celui iubit și transformată treptat într-o binecuvântare. Se regăsesc un bărbat ce și-a regăsit puterea de a iubi și o femeie dispusă să-i primească trecutul cu respect, fără să se teamă de amintiri. Și, mai presus de toate, rămân înălțimile, acolo unde sufletele se recunosc fără prea multe explicații.

Fiul lui Dinu se bucură că tatăl său a întâlnit-o pe Marlene și că, alături de ea, și-a regăsit rostul în lumea montană. Cred că și despre mine și Dimi s-ar putea spune același lucru: ne-am ajutat unul pe celălalt să mergem mai departe. El mi-a oferit muntele pe care îl purtasem atâția ani în mine, iar eu i-am devenit o nouă însoțitoare de drum. Cutreierăm și astăzi crestele, cu bucuria că timpul se măsoară mai adevărat în poteci, popasuri și răsărituri decât în anii din buletin.

„Hoinari prin munți” este un film despre ascensiuni fizice și interioare. Este o arhivă afectivă despre iubire, pierdere și renaștere, despre întoarcerea la lucrurile esențiale și despre curajul unui nou început. Confortul excesiv ne face uneori mai puțin adaptați, avertizează Marlene. Înălțimile ne readuc la ceea ce contează cu adevărat: răbdare, cumpătare, încredere, solidaritate și credință.

Privind destinul lui Dinu și al Marlenei, am înțeles mai limpede propria noastră legătură. Poate că muntele este deopotrivă destinația comună și forța menită să ne conducă unii spre ceilalți. Uneori ne lasă să rătăcim ani întregi, apoi, când suntem pregătiți, ne așază în cale omul potrivit.

Pe Dinu și pe Marlene i-au unit Piatra Craiului și Retezatul. Pe mine și pe Dimi ne-au apropiat o fotografie de iarnă și o întrebare rostită de ziua mea:

— Îți place muntele?

De atunci, mergem împreună. Iar uneori cred că, înainte ca noi să ne alegem, muntele și Dănuța ne aleseseră deja.

Corina DAȘOVEANU

Între cătușele ideologice și sublimul rezistenței

De multă vreme observ noile generații în evoluția lor „spectaculoasă” (cu câteva excepții, o evoluție anevoioasă și manelistică). Remarc lipsa de interes a tinerilor pentru cultură, pentru informare, care, cred eu, provine din decalajul structural dintre instituțiile rigide și stilul de viață digital, nu dintr-o respingere totală a cunoașterii. Tinerii redefinesc modul în care consumă cultura, migrând de la formele tradiționale (muzee, teatre, cărți tipărite) spre platforme digitale și formate interactive. Nu insist prea mult asupra acestui aspect, care poate fi subiectul unui articol viitor, vreau doar să subliniez indiferența unei generații față de educație și cultură, precum și uriașa diferență între generațiile „ceaușiste” și cele actuale. Dacă în trecut tinerii erau avizi de informație, de lectură, de cunoaștere, dar nu aveau acces la acestea din cauza cenzurii comuniste, acum noua generație are șansa unei totale independențe a informațiilor, dar o refuză, atrasă de tot soiul de preocupări anticulturale, de spoieli spirituale, de kitsch-uri „artistice”.

Scriu acest articol crezând și sperând ca măcar un tânăr din acest „leat” al neputinței educaționale actuale, să afle și, poate, să înțeleagă cât de dăruiți sunt ei, cei din zilele noastre, de oceanul de informații, în comparație cu cei din a doua jumătate de secol XX, „vămuiți” de rigoarea comunistă.

Perioada regimului Nicolae Ceaușescu (1965–1989), denumită „Epoca de aur” (autentic eufemism, zic eu), reprezintă unul dintre cele mai complexe și contradictorii capitole din istoria culturii românești. Dacă primii ani ai guvernării sale au fost marcați de o scurtă „primăvară” a liberalizării, restul epocii a transformat actul cultural într-un câmp de bătălie între dogmă și creativitate, între cultul personalității și metafora salvatoare.

După 1965, România a cunoscut o perioadă de deschidere surprinzătoare. Cenzura s-a relaxat, s-au tradus mari autori occidentali, iar arta abstractă a început să fie tolerată. Această „bulă” de libertate a fost însă brutal spartă în 1971, odată cu lansarea „Tezelor din Iulie”. Inspirat de Revoluția Culturală din China și Coreea de Nord, Ceaușescu a impus reîntoarcerea la „educația socialistă”. Cultura nu mai trebuia să fie o formă de expresie liberă, ci un instrument de propagandă masivă.

O trăsătură distinctivă a acestei epoci a fost fuziunea dintre ideologia marxistă și naționalismul exacerbat, fenomen numit de istorici „protocronism” . Această doctrină susținea că românii au fost pionieri în aproape toate domeniile civilizației mondiale, servind drept argument pentru izolarea față de influențele externe. Cultura a devenit scena unui cult al personalității fără precedent. Festivalul național „Cântarea României” a transformat actul artistic într-un fenomen de masă, obligatoriu și controlat, unde amatorismul ideologic era pus mai presus de valoarea estetică. Scriitorii, muzicienii și artiștii plastici erau încurajați – și adesea forțați – să dedice ode „Geniului din Carpați” și „Savantei de renume mondial”.

În ciuda presiunii politice, cultura română a supraviețuit printr-un fenomen fascinant: rezistența prin cultură. Într-o lume a penuriei alimentare și a întunericului (la propriu, prin raționalizarea energiei), cărțile, muzica și teatrul

au devenit refugii vitale.

În literatură, scriitorii au dezvoltat „limbajul esopian” – o tehnică a metaforei și a subînțelesului care permitea strecurarea unor critici la adresa sistemului sub nasul cenzorilor mai puțin rafinați. Mari romane precum cele ale lui Marin Preda („Cel mai iubit dintre pământeni”), Augustin Buzura sau Ștefan Bănulescu erau citite cu o foame de adevăr aproape religioasă, dezvoltându-se astfel arta de a citi printre rânduri.

În ceea ce privește teatrul și filmul, sălile erau adesea arhipline. Publicul vibra la fiecare replică ce putea fi interpretată politic. Regizori ca Liviu Ciulei, Lucian Pintilie sau Andrei Șerban au creat momente de geniu, chiar dacă multe dintre ele au fost ulterior interzise, iar creatorii lor forțați să ia calea exilului.

Cu muzica s-a întâmplat un fenomen similar - în timp ce televiziunea transmitea coruri patriotice, tineretul se refugia în rock-ul alternativ al trupelor precum Phoenix, Roșu și Negru sau în poezia cântată a Cenaclului Flacăra (care, deși inițiat de regim, a oferit o platformă pentru un anumit tip de libertate de expresie până la interzicerea sa).

Consiliul Culturii și Educației Socialiste a devenit o adevărată Instituție a Cenzurii care veghea strict asupra fiecărui cuvânt. Orice nuanță care ar fi putut sugera decadența sistemului era tăiată. Acest climat opresiv a dus la o scindare a culturii române: cea de „acasă” și cea din exil.

Postul de radio Europa Liberă a devenit „cordonul ombilical” prin care românii rămâneau conectați la valorile universale, ascultând vocile unor intelectuali ca Monica Lovinescu și Virgil Ierunca.

Cultura română din timpul lui Ceaușescu nu a fost un bloc monolitic de propagandă. Ea a fost un organism viu care a învățat să respire prin crăpăturile zidului totalitar. Paradoxal, tocmai presiunea dictaturii a conferit culturii o importanță existențială pe care astăzi, în libertate, pare să o fi pierdut. Pentru românii acelor ani, cultura nu a fost un lux, ci o formă de supraviețuire morală, o dovadă că spiritul nu poate fi complet etatizat.

Valeru CIUREA

Firul de aur din lada de zestre străbună

O sărbătoare locală care să pună în valoare zestrea etnografică și etnofolclorică a zonei de nord a județului Olt și care să devină importantă pentru etnografia românească și pentru etnografii de marcă ai României s-a născut prin anul 1999 în mintea lui Constantin Nițu, din satul Cornățelu, comuna Poboru, un atent și fin observator al fenomenului etnologic, etnografic, cultural și istoric din județul Olt, care era nu numai un meșter popular recunoscut la nivelul tuturor instituțiilor muzeale din România pentru că stăpânea arta cusutului și a țesutului (lucru rarisim pentru un bărbat!), ci era și un colecționar pasionat și cultivat. Colecția sa etnografică, era recunoscută de Reţeaua Colecţiilor şi Muzeelor Etnografice Săteşti Particulare din România care îl nominaliza pe Constantin Nițu ca deținător al celei de-a șaptea colecții etnografice din România, ca importanță și valoare etnografică.

Constantin Nițu a fost membru al Academiei Artelor Tradiționale din România, titlu primit când a împlinit vârsta de 50 de ani; a primit Ordinul și Medalia „Serviciu Credincios” acordat de Președinția României la 29 noiembrie 2002; a primit titlul „Tezaur Uman Viu” UNESCO acordat la 1 martie 2019 de către Comisia Națională pentru Salvgardarea Patrimoniului Cultural Imaterial de pe lângă Ministerul Culturii.

Constantin NIȚU și Grigore CIUNGULESCU, două mari valori ale culturii tradiționale a Oltului, la primirea Ordinului și Medaliei „Serviciu Credincios” din partea Președinției României (29 noiembrie 2002).

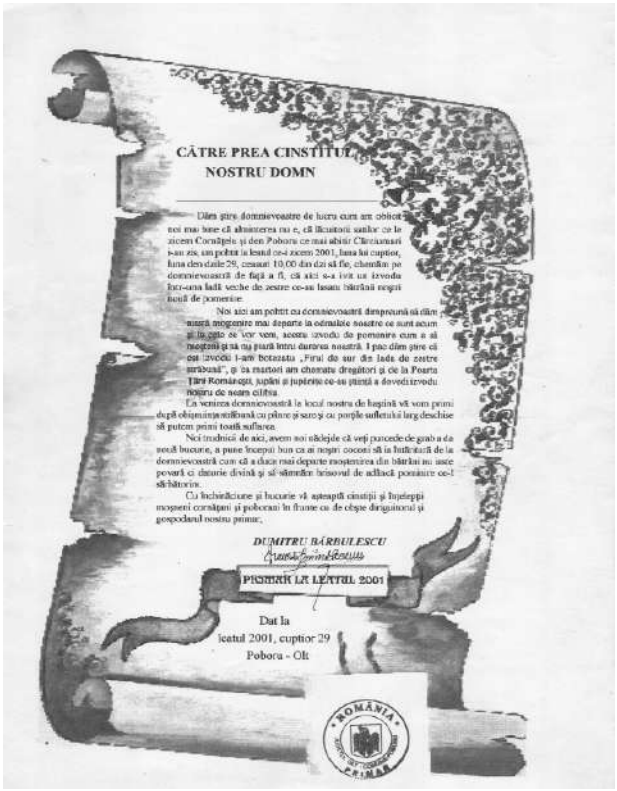

Din mărturisirile lui Constantin Nițu, consemnate în cartea *„Muzeul din vis”*[1] reiese că la 29 iulie 2001 acesta a făcut demers menit a sensibiliza persoane cu putere de decizie care, văzând ce bogăție etnografică este la Cornățelu și pe tot Podișul Cotmenei, să facă gestul firesc de a sprijini înființarea unui muzeu. Festivalul etnofolcloric *„Firul de aur din lada de zestre străbună”* s-a născut din această dorință a lui

[1] Cartea *„Muzeul din vis”*, de Valeru Ciurea, este cea de-a doua din seria *„Ce-am avut și ce-am pierdut”* inițiată de autor în anul 2020, după *„Strategiile culturale versus identitățile culturale locale”* și publicate la Editura Hoffman.

Constantin Nițu.

Dumitru Bărbulescu, fost primar al localității Poboru între anii 2000-2008, a fost cel care a îmbrățișat ideea meșterului popular Constantin Nițu și a făcut demersurile oficiale pentru ca această sărbătoare să se nască la Poboru. Așa a pornit în lume chemarea gândită și pusă în pagină tot de Constantin Nițu:

„Către Prea Cinstitul domn /
Către Prea Cinstita doamnă

Dăm știre domnievoastre de lucru cum am obilcit noi mai bine că altminterea nu e, că lăcuitorii satilor ce le zicem Cornățelu și den Poboru, ce mai abitir Cărciumari i-au zis, am pohtit la leatul ce-i zicem 2001, luna lui cuptior, luna den dzile 29, 10,00 din dzi să fie, chemăm pe domnievoastră de față a fi, că aici s-a ivit un izvodu într-una ladă veche de zestre ce-au lăsatu bătrânii noștri nouă de pomenire.

Noi aici am pohtit cu domnievoastră dimpreună să dăm aiastă moștenire mai departe la odraslele noastre ce sunt acum și la cele ce vor veni, acestu izvodu de pomenire cum a să moșteni și să nu piară întru durerea noastră. I pac dăm știre că est izvodu l-am botezatu „Firul de aur din lada de zestre străbună“, și ca martori am chematu dregători și de la Poarta Țării Românești, jupâni și jupâniță ce-au știință a dovedi izvodu nostru de neam cilibiu.

La venirea domnievoastră la locul nostru de baștină vă vom primi după obișnuința strămbună cu pâne și sare și cu porțile sufletului larg deschise, să putem primi toată suflarea.

Noi, trudnicii de aici, avem noi nădejde că veți purcede degrab a da nouă bucurie, a pune început bun ca ai noștri coconi să ia întăritură de la domnievoastră cum că a duce mai departe moștenirea din bătrâni nu iaste povară ci datorie divină și să sămnăm hrisovul de adâncă pominire ce-l sărbătorim.

Cu închinăciune și bucurie vă așteaptă cinstiții și înțelepții moșneni cornățani și poborani în frunte cu de obște diriguitorul și gospodarul nostru primar,

Dumitru Bărbulescu,
Primar la leatul 2001
Dat la leatul 2001, cuptior 29
Poboru – Olt.”

Prima ediție, desfășurată la 29 august 2001 a beneficiat de prezența unor personalități de marcă ale culturii românești din domeniul etnografiei: Doina Ișfănoni, cercetător științific la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București, Corina Mihăescu, cercetător științific la Centrul Național al Creației Populare București, Rada Ilie, muzeograf la Muzeul Județean Olt, Elena Deleanu, muzeograf la Muzeul Județean Olt care, alături de alți invitați au susținut prelegeri și cuvântări în cadrul simpozionului ce a purtat numele unuia dintre oamenii Oltului care au susținut actul creator din orice domeniu: Nicolae Fulga, prezent și el la eveniment.

Ca aproape în fiecare an, Dumitru Bărbulescu a fost prezent și la această a XXV-a ediție a sărbătorii *„Firul de aur din lada de zestre străbună”*.

— Ce sentimente vă trezește această a douăzeci și cincea ediție a sărbătorii, născită și de dumneavoastră?

— *Un sentiment deosebit și aceeași emoție ca la prima ediție a acestei sărbători înființată cu finu’ Nițu*[2] *și cu Iulică (Iulian Bărăscu, actualul primar, fost viceprimar la acea vreme n.a.). Nițu era era în putere, era pe*

[2] Dumitru Bărbulescu a fost și nașul de cununie al meșterului popular Constantin Nițu.

val, era cunoscut, îi plăcea foarte mult ceea ce făcea așa că, datorită lui și la insistența lui am inițiat această sărbătoare. „Naşule, trebuie să facem ceva pentru comună! Hai să facem Firul de aur din lada de zestre străbună!"

— Primarul a făcut asta nu în calitate de naș, ci de om de suflet al Poborului.

— *Da. Știți că organizam la el acasă tot felul de întâlniri cu tinerii și cu specialişti din diverse domenii.*

— Din „Firul de aur din lada de zestre străbună" au fost cel puțin câteva ediții excepționale la care au venit oameni importanți ai culturii tradiționale din România.

— *Au venit mai toți marii oameni plecați din Poboru dar și specialişti remarcabili din România. Prima și a doua ediție le-am ținut în localul primăriei de acum, care era magazin universal. Până la urmă am cumpărat magazinul și am făcut primărie acolo. Acolo am stat cu ei, cu toți oamenii de vază ai comunei veniți acasă cu această ocazie: profesori, ingineri, doctori universitari...*

— Poate ar merita încercat să renaștem sărbătoarea asta în sensul și în ideea de la care s-a pornit.

— *Poate că da, poate așa am mai aduce cât mai mulți fii ai satului acasă și ar fi un bun prilej pentru amintiri. Am la bibliotecă tabloul făcut de dumneata cu cei care au participat la prima ediție. Dar nu-l mai am decât pe acesta. Mi-ați făcut mai multe. Am avut și acasă, am avut și la primărie dar nu mai dau de ele. Numai oameni de vază.*

— Iulian Bărăscu, fostul dumneavoastră viceprimar, actualul primar, care a preluat ștafeta și duce mai departe sărbătoarea, vă invită în fiecare an.

— *E bine că se gândește la mine și îi mulțumesc pentru asta. Dacă am lipsit vreodată am făcut-o pentru că au fost probleme obiective. Eu sunt încântat că a format și copiii aceştia. Este o realizare extraordinară aceasta, cu ansamblul „Zestrea Poboranilor".*

Ca un bun organizator ce se află, primarul Iulian Bărăscu era într-o mișcarea continuă așa că am profitat de primul moment de respiro.

— Iată, facem un sfert de secol de când a pornit sărbătoarea asta.

— *Da, un sfert de secol. Noi doi am fost acolo când s-a născut... Noi doi, cu domnul Costică Nițu și cu domnul Bărbulescu, fostul primar.*

— Ce înseamnă pentru primarul Iulian Bărăscu, dar și pentru omul Iulian Bărăscu, poboreanul Iulian Bărăscu, această

sărbătoare?

— *Această sărbătoare s-a născut din dorința de a duce mai departe unele obiceiuri și meșteșuguri cumva abandonate. Eu am avut o relație foarte bună cu domnul Nițu. Dumnealui a venit, ca să fim sinceri, cu ideea și am răspuns solicitării pentru că am văzut că avea atâta dreptate și emoție în glas.*

— Știu că în calitate de viceprimar la vremea respectivă ai dus cumva o parte din greul organizării acestei sărbători.

— *Așa este, dar eram mai tânăr. Nu-mi place să mă laud, să spun cuvinte mari. Mi-a plăcut ideea, mi-a plăcut folclorul în general. De aceea am și susținut ideea înființării ansamblului „Zestrea Poboranilor” de care mă ocup în mod special. Asta dovedește că mi-a plăcut și duc mai departe. Dar nu e deloc ușor, vă rog să mă credeți că nu e deloc ușor. Mai ales acum, când tineretului nostru, din păcate, nu îi mai place. Chiar și la ansamblul meu, am avut la început 28 de copii, de membri, iar acum mai am 12. Și se fac eforturi... Instructor, costume, încălțăminte, deplasări pe la televiziuni, festivaluri. Totul gratis. Ei nu plătesc niciun leu, nicăieri. Nu trebuie decât să învețe să joace și să cânte, să poarte costumul. Se plimbă, socializează. La spectacole, la festivaluri, se întâlnesc cu mari artiști, cu alți copii din țară... Și tot nu le place. Eu plecam cu nea Costică Nițu de drag, peste tot, pentru că pe unde mergeam, învățam și eu multe. Întâlneam și eu oameni deosebiți, eram dornic. Eu am fost mai băgăcios de felul meu, așa, și mi-a prins bine chiar și pentru funcția de primar pe care o am acum. Eu am fost mereu o persoană sociabilă, popular, glumesc, dar parcă m-am format mai bine în domeniul ăsta. În perioada respectivă, aici, cel puțin câteva ediții la rând, au venit oameni importați ai culturii tradiționale din România. Și oamenilor care plecaseră de aici în lume, le plăcea și voiau să tragă către locul unde s-au născut, să facă ceva pentru localitatea lor de baștină. Acum, vă spun sincer, mi-e foarte greu să mai găsesc oameni pe care să îi simți aproape, să simți că vor să participe. Eu așa am fost educat, să nu îngenunchez în fața nimănui. Apelez o dată, de două ori. Dacă îl simt că nu vrea, nu-l mai*

întreb de vorbă. Dragoste cu sila nu se poate.

— Cum ți se pare propunerea de a organiza anul viitor o ediție specială, un eveniment de amploare, asemănător începuturilor acestei sărbători?

— *Cu mare drag, dacă bunul Dumnezeu ne va ține sănătoși. În mine găsești întotdeauna un partener. M-aș bucura să putem face ceva frumos la Poboru la anul. Eu cred că m-aș îmbolnăvi să renunț la sărbătoare. Să știu că în prima duminică din luna august, după atâția ani, sărbătoarea noastră nu mai este, aș plânge. Am mai făcut-o o dată, cu echipa de fotbal. Am ținut-o vreo 2-3 ani desființată, plângeam pe după colțul casei să nu râdă nevastă-mea și copiii de mine, și după aceea am înființat-o din nou, că n-am putut să stau așa. Așa și cu Firul de aur din lada de zestre străbună. Este ceva de suflet. Atâta timp cât am fost unul dintre inițiatori, n-am cum să renunț.*

Va fi iarăși ce-a fost, și mai mult decât atât?

Întrebarea rămâne un deziderat pe care ni l-am dori împlinit. Măcar pentru omagierea și în amintirea unor nume importante ale etnografiei Oltului — Rada Ilie, Nicolae Fulga și Constantin Nițu —, dar și pentru a readuce în memoria colectivă părți din ceea ce, din păcate, înscriem astăzi în categoria „Ce-am avut și ce-am pierdut”. Și, slavă Domnului, am avut cu prisosință.

Cristian SĂILEANU

Letopiseţu vieţii, al pildelor şi al miracolelor lui Zamolxe

mărturisite cu deamănuntu de învăţăceii săi, Xaralambos, Radagaiso, Vitigis, şi Branduza

şi însemnate mai gios de cătră scribu cel smerit,

Cristian Săileanu

(continuare/

15. Zamolxis şi bătrâna fără îndurare

În acele dzile ne aflam noi hăt, departe, la marginile de la suare răsare ale ţării trace, tocmai pre malurile riului ce îl numeau localnicii Pires. Alesese Ficioru Cerului să le cuvânteze tracilor în acea seară despre cea dea patra belaginā, care porunceşte să ai îndurare de cei mai nevoiaşi ca tine. L'au auscultat toţi tracii în tăcere resucind în minte tot ce le spunea Iel. Duar o fumeie atât de bătrânā de giurai c'o uitase Dumnedzău în viaţă s'a uitat direpţ în ochii lui Zamolxis şi a dzis respicat,

– Îndurare pentru sireaci? Vieţuim noi toţi aicia în vremi în cari sireaci sunt duar cei ce nu vor să aivă. Io una nu mă'nclin să am nice o îndurare pentru nevoiaşi. Cā nice un sărman nu e sărman degeaba, ci are iel cusuru lui. Cine'i crede săracului să'i puarte traista. Iar pre nevoiaş şi pre leneş să'i legi pre îmbii cu aceeaşi funie şi să'i arunci în acelaşi riu. Io am crescut auzind de la tătânā'miu cā lenea aşe de agale umblā, cā sārācia iute o agiunge dindărătu.

A mas Zamolxis tacit, privind în gios, şi s'a auzit mare hreamāt între tracii ce se adunaserā pre malu riului în acea seară. Şi cu cât mai mult tācea Zamolxis, cu atât iera hreamătu mai mare. Iar noi, cei patru apostoli Îl priveam pre Ficioru Cerului şi aşteptam un răspuns de la Iel, şi Iel nemică nu spunea. Duar într'un tardis a ridicat Iel capu şi a dis,

– Fumeie, direpţ ai cuvântat.

– Şi atunce de ce ne'ai mai chemat aici pre toţi? a întrebat nedumerit un trac bătrân. De ce ne predici îndemnāturā să habem îndurare pentru nevoiaşi, dacā dzici cā aceastā fumeie a cuvântat direpţ cā nevoiaşii nu meritā îndurare. Cāci la noi în sat se spune cā cine dā den mâini nu se îneacā.

– Aceasta fumeie a cuvântat cu mintea, şi bine a cuvântat, iar dzicala den satu vostru iaste prea aevea. Dar io am venit între voi să vā cer un lucru tare greu, şi anume să cugetaţi cu psihiu. Cāci, se întreabā Dumnedzău, ce scofalā ar hi să habeţi îndurare faţā de un om în vârtute, care nevoie de îndurarea vuastrā nu are nice una? Sau să daţi de mâncare sātulului, sau de beut adāpatului? Sau ce mare îndurare ar hi să daţi când cineva vā ţine sica la gât? Aceste daruri nemică nu atârnā în balanţa lui Dumnedzău. Dumnedzău vā cere să daţi, să daţi, şi iar să daţi. Să daţi mai ales când săracu nu meritā, iar pre urmă să vā aşezaţi la umbra unui pom,

să subrâdeţi de la o ureche la alta, şi să simţiţi cum urcă căldura în sufletele vuastre, ştiind voi că sunteţi uameni buni. Aceasta iaste legea cea nouă. Aşe vă spune belagina mea, Ai îndurare de toţi când eşti baros, almintrilea nimirea nu va avea îndurare de tine dacă agiungi vreodată nicovală. Dar mai presus de orice să ai îndurare de bătrâni, de ai tăi şi de ai altora.

16. Zamolxis le predică preoţilor căiţi

Şi într'o bună dzi, când agiunsesem la tracii sal den şi, ne'au tâmpinat o samă de cete de preoţi den cei cari se înclinau lui Gebeleizis şi alte cete den cei cari îşi făcuseră zeu den Heron Nebiruitu, Urzitoru de Neamuri, un simplu om, destoinic alminteri, ce hălăduise în alte vremuri prin codrii tracilor.

Iar Radagaiso i'a zmuls deuna unui taraboste o măciucă şi s'a pus între Ficioru Cerului şi ciale două cete de preoţi. Dar cuvântătoru preoţilor a spus cu umilinţă,

– Radagaiso, lasă măciuca gios. Noi n'am venit să Îi aducem nice o stricăciune lui Zamolxis, nice să Îl ponosluim, ci să Îi cădem la piciuare şi să ne oferim Lui. Căci tracii cuvântează despre Iel ca despre un zeu al lor, şi nu mai vor să vină la capiştele nuastre, căci dzic că s'au săturat să ne tot dea aur. Nimirea nu ne mai aduce ofrande, şi nu ne mai dă bucăţica cea mai bună den vitele pre cari le taie. Şi ne'am decis să venim să Îl întrebăm ce să facem ca să fim primiţi subt aripa Lui ocrotituare. Şi sperăm că dacă ne primeşte subt aripa Lui să nu ne scuată ochii cu ciocu pentru că am văzut lumina aşe de peste soroc.

– Aşezaţi'vă, copiii mei, le'a spus Zamolxis, şi iei s'au aşezat la piciuarele Lui. Să ştiţi că cine se amistuieşte dupe degete, ca pisica în spatele cozii, îşi lasă la vedere tot corpu. Iar minciuna are piciuare scurte. Spuneţi voi că tracii nu mai vor să vină la capiştea vuastră să vă dea ofrande, că v'au mas, décii, capiştele guale? De ce vă miraţi? De mulţi ani au venit toţi la uşa vuastră, cu mic cu mare, cărcaţi cu hălci de carne şi cu pungile pline cu aur, iar voi aţi ştiut duar să luaţi, şi iar să luaţi, şi niceodată să daţi. Le'aţi luat banii şi cea mai bună parte den fiecare miel, şi aţi înfulecat'o voi. Până şi pre zeii voştri aţi cercat să îi păcăliţi, arzând pre rug duar uasele şi grăsimea făşate în piei.

Dacă făceaţi o rugăciune pentru ruperea siccitei şi începerea ploilor, şi pluaia nu venea, voi ridicaţi den umeri şi dădeaţi vina pre comaţi, cari ierau răi şi necredincioşi. Iar dacă pluaia venea, iera pentru că zeii den cer îşi aplecau urechea duar la voi, şi la nimirea altcineva.

Dacă făceaţi o rugăciune pentru sănătoşire şi copilu murea, iera pentru că părinţii ierau pecătoşi. Iar dacă se sănătoşea, iera pentru că voi sunteţi mari şi pricepuţi vraci.

La nunţi cereaţi aur ca să binecuvântaţi vintrele muierii, la arderile pe rug cereaţi aur ca să'l ierte zeii de pecate pre mort, şi la naşterea unui copil cereaţi de iznuavă aur ca să murmuraţi un cuvânt bun despre prunc la urechea zeilor.

Mă uit la voi şi văd că sunteţi toti graşi ca nişte purceluşi. Când l'am cunoscut pre Vitigis, ca voi iera, şi i se revărsau vintrele piste centura de cânepă. I se dicea ucenicu cu faţă de viezure. Uitati'vă la el amu. Iaste slab ca un ţăruş. La fel şi Xaralambos şi Radagaiso.

Ci voi, dacă vreţi să veniţi alături de noi, iată ce trebuie să săvârşiti.

A sosit dziua în care voi, în numele noii credinţe, va trebui să daţi, să daţi, şi iar să daţi, şi niceodată, nice măcar o datâ, să nu luaţi.

Dentâiu de tuate, topiţi'vă statuile de aur şi dăruiţi banii celor ce vieţuiesc în giuru capiştei voastre.

Mai pre urmă, dacă vreunu den voi are robi, ori cumperaţi cu auru vostru, ori primiţi direpţ moştenire, sloboziţi'i deîndată. Căci nemică pre lumea asta nu iaste mai urât ca robia, şi nice un om nu are direptu de la Dumnedzău să facă rob pre altu.

În fiecare dzi lăsată de Dumnedzău ieşiţi den capiştele, den idolniţele unde slujiţi şi ambulaţi prin sate. Bateţi la fiecare uşă, dar de cerut să nu vă împingă pecatu să cereţi ceva, ci duar să prăştiaţi tot ce aţi dosit în cămările şi în cuferele capiştelor în toţi anii trecuţi.

Brăcaţi'vă în alb den cap până în piciuare, şi pestraţi'vă curaţi, bine mirositori, cu barba pieptănată şi capelum împletit în codiţe.

De mâncat să mâncaţi cu măsură şi de beut să nu beţi de loc. Să vă sculaţi totdeuna de la masă uşurel fometaţi.

Dacă vedeţi în drumu vostru vreun trac care îşi constuieşte o colibă, opriţi'vă

den ambulat, lesaţi totu deoparte, şi cărăţi'i cărămizile ciale grele de lut şi paie o dzi, sau două, sau trei, cât timp va avea nevoie.

Iar dacă înţelegeţi că nu puteţi dovedi munca sânguri, mergeţi voi, preoţii zamolxieni, în acel sat şi chemaţi să vă agiutorească tuată suflarea care vă iese nainte.

Vor ridica unii den umeri şi vor dice, Păi, perinte, cum vrei să mă duc să'l agiutoresc io tocmai pre acela? Căci ne duşmănim de decem ani! Voi atunce să le răspundeţi, Când, mai bine ca amu, când îi iaste lui mai greu, ar hi mai bine să'i arăţi că s'anşelat asupra ta? Când, mai bine ca amu, ar hi să vă'mpăcaţi?

Căci ura, copiii mei, sapă mai reu ca apa, şi osteneşte mai mult ca orice altă povară.

Învăţaţi'i décii pre traci să se agiutorească unu pre altu. Iar vouă să vă crească inema'n piept văzând buna viermuială den giuru vostru.

Faceţi în aşe fel încât să se respândească între daci vorba, Norocu meu a fost că în diua aceia a trecut un preot zamolxian prin faţa casei mele… Sau când incipe un trac o lucrare, primu lucru care să'i treacă prin cap să fie, E, unde n'ar trece un preot de'al lui Zamolxis prin faţa casei mele amu… Şi să fiţi îndărătnice în a o ţine una şi bună că nu vreţi nemică pentru sârgu vostru. Să hie auru pentru voi ceea ce iarba iaste pentru un lup, sau o halcă de carne iaste pentru o uaie.

Iară dacă zeriţi alt trac care îşi tunde oile, alăturaţi'vă lui, apucaţi oile de piciuare şi ţineţi'le strâns ca să îi hie mai lesne oierului să muncească cu fuarfeca. Şi să nu cereţi nice aur nice argent nice de'ale gurii pentru agiutoriuu vostru, duar un gând bun pentru crezămintelor nuastre. Dacă tracu care este căpetenia casei vă va întinde un ban, luaţi'l pre acest trac de cot, căutaţi împreună casa celui mai lipit trăitor în acel loc, şi îmbii daţi'i banu acestui serman.

Pe unde treceţi să le daţi de viaste tracilor că Toxeris, Regele tracilor, şi io, Învăţătoru Ceresc, le poruncim să hie drepţi şi cinstiţi, să nu fure şi să nu mintă. Iar primii cari vor trebui să dea paradigma să fiţi voi. Căci nimirea nu intră în terâmu dumnezeiesc călare şi purtând colane de aur. Dar câtă viaţă vă iaste dată între aceste două praguri să vă hie vouă, preoţilor zamolxieni, un prilej de bucurie şi de dărnicie, o viaţă în serviciu lui Dumnedzău şi a zânelor şi a sânzienelor Lui.

Nu uitaţi că prin faptele şi prin rugăciunile vuastre se menţine ordinea cosmosului. Prin paradigma vuastră vor învăţa tracii de rând să respecte pravilele cereşti, să se aşeze de partea binelui, şi să reziste reului copt în jaru den cuptuarele zmeilor. Să nu uitaţi că forţele reului sunt neobosite, şi se amistuiesc pretutin den ea. De aceea vă spun amu că în ce apare la prima vedere să nu credeţi, ci fără cât ce'i aevea, căci tocmai în curu smeritului îşi culcuşeşte zmeu cuib.

Să fiţi voi décii ca nişte picături de direptate dumnezeieşti cădute în mijlocu disperării uamenilor, cum cad nişte picături de pluaie pre un pământ uscat de multe septimane de siccită.

Să se vadă şi să se ştie că voi raze de suare sunteţi, trup den trupu lui Zamolxis, care şi iel iaste rupt den suare.

Să aveţi voi, preoţii zamolxieni, mai multe nevoi decât pofte.

Împrotiva firii iaste ca un bărbat în tuată putiaria bărbăţiei lui să vieţuiască fără o muiere alături de iel, şi ast fel de urmaş io nu'mi doresc. Cum uare ar hi cu putinţă pentru preoţii noştri să înţeleagă durerile unui sărman cu o casă de copii, dacă nu le'a trăit pre propria lui piele?

De aceea nimirea nu va hi îngăduit să îmbrace haina albă de preot zamolxian până când nu'şi themeliază o casă, şi nu'şi găseşte o muiere cu care să împartă aşternutu şi să facă copii, ca într'acesta chip nu cumva să vă dea gându cel reu să daţi iama în fetele şi nevestele den satele pre unde treceţi. Iar dacă unuia, la tinereţe, nu îi stă capu la muiere, nu îl pohtiesc între noi, căci puate că îi umblă gândurile şi poftele la alt bărbat, iar aceasta iaste o scârboşenie împrotiva alcătuirii dumnezeieşti.

Şi de acasă să nu staţi plecaţi mai mult de şapte dzile la rând, dupe care să vă înturnaţi şi să petreceţi odi sau două cu muierile şi cu copiii voştri.

Când un legiuitor sau un magistrat cuvânteazâ, voi să taceţi. Iar când legiuitoru a mântuit de cuvântat, voi să fiţi primii cari urmează, plecaţi, legea, şi tot primii care îi îndeamnă pre ceilalţi traci să facă la fel.

Nu la mine să vă înclinaţi, atât cât la belaginile pre cari vi le las în urmă şi, mai

presus de orice, lui Dumnedzău Atotputernicu.

Cu limbă de foc şi subt osândă cu anatema vă poruncesc să nu vă amestecaţi în luptele den prinţi, nice să luaţi partea vreunuia den ei contra celuilalt. Căci, vai nouă, cârmuirea unui stat e ca scăldatu porcilor într'o mocirlă. Şi dacă voi vă veţi bălăci în aceeaşi mocirlă cu cârmuitorii, veţi ieşi de acolia acoperiţi de acelaşi noroi puturos care îi acoperă pre iei.

Sfătuiţi'i pre tracii de pretitinderea să hie auscultători şi uniţi în giuru regelui nostru. Căci un deget sângur nu puate izbi, dar ciale cinci degete ale unei mâini se pot uni într'un pumn, sau strânge în giuru mânerului unei măciuci, care îi puate izbi pre venetici în dinţi.

Voi, ktistai, preoţi tămăduitori, mare speranţă îmi pun în tagma vuastră. A pus Dumnedzău cel Atotputernic în giuru vostru plantele câmpului şi ale munţilor cu care să tămăduiţi tuate rănile şi bolile uamenilor. Mergeţi dar şi auscultaţi'l pre Vitigis şi învăţaţi de la el. Adunaţi'vă pre urmă şi cu vracii den satele vuastre şi învăţaţi'vă unu pre altu cum să lecuiţi tusea copiilor, durerile de dinţi, viermii vintrelor, piatra vezicii, durerile de uase şi de încheituri, muşcăturile de viperă, frigurile, şi atâtea alte rele ce îi chinuiesc pre bieţii traci. Iar acelor vraci ce le va hi puate teamăt cum că ştiinţa vuastră de a temădui îi va lăsa sireci, spuneţi'le că suferinzi şi betrâni sunt şi vor hi cât îi lumea lume.

Înainte de a ridica o capişte unde să vă lefăiţi voi, va trebui să ridicaţi trei case de sanatio. Şi acelea să hie capiştele vuastre, unde odihnă nu veţi avea, ci unde să slujiţi lecuind.

Învăţaţi, darâ, să tămăduiţi corpu, dar nu uitaţi că nu poţi avea un corp sănătos, dacă sufletu iaste suferind. Iar fericirea aia ieste, să vieţuieşti în armonie cu tine însuţi.

Când veţi trece pre drum şi vă va sări câte un biet comat sireac în cale cu rugămintea să îi tămăduiţi copilu sau muierea, de îndatâ să vă luaţi dupe el şi cu îndurare să vă aşezaţi la căpătâiu celui suferind.

Faceţi în aşe fel încât ori de câte ori cineva dă cu ochii de voi, pre drum sau în sate, să i se lumineze chipu de bucurie. Iar uşile tuturor caselor să vă hie deschise la simpla menţiune a numelui meu.

Dacă se întâmplă să habeţi un ban în pungă, ca o piatră de muară atârnată de gât să vă hie acest ban şi ca un bulgăr de jăratec. Şi să nu respiraţi liniştiţi până când, cu mare bucurie în irimă, nu l'aţi lepădat de la voi şi nu l'aţi dăruit drept elemosină cuiva mai nevoiaş decât voi.

Mă vor întreba unii den voi, dacă dăm tot ce avem, drept elemosină, dacă nu avem un ban în pungă, den ce vom vieţui atunce, Zamolxis?

Dacă veţi face într'acesta chip cum vă îndrum io, măcarî că nemică nu veţi avea, tot ceea ce au alţii va hi al vostru fără ca măcar să'l cereţi.

Să nu osteniţi să le amintiţi tracilor că cel care muare în luptă apărându'şi tiera şi vatra casei, de fapt nu muare, ci se urcă la ceruri alături de mine. Iar într'o dzi se va înturna pre pământ subt o altă formă, care îi va hi plata pentru felu în care şi'a dus această viaţă.

Amintiţi'le tuturor cât agoniseală a pus Dumnedzău în Tracia nuastră. La o ast fel de tierra avută mulţi vor jindui. Trec cu paşi tunători ca nişte grele năluci ale codrilor turme mari de zimbri flocoşi, car să se teamă de nimirea şi de nemică n'au. Cântă dulce în zori de zi privighitorile. Oriunde te'ntorci saltă ciute, vulpi, iepuri, capre de munte, mistreţi, lupi şi urşi. Pline sunt pădurile de iască dulce tocmai bună să o frigă muierile pe giar, pline sunt văile de iarbă grasă pentru vitele nuastre, cuastele munţilor de zmeură şi mure. Gem munţii şi pământul pre care călcăm de aur, de sare, de hier şi de argent. Se leagănă câmpurile pline de grâne. Stau în şir pre dialuri, şiraţi ca oştenii, pomii roditori, şi atârnă grei strugurii pre viţa de vie. Iar riurile şi lacurile colcăie de peşti. Toţi cei cari ne pizmuiesc vor veni cu arme să ne urgisească, să ne ia mâncarea de la gură şi muierile den pat. Dar atâta vreme cât dacii, geţii, tracii vor sta umăr la umăr, veneticii vor veni, vor muşca ţerâna, şi îşi vor lesa uasele presărate prin pădurile nuastre.

Atâta timp cât tracii vor sta umăr la umăr!

Să vă salutaţi unu pre altu şi pre ceilalţi den giuru vostru fecând un cerc cu îmbele mâini în faţa inemii vuastre, ca gura unui ulcior. Căci cercu este forma perfectă a universului, forma fără început sau fârşit, şi pământu pre care lăcuim, suarele însuşi den care toţi ne tragem cojoc, şi luna, tuate rotunde sunt.

Respectaţi şi câmpu şi muntele şi pădurea

şi apele. Nu uitaţi că sunt tuate lăcuite de zâne şi simziene, şi când le spurcaţi, de fapt spurcaţi casa simzienelor. Iar de Muma Pădurii, de Moşu Codrilor, de zmeii cei răi şi negri să nu vă hie teamăt, fiindcă voi slujiţi Unuia mult mai puternic, ce cu un sângur deget îi puate stropşi.

Când au purces preoţii, Zamolxis s'a aşezat pre o piatră şi a oftat den toţi rerunchii. Dar curundu vreme s'a ridicat, şi cu îndesată călcătură am purces iar la drum.

17. Vitigis bate toba la spatele surdului

Cum venise primăvara şi se topiserā zăpezile, mergeam amu călare tot către suareapune. Iar în acea dzi ne apăruse Zamolxis în trupu unei betrâne scofâlcite care de abia se ţinea în şa.

Lângă o fontană unde ne opriserăm să bem o stomă de apă, noi şi caii noştri, ni s'a pus dinaninte o muiere ţâfnuasă.

– Voi sunteţi apostolii lui Zamolxis? s'a răţoit ea la noi cu mânule'n şold.

Io am încuviinţat den cap, la nemică bun neaşteptându'mă de la o muiere cu o faţă atât de acră.

– Alţi prooroci ce'au trecut pre la noi fac miracole, mi'a spus ea mie. De ce nu ne'aratā şi Zamolxis al vostru că şi el puate săvârşi miracole?

Radagaiso duar a scrâşcat den dinţi şi a înturnat kefali, scârbit, într'o laturā, dar apostolu cel cu faţă de viezure s'a sucit spre ea ca muşcat de o viperă.

– Muiere, înţelept iaste a gândi dentâiu şi apoi de a cuvânta. Miracolele Fecătorului Lumii, Dumnedzău cel Atotputernic, sunt pretitinderea în giuru nostru, a certat'o el. Mişcarea rotită a apei în valuri, suflu ventului, culuarea cerului, pluaia cea aducătuare de avuţie, dulceaţa zmeurei pre ceru gurii, tuate sunt miracole cereşti. Dar te fac cumva pre tine aceste miracole, muiere nesocotită, te fac aceste miracole, cari tuate stau mărturie înţelepciunii cereşti, să nu pofteşti la bărbatu vecinei? Să ai îndurare de cei sermani, să le dai elemosină? Să nu'i mănânci dzilele şi să n'o nepăstuieşti pre nora ce vieţuieşte subt acelaşi acoperiş cu tine? Făcătoru a Tuate a pus miracole în aer, pre pământ şi în apă, ne'a copleşit şi ne'a încungiurat cu miracole fără număr, la fiecare pas, şi în fiecare clipită, iar voi, uamenii, nice nu le luaţi aminte. Cât despre Zamolxis, spre ştiinţa ta, Cel Rupt den Suare săvârşeşte miracole pre oriunde trece. Căci chiar la tine în familie, sunteţi trei fraţi buni, şi pentru o biată fâşie de pământ masă de la taică'tău, sunteţi gata să vă sugrumaţi de gât. Dar oriunde apare Zamolxis, toţi se împacă, şi se aşterne pacea şi dragostea în kardia uamenilor, şi miracol mai mare nu se puate.

Şi auzind vocea ridicată a ucenicului dumnezeiesc, se adunaserā den ce în ce mai mulţi uameni în giuru lor, şi auscultau cu stoma căscată.

Iar muierea ausculta gândituare, şi s'a răţoit ia de iznuavă la apostolu cu faţa de viezure.

– Ia uite la iel! Da' de unde ştii tu de zavistia pentru pământ dintre mine şi cei doi fraţi ai mei, şi de unde ai aflat tu de ochiadele pre cari i le trimit ieu vecinului?

– Bine'a dzis cine'a dzis că dac'ar creşte mintea pre tuate plaiurile, ca iarba, ar paşte'o şi asinii… a pufnit Vitigis.

Am dat toţi pinteni cailor, clătinând den cap, iar Zamolxe a dzis piste cuama calului,

– Învaţă, iubite al meu fiu, să nu pierzi vremea bătând toba la spatele surdului.

18. Zamolxis îi mustră pre geţii ce se răzbeleau unii cu alţii.

Ne aflam noi în luna florilor când am poposit la pualele Sfântului Munte Kogaionon. Cântau pitpalacii cocoţaţi pre ramuri, se iţeau fără sfială printre tufărişuri vulpi roşii, şi năluceau ca un fulger negru prin branişte mistreţii cei cu ochii roşii de mânie.

Dar în loc de blajenie pentru lumina trimisă den cer şi pentru miracolu florilor cari, măcarî că erau moi şi firave de soiu lor, cumva, fără cât Dumnedzău ştie cum, spărgeau cuaja tare şi sbicită a tierrei, în loc de blajenie dzic, două clanuri de traci se pregăteau de răzbel. Căci aşe se duce războiu, pe cer albastru şi pe vreme bună. Şi zăngănitu spadelor şi bocănitu suliţelor se pleteau cu strigătele de urā ce plecau den gâtlejele bărbaţilor. Alergau de colo încuace cete de traci călare, cu arcurile în mâini. Şi le răsăreau săgeţile galbene de venin şerpesc den traistele ce le purtau agăţate în cârcă.

Deuna a chemat Zamolxis la el bărbaţii celor două clanuri cu tarabostii în frunte urmaţi îndeapruape de pilaţii cei căciulaţi, şi cu voce asprā le'a poruncit sā se aşeze unii în faţa altora la duar doi paşi unii de alţii, ca sā îşi vadā pânā şi albu ochilor, pre un câmp, între ciale două tabere.

Iar ei, cu chipuri fruntate, n'au avut ce face, şi L'au auscultat. Aşe s'au aşezat, décii, în două rânduri, apruape atingându'se, privindu'se chiorâş unii pre alţii.

– Care este belagina mea asupra rāzbelelor între traci? a tunat Învāţātoru Ceresc la cei doi tarabosti ai celor două uaste. Care este cea de'a noua poruncā lăsatā vouā?

Şi amândoi au răspuns într'un glas, de parcă ar hi avut un vechi prieteşug:

– Sā nu faci niceodatā reu, orice ar fi, altui trac. Sā nu ridici niceodatā mâna împrotiva altui trac, orice s'ar prileji.

– Şi care este cea de'a zecea belaginā?

Şi ei au rāspuns den nou, ridicând den umeri a nedumerire, căci ierau canuane pre cari le învāţa orice trac şi le cânta cu lactele supt de la mumā'sa:

– Nice o vorbā rea sā nu iasā den paza gurii tale despre alt trac, dac, sau get. Iar dacā nu ai nemică bun de spus despre fratele tāu trac, mai bine sā faci un pas îndărăptu şi sā nu spui nemică.

– Şi atunce, ce faceţi aici, întrarmaţi pânā'n dinţi şi cu hema în căutătură? Ce vrăjmaş vreţi sā strepungeţi cu lăncile, sā tāiaţi cu spadele şi sā ciuruiţi cu sāgeţile vuastre veninate, vā întreb? Ce folos vā aduc spadele den mânā la un sfat între traci?

Şi amândoi tarabostii au răspuns într'un cuvânt, cu capitele plecate,

– Împerate, am adus faxurile cu noi fiindcā ne iera teamāt ca nu cumva aceşti uameni rāi ce ne stau amu împrotivă sā ne taie în bucāţi dacā venim cu mânule guale.

– Uameni necugetaţi, a spus cu amar Zamolxis, uare nu v'am spus cā în ochii mei şi în ochii lui Dumnedzău toţi tracii la un loc sunt duar un om? Uare nu vā amintiţi vorbele mele şi canuanele nuastre cum cā dacā, într'un moment de mânie, un trac loveşte alt trac e ca şi cum mâna dreapta ar reteza'o pre cea stângā?

19. Pilda lupului cel alb sau a distrugerii ce puate veni fără cât dinlāuntru

Şi a continuat sā'i certe spunându'le pilda lupului cel alb.

Chiar aici, în munţii voştri, trāia de mult, tare de mult, un lup alb.

Şi nice bâtele oierilor, nice piedicile sātenilor, nice dinţii câinilor de la stână nu l'au putut opri ani în şir, căci iera lupu cel alb mai nalt ca un mânz, mai înţelept ca un strābunic, şi mai puternic ca un urs.

Şi ori de câte ori râvnea lupu cel alb la o uaie sau la o vitā, frunta fārā teamāt bâtele oierilor şi colţii cânilor de stânā, şi îşi lua ce pradā îşi alegea.

Pânā când, într'o dzi, un oier mai şiret, sātul sā hie prădat, a trimis o cāţea în călduri în munte. Şi, nouā septimane mai apoi, cāţeaua a vārsat sacu şi a dat la luminā patru cāţelandri albi.

Timp de doi ani i'a crescut oieru la frig, i'a hrānit cu carne, uase şi seu de uaie, şi i'a alergat pre coline ca sā le întremeze trupurile. Au agiuns ast fel cāţelandrii sā hie la fel de mari şi de puternici ca tatāl lor. Iar când au împlinit doi ani, a deschis oieru puarta şi i'a mânat slobozi în codru.

Deuna l'au gāsit cei patru câni albi pre taicā'su, şi iute l'au rupt în bucāţi.

Seminţia tracā iaste precum ist lup alb. Căci, niceodatā nu voi obosi dzicându'vā, stricăciunea nuastrā nu puate sā vinā den afarā, ci duar se puate cuace ca o bubă puruiuasă nāuntru, aşe cum pre lupu cel alb nu l'a putut dovedi nimirea altcineva fără decât de cei de'un sânge cu iel.

Să vină netoţii şi veneticii, să intre viaseli în codri. Ci puţinii cari vor ieşi de acolo, plângând şi năzuind spre casă vor ieşi, cu cuada între piciuare. Iar tracii nu vor hi niceodatā frânţi de acei neghiobi cari cumetā de a intra cu sabia în mânā în codrii noştri, ci duar de un trac care se repede la gâtleju altui trac.

Am purces toţi patru sā ne odihnim într'o peşterā ştiutā duar de noi, hāt, sus, în muntele Kagaionon, căci Zamolxis nu avea kardia de a petrece nihta între tracii pre care îi gāsise gata de a se tăia unu pre altu.

Gina ZAHARIA

Străinul de mâine

(Fragment din volumul de proză cu același nume)

Radu era mai mic decât mine cu trei ani. Avea patruzeci și doi de ani. Ochii căprui, privirea intensă, pătrunzătoare, buzele cărnoase, părul șaten și vocea cu timbru plăcut, uneori șarmant, alteori sobru, dar totdeauna prietenos. Purta vestimentația aleasă cu grijă. Era atent cu toți colegii, ceea ce făcea să treacă neobservată tentativa noastră de îndrăgostiți. Începuse să încolțească în mine nevoia de atenție, diferită de cea acordată celorlalți, un soi de egoism care îmi dădea semnale eronate. Mă certam deseori că mă las pradă acestor pasaje noi din viața mea. Mă certam și-mi promiteam câte-n lună și-n stele, ca mai apoi să alerg printre fluturi de dor și drag, care mi se tot învârteau prin stomac.

Era clar: nu iubisem niciodată până atunci. Niciodată! Mă mințisem, poate, de câteva ori, dar ceea ce descopeream acum era departe de sensul pe care-l dădeam atunci acelor sentimente. Neutre. Dornice de nou. Tari de înger. Răsfățate. Viclene. Hoațe. Cam așa cred acum. Dar, așa cum au fost, m-au ridicat pe un piedestal de unde priveam triumfătoare în jur, cu o stare de siguranță. Și, de ce nu, mi-a fost bine!

Dar mai bine mi-era lângă Radu, oriunde, oricând, oricât. Îl căutam pentru te miri ce, și mă căuta la fel.

– Aș vrea să vorbim, Radu, i-am propus într-o zi. Repet, ceva îmi scapă.

– Bine, mi-a răspuns. Astăzi după program, e bine?

– Sigur, am zis, surprinsă de decizia luată cu atâta lejeritate.

L-am simțit bucuros. Ochii îi străluceau, curajul meu era și curajul lui, dorințele noastre se împleteau și am socotit îndreptățită cererea mea, mai ales că lipsa de comunicare aducea derută.

Ne-am întâlnit pe o stradă aproape de casa mea. A venit cu mașina. Am urcat lângă el stăpână pe mine, deși o făceam pentru prima dată în mașina unui străin. Mă aștepta o muzică îmbietoare și simțeam o amorțeală în tot corpul.

– Unde mergem?, m-a întrebat, tandru.

Plăcut, surâzător, sigur pe sine, m-a făcut îndată să plutesc. Da, să plutesc. Nu-mi explicam de ce, trăiam clipa și asta conta. Apoi a continuat:

– Ai trei variante: Ne plimbăm cu mașina, mergem la un hotel ori la un restaurant, undeva în afara orașului?

Dacă aș fi fost eu, cea din anii trecuți, l-aș fi catalogat îndată și aș fi refuzat totul. Strecurase acolo intenția de a merge împreună la hotel, ceea ce mă făcea să cred că mă considera deja o femeie ușoară. Ori mă verifica. Dar, aparent calmă, am afirmat:

– Mergem la o cafea. De fapt, acesta e scopul. Să povestim. Să ne descoperim, cât de puțin. Adică, să fim sinceri, deschiși.

– Bine!, mi-a răspuns, scurt.

Și am pornit spre un restaurant situat la vreo 40 de km de oraș, drum care ne-a înghițit ceva timp alocat discuțiilor.

Am avut impresia că se bucură cumva. Că nu eram o aventurieră și puneam preț pe lucruri mărunte, însă bune de temelie. Când am ajuns la destinație, ne-am adăpostit în interior, de ochii lumii am gândit, deși vara își arunca săgeți de căldură, cu succes. Nu contează, desigur, cu ce am fost serviți, nici dacă ospătarul era amabil, ori dacă fețele de masă erau impecabile. De fapt, totul a fost mecanic. Așadar, nu am dat importanță acestor amănunte. Dar știu că mi-a luat mâna și mi-a sărutat-o. M-a privit în ochi. Lung. O tăcere uriașă vorbea în locul nostru. Nu știu cât. Pierdusem noțiunea timpului, de fapt, amândoi ne pierduserăm. Fiecare în sufletul

celuilalt.

– Nici tu nu ești fericită? l-am auzit.

– Nici tu? am răspuns, printr-o întrebare retorică.

– Nici, am răspuns, amândoi. Apoi am râs.

Dar de câte cuvinte mai aveam, oare, nevoie? Ne spusesem totul.

Acum știam de ce viața ne intersectase destinele. Dar tot nu realizam care ar fi fost momentul când se aprinsese scânteia. Când am început să lucrez la acest job, l-am găsit acolo. A fost singurul care a vorbit cu mine, evaziv, în primele zile, din dorința de a nu mă simți singură. Am vorbit despre fostul loc de muncă, tot redactor la un ziar local, despre câinele pe care-l avea undeva la o casă de vacanță, adică undeva la țară, la casa părintească, despre nea Mitu, un pensionar care abia-și mai târa zilele dar prefera să facă voluntariat la serviciu, probabil sperând că astfel va amăgi moartea, despre câte și mai câte. Mai târziu am realizat că am fost privilegiată într-un fel, adică am avut o primire triumfală din partea lui, fiindcă acest soi de discuții erau departe de comportamentul său real. De fapt, nici nu cred că a reținut ceva din cele aflate de la mine.

Dar să descriem imaginea pe care acel sfârșit de iunie s-a grăbit a ne-o oferi: față în față, mână în mână, părea că tăcerea noastră de ieri lucrase discret, dar sincer.

– Aș vrea să mergem până la capăt, mi-a zis. Adică te plac. Mult și de mult. Nu știu exact ce va fi, dar cred că înțelegi. Ești specială.

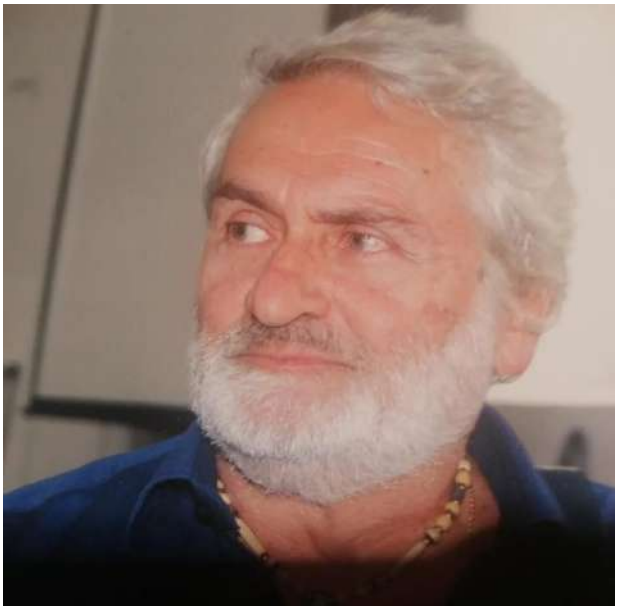
– Și eu te plac, știi asta, dar să nu te aștepți să mă arunc prea repede în brațele tale!

Vorbise orgoliul din mine. Altădată aș fi râs de m-aș fi prăpădit, acum scoteam cuvinte fără tangență cu adevărata mea dorință. Nici eu nu credeam ce spuneam!

– Să lăsăm timpul să facă ce-o vrea cu noi, a decis. Suntem la mâna lui, nu crezi? Totuși, aș vrea să fim discreți și prudenți. Am o familie, ei sunt acolo, undeva într-un loc al lor, iar tu în alt loc. Imaginează-ți că tu ai un castel în sufletul meu și drag îmi e să locuiesc acolo, cu tine, de câte ori se ivește ocazia.

Cu glasul stins, am zis da. Mi-era, cumva, teamă de neprevăzut. Bunică-mea ar fi zis că e lumea plină de bărbați, sau, mă rog, poate ar fi folosit alt apelativ, mai popular și mi-ar fi dat o dojană zdravănă. Și ar fi avut dreptate, dar vezi tu, cititorule, e simplu să judeci din afară. Crezi că eu n-aș fi dorit o iubire intensă și liberă, în locul acestui prizonierat?! Dar cu cine să porți o discuție concretă și, mai ales, cine să te asculte? Fiindcă din acel moment mă transformasem total. Singurătatea din mine își aflase, pentru prima dată, un aliat. Desigur, nu era nici pe departe aliatul ideal, asta spun acum, dar atunci mi-aș fi tras o palmă de-ar fi sărit gândurile astea cât colo. Ba, mai mult, le-aș fi sfărâmat cu călcâiul până ar fi dispărut pe vecie tot ceea ce nu trăisem până atunci și mă tot întrebam de ce a trebuit să apară tocmai el, și pe ce cărări a venit, că nici câinii n-au lătrat, nici satul n-a aplaudat...

Adrian ȚION

Iluzionare

Ce mult mi-am dorit o cămașă largă de vară cu două buzunare! Peste pantaloni, lejeră, ușoară și expresivă! Cu două componente bine evidențiate: mlădiere a corpului și vigoare instalată instant. Două buzunare aplicate pe piept, cu clapete și nasturi. Alură sportivă, dar și mici depozite de chei, bilete de autobuz, bani sau alte mărunțișuri necesare supraviețuirii într-un oraș mare. Sau simple ornamente ce dau purtătorului un plus de importanță și impunere printre năimiți ocazionali, pierduți în mulțime, cu cămăși banale, fără buzunare sau cu unul singur, stas rutinat, în partea stângă, evident fără clapetă. Îi admiram pe cei ce purtau cămăși cu două buzunare și râvneam să am și eu una la fel sau una de-a dreptul mortală, spectaculoasă, sărită din seria uzanțelor vestimentare. Așa purtau fermierii americani sau aventurierii porniți în expediții periculoase. Așa credeam eu la vârsta aceea și mai credeam că e bine să ieși cu ceva în evidență, să fii remarcat și prin ținută, refractar șablonizării. Pe vremea aceea, nu se prea găseau asemenea articole prin magazinele noastre și nici la *second hand*, unde intrau modele mai deosebite, atacate de cei cu mai puțină dare de mână. Nici nu mă interesa prea mult culoarea materialului, modelul imprimat, numai buzunare să fie. Cu mâneci lungi sau scurte, nu conta. Când am găsit una pe gustul meu, cu mâneci lungi, croită impecabil, am fost încântat, dar era de un vernil spălăcit, uni, așa că au început aproape simultan și ezitările. Partenera mea de viață de atunci, știindu-mă un tip veșnic nehotărât, s-a făcut luntre și punte s-o cumpăr. Parcă te poți împotrivi unei femei care te iubește cu pasiune? Am cumpărat-o, firește și am început s-o port cu mândrie prin urbe ca pe un trofeu meritat. Credeam că impresionez, dar niciunul dintre prieteni nu a remarcat cămașa de care eram foarte mândru.

Puțin timp după această valoroasă achiziție, am fost invitat la școala din sat unde fusesem profesor, la banchetul dat de promoția cu cele mai bune rezultate, elevi care au ajuns la cele mai bune licee din oraș. Era vară, cald, plăcut, timp numai bun pentru relaxare și petrecere. Mă bucuram că și-au adus aminte de mine și le-am mulțumit pentru asta. Dorința întâlnirii cu foștii colegi, revederea locurilor pe unde, navetist notoriu, am umblat ani în șir, m-au convins să dau curs invitației și iată-mă printre foștii colegi, numai zâmbete și bunăvoință, amintiri hazlii și evocări nostalgice. Apăruseră profesori noi, tineri, foștii elevi crescuseră, se maturizaseră, aveau fizionomii schimbate și nu păreau câtuși de puțin stânjeniți. Dimpotrivă, dobândiseră personalitate și încredere în sine. Prietena mea de atunci, invitată și ea, cu care de puțin timp formarăm un cuplu, a spus că nu are ce să caute acolo, deoarece nu cunoaște pe nimeni și s-ar simți în plus, așa că m-am dus singur și-am benchetuit până târziu în noapte, o noapte stropită cu vin din belșug, o noapte dansantă, cântată și amuzantă. Desigur, eu am transpirat ușor subsuoară și la spate, materialul cămășii vernil cu mâneci lungi și două buzunare dovedindu-se prea gros pentru asemenea ocazii bahice. La apariția mea toți au remarcat cămașa. Nu fața, nu faptul că arătam bine în ciuda anilor trecuți peste mine ca și peste ei. „Ce cămașă beton ai, frate!” mi-a trântit colegul de matematică, parcă invidios, îmbrăcat cam trăsnit, după cum îi era felul, cu un tricou imprimat pe piept cu un mare cap de leu cu gura căscată, cu înscrisuri englezești, de numai profesor de matematică nu părea. Cu capul de leu voia să bage frica în elevii actuali, mi-am zis ironic, dar nu avea nevoie de așa ceva, cifrele în sine, operațiile algebrice sunt suficienți factori să bage groaza în bieții elevi. El avea logica matematică în cap și extravaganța vestimentară pe dinafară. Amețit de alcool, la scurt timp după ce bairamul a început, nu la sfârșit, cum mă așteptam, a căzut între scaune de au râs mânzește foștii elevi și a fost tras afară

din sala restaurantului închiriată pentru acest eveniment. Eu am băut cu măsură până la un moment dat, am dansat cu cele doritoare de dans, colege și foste eleve, dar la un moment dat s-a pus și problema retragerii. Venisem cu autobuzul companiei de transport în speranța că la întoarcere mă va duce înapoi careva dintre foștii colegi, dar nu știu cum s-a întâmplat, se pare că cei din oraș au plecat pe furiș și am rămas singurul orășean ca Robinson pe o insulă vulcanică. Muzica zdrăngănea furios, gata-gata să reverse peste mine lava vulcanului. Se dansa încă în draci, deși lumea se împuținase vizibil. Am fost tras de pe scaun să dansez și eu în cerc cu tânăra generație. Era plăcut, antrenant, amuzant. Am uitat de mine și când s-a pus, în sfârșit, problema plecării, mi s-a spus să stau liniștit că voi fi cazat peste noapte la o familie în sat. Gazda de peste noapte era o femeie planturoasă și binevoitoare, de vreo 40 de ani, pe nume Livia Bodea, rumenă în obraji, sănătoasă și voioasă din cale afară, care-mi surâdea plină de admirație și mă asigura din priviri să nu-mi fac griji, e pregătită să mă primească și totul va fi bine. Avea două fete, dintre care cea mai mică era una din absolventele clasei a VIII-a a acelei promoții, Maria, cea mare lucra într-un magazin la oraș. Lângă Livia, bărbatul ei era o figură ștearsă, un sfrijit negricios și apatic. Am continuat să beau vin opalin cu fostul director al școlii, un palavragiu ardelean nespecific. Am povestit câte în lună și-n stele despre toate can-can-urile din sat, multe și pitorești, scandaloase și comice, unele incredibile, cum era povestea cu secretara frumoasă și focoasă, rămasă nemăritată, care ademenise un elev în patul ei. Scandal în tot satul și peste hotarele lui, sfârșit cu un surâs în colțul gurii și un gest cam așa „treaba lor, dacă le-a priit”. Apoi muzica drăcoasă, turbată s-a transformat treptat în zumzet îndepărtat până a ajuns cântec de leagăn pentru un bebeluș. Așa că am adormit. Unde, cum? Nu mai știu.

M-am trezit într-o încăpere întunecoasă, destul de rece, așa cum sunt pe la țară camerele nefolosite, cu storuri trase la ferestre. Fără cămașă, fără pantaloni, numai în chiloți. Era liniște desăvârșită în jur. Liniște ce te absoarbe în lumi de plutire în imponderabilitate. Plutire lină îndepărtată de orice zornăit de motoare din mediul urban. Liniște binefăcătoare. De după storurile coborâte, lumina se insinua în odaie insidios. Mi-am tras degrabă pantalonii pe mine și când să întind mâna după cămașă, am constatat că nu era pe scaunul de pe care am luat pantalonii. Am căutat-o mahmur prin camera întunecoasă, am aprins lumina de la comutatorul din perete, dar ea nu apărea de nicăieri. Măi să fie! Unde să fie cămașa? Ce-am făcut cu ea? Am răscolit patul cu pilota răsucită. Degeaba. Am căutat pe scaun, sub scaun, pe masă, sub masă, pe la colțuri. Degeaba. Am încercat să reconstitui evenimentele înainte de adormire. N-am fost în stare decât să constat că am bârfit îndesat pe toată lumea împreună cu directorul dispus să întoarcă lucrurile pe dos ca să facă haz de ele. Îmi apărea în fața ochilor chipul lui schimonosit, hlizit și stafidit înainte de vreme. Nimic altceva. Înainte ca îngrijorarea să pună stăpânire pe mine, am auzit după ușa de lemn cu patru ochiuri dreptunghiulare de sticlă decupate în ea, acoperite cu o perdeluță albă din partea cealaltă, sunete ce indicau că cineva deretică prin casă. Mișcare, apoi vorbe înfundate, neinteligibile. Glasuri pițigăiate de fete cucuiete care păreau să se certe sau să se amuze între ele. M-am tras mai spre ușă să aud ce vorbesc. Deodată, perdeluța a fost trasă deoparte și în spațiul descoperit au apărut chipurile celor două fete ale gazdei mele. S-au speriat când m-au văzut atât de aproape și au început numaidecât să chicotească din toți rărunchii. Eu nu am fost mai puțin speriat, mai ales că eram cu bustul gol. Ele făcuseră ochii mari și continuau să chicotească zgomotos. Privirile schimbate între noi au durat doar câteva secunde. Perdeluța a fost trasă la loc și râsul lor nu s-a mai auzit o vreme. Nu știam ce să cred, nu știam ce să fac. Mă învârteam prin cameră sperând să găsesc pe undeva, printr-un colț, cămașa problematică. Nori pufoși au pătruns subit în cameră, întunecându-mi vederea. Pluteam într-o ceață de incertitudini. Mi-a venit în minte poemul lui Geo Dumitrescu *Despre certitudini*: „Doamne, ce bine e să ai certitudini!” Eu nu aveam decât vagi certitudini de locul în care mă aflam și bănuiala că nu voi putea să ies de aici fără cămașă pe mine.

La un moment dat, văzând că nu am nicio cale de ieșire din această situație penibilă, adevărată capcană, am deschis puțin ușa și mi-am vârât capul prin crăpătura ușii spre a atrage atenția. Fetele m-au simțit și au întors brusc capul spre mine.

- Nu-mi găsesc cămașa, am murmurat timorat, cu voce nesigură, sugrumată.

În loc să se arate îngrijorate, să-mi vină în ajutor, fetele au început să râdă isteric. Un râs nefiresc, prelungit în grimasă și delir epopeic. Am împins ușa la loc cu un țăcănit surd și dintr-o dată am simțit cum năvălesc spre mine alți nori groși, senzuali, uzurpatori de obiecte materiale. Mobilierul putea fi doar bănuit. Mă afundam în nebuloasa care a acoperit în scurt timp toate obiectele din cameră. Fetele continuau să râdă isteric, le auzeam destul de bine, că nu se jenau să facă zgomot și mare haz de anunțul meu căzut ca un detonator de hlizeli. Abia mi-am găsit pantofii și șosetele, într-un târziu, mai mult pipăind zona, m-am încălțat la repezeală cu gând să mă răstesc la insolența lor, intrând mânios la ele, în încăperea ce părea mobilată ca bucătărie. Nu mai era cazul să fac pe pudibondul, așa că am apărut numaidecât în bustul gol aproape de ele. Desigur, apariția a stârnit un alt hohot de râs, imposibil de potolit de mutra mea nedumerită și de cuvintele aspre care au urmat:

— Unde îmi e cămașa?

Alt val de râs, de parcă aș fi vorbit o limbă pe care ele nu o înțelegeau. Sanscrită sau chineză. Ridicau din umeri ca niște tâmpite și se uitau întrebătoare, viclene, una la alta. Era clar că-mi ascundeau ceva.

— Unde e mama voastră, părinții? am întrebat sever, enervat, ca un profesor la clasă, ceea ce fusesem de fapt pentru amândouă.

— Au plecat dis-de-dimineață la lucru, m-a informat ușor rușinată mezina, Maria, exact așa cum ieșea, nepregătită, și la răspuns, îmi aminteam vag.

— Dis-de-dimineață? Acum cât e ceasul? m-am întrebat brusc îngrijorat. M-am uitat la ceasul brățară de pe mână – bine că acesta nu dispăruse – și m-am îngrozit. Era 12 și 20! Măi să fie! Cât am putut dorm? Pierdusem și cursa de întoarcere spre oraș, fără cămașă mă simțeam de-a dreptul stingher între cele două fete cu obrajii îmbujorați, poate și de emoția apariției mele în asemenea ținută. Aproape furioasă, cea mare m-a dat la o parte și a intrat singură în camera din care tocmai ieșisem. M-am luat după ea și Maria ne-a urmat. Energică, sora Mariei a tras draperiile să facă lumină, dar lumina de afară refuza să intre în încăpere și asta mi-a trezit alte bănuieli. Capcană. Parcă totul era un făcut. O făcătură a destinului. Ceața fumegoasă sporea. Totul se acoperea de o negură groasă. Nimic nu mai era clar în fața mea. Nici patul în care am dormit, nici scaunul pe care găsisem pantalonii, dar cămașa nu, nici dulapul masiv cu trei uși, nici masa rotundă cu trei picioare, nici candelabrul cu becurile inutil aprinse. Fata cea mare, după ce se roti de câteva ori prin cameră, căutând de zor, s-a oprit brusc în fața dulapului și, nervoasă, deschise cu un scârțâit sfâșietor cele trei uși ale lui.

— Ce faci, Jeny? țipă la ea Maria, îngrozită de-a dreptul. Nu-i dulapul nostru. Știi bine că n-avem voie, dar Jeny nici n-o luă în seamă.

— Uite aici: cămăși bărbătești, femeiești, bluze, taioare de tot felul, izbucni Jeny purtându-și mâna pe hainele atârnate în umerașe.

Apoi, ca stăpânită de un duh al căutării fanatice, se aruncă peste hainele așezate mai jos, răscolindu-le nervos. Nici vorbă să caute cămașa problematică. Îi vedeam doar părul blond legat la spate, o minge ovală ca de rugby, proiectată pe întunericul și mai intens din interiorul dulapului. Un cap țuguiat ce se legăna într-o parte și alta, marcând tensiunea momentului.

— Uite aici, repeta întruna arătând spre bogăția de produse textile deținute de familie, expuse pe rafturi ca la un magazin de profil. Poate chiar la un magazin de confecții lucra Jeny și se simțea în elementul ei oferind cu dezinvoltură produse. Maria a început să se ia cu mâinile de cap, tocmai când Jeny s-a întors spre mine zâmbind drăgălaș. Expresia feței i s-a schimbat brusc. Avea o strălucire de-a dreptul fanatică în ochii de un verde intens, penetrant. Mă privea insistent, cu un aer precipitat. Nu știam ce avea să urmeze, dar era clar că mă simțeam captiv în casa aceea, cu părinții plecați la serviciile lor, singur cu două fete nebune în stare de orice. Nu înțelegeam ce o apucase pe fata mai mare a gazdei mele și unde voia să ajungă cu prezentarea lenjeriei din dulap. Era o fâșneață de vreo 19 ani, aprigă în mișcări, cu nonconformismul adolescenței zvăpăiate înscris pe chip și corp. Avea belciug în nas ca porcii, piercing la ureche, pe pielea lucioasă a pulpei dezvelite până sub coapsă avea tatuat pe verticală un vers dintr-un cântec în engleză, favorit, după cum aveam să aflu puțin mai târziu. Fusta neagră, minusculă, îi punea în evidență opulența șoldurilor. Sânii erau liberi sub bluzița albă, subțire, largă și vaporoasă. Era mândră de ce poate arăta, asta era evident. Nimic din sfiiciunea fetelor de vârsta ei, de prin satele românești din epoci apuse. Maria era

un înger pe lângă ea. Un înger cătrănit, poate supărată pentru cine știe ce nedreptate făcută la clasă de care nu-mi aminteam. Părul castaniu încadrau o față rotundă, cum rotunjoară era și la trupul acoperit decent cu haine obișnuite. Nimic strident în vestimentația Mariei. Parcă nici nu erau surori. Nu semănau deloc nici fizic. Jeny era înaltă și subțirică, Maria ușor dodoloață. Le priveam năucit. Îmi venea s-o zbughesc afară așa cum eram, cu bustul gol, să scap de ele și de spectacolul ăsta grotesc pe care mi-l ofereau cu o anumită înverșunare. Totuși, speram să-mi găsesc cămașa, desigur nu în dulap, ci printr-un ungher al camerei, necercetat de mine sau – cine știe? – poate chiar în dulapul ăsta masiv, dacă acolo o fi pus-o cineva să nu se șifoneze.

Cu furia potolită, pentru redobândirea cămășii mele, Jeny a propus un joc straniu. A început să scoată mai multe cămăși bărbătești din dulap. Le apropia una câte una de mine să vadă chipurile dacă mă aranjează, dacă o recunosc ca fiind a mea. Neștiind în ce am fost îmbrăcat în seara precedentă, pentru că nu participase la petrecere, încerca să vadă ce spun, cum reacționez. Maria tăcea chitic. Zâmbea vag, întrebător, cu o anumită candoare. Atmosfera s-a destins pe nesimțite, chiar și eu am început să mă amuz alături de ele, complăcându-mă în joc, deși repetam întruna că nu e la vedere cămașa mea cea vernil și nu credeam ca eu sau altcineva să o fi pus azi-noapte în dulap.

Degeaba, jocul a continuat. Fetele m-au pus să îmbrac, în glumă, mai multe cămăși. De la zâmbete s-a trecut iar la râs dezlănțuit. Cămașă gri cu un singur buzunar lateral: strâmbături din nas. Cămașă cadrilată, geometrii în roșu și albastru pe fond crem, cu alură de peón (mexican), a stârnit o bună porție de râs. Oare poartă sfrijitul soț al Liviei așa ceva? Jocul era halucinant. De unde și cui aparținea garderoba aceasta? Cămașă cu palmieri și vegetație luxuriantă: altă porție de râs. Cămașă cu modele turcești: altă porție de râs (nu știu de ce). Cămașă de un bleumarin uni cu broderia-emblemă *Red Bull*: râs turbat. Cămașă *Boss* cu imprimeuri mărunte pe fond bleumarin: râsete admirative. Parcă dibuiau personajul astfel îmbrăcat. Ce s-a mai emancipat țăranul nostru! De la iia strămoșească la modele de marcă! Erau într-adevăr cămășile tatălui lor plecat la muncă? Mă îndoiam, dar Jeny m-a lămurit numaidecât:

— Eu i le-am cumpărat să aibă și tati ceva modern.

Exact cum bănuiam.

— Bine, dar cămașa mea unde e?

Altă explozie de râs. Alte ridicări din umeri fragili și sprâncene pensate. Mister și orbecăială în ceața fumegoasă înstăpânită.

— Ia-o pe asta, a îndrăznit Jeny, întinzându-mi o cămașă la întâmplare.

— Ba pe asta! se amestecă în joc Maria.

Ba pe asta, ba pe asta, până când mulțimea ofertelor m-a amețit ușor.

— Dar unde este a mea? am insistat mormâind bosumflat.

— Nu-i, a explicat simplu Jeny și a râs.

— Nu-i, a repetat și Maria, devenindu-mi dintr-odată antipatică.

— Și eu cum plec de aici? am întrebat dezolat, refuzând să mai caut sau să mai am o rază de speranță că aș putea s-o găsesc.

— Nu știu, s-a schimonosit obraznic Jeny.

— O fi furat-o Moșu. I-o fi plăcut, a aruncat într-o doară Maria făcând pe nevinovata.

— Cum?! am țipat eu.

— Am zis și eu așa, a bătut în retragere mezina.

— Unde-i moșul ăsta?

— A plecat la oraș cu prima cursă. E programat la medic, aținut să explice Jeny.

— Îngrozitor! am răbufnit mânios peste poate.

— A plecat în locul dumneavoastră, a chicotit mezina.

— Și eu ce fac? am întrebat deznădăjduit.

— Luați-o pe asta, a revenit Jeny ținând în mână o cămașă gri cu mâneci lungi, cu, bineînțeles, un singur buzunar în partea stângă, tiparul clasic obișnuit. Vi se potrivește. Pe a dumneavoastră a luat-o tata, cred, din greșeală.

— Nu-i sigur, se amestecă Maria cu vocea ei pițigăiată.

— Taci! Se răsti la ea Jeny. Nu te băga!

Am întins mâna spre cămașa oferită, o cămașă ofilită, fără zvâcnet personalizat. Îmi răsuna în urechi „Vi se potrivește”. Era o voce caldă, a fatalității insinuante. O palmă a destinului. Am recunoscut în mâna fetei de 19 ani mâna destinului. Fatalității. Am luat cămașa oferită, nu aveam de ales, am îmbrăcat-o repejor, tremurând, și m-am întors în oraș în după-amiaza acelei zile. „Vi se potrivește” era pecetea aplicată pe moment, aproape o recunoaștere, aproape o acceptare. O cămașă banală pentru un profesoraș banal. Ce s-o fi întâmplat cu cealaltă naiba știe!

Ioan IVAȘCU

Interviul doctorului Crăciun

(continuare din numărul anterior)

— Vreau să mi se spună din nou „domnul director”, repet.

Mă aflu pe scăunel, iar pe frunte îmi apar broboane de sudoare.

La auzul acestor vorbe, șatena își ridică ochii din telefon, aproape să-l scape din mână, și mă fixează cu privirea ca un bisturiu. Își lasă sprâncenele peste ochi. Din reflex, fac același gest. Ochii ei sunt mici, parcă afundați în orbite.

Împăratul Traian nu permite niciunui mușchi de pe față să i se miște.

Îi cunosc mimica asta. De la examene. De la restanțe. De pe vremea când cea mai mică greșeală era pedepsită, iar el ne dicta aproape tot: cum să ne îmbrăcăm, cum să vorbim, cum să operăm, cum să stăm în fața lui.

Îmi amintesc practica. Îmi amintesc sala. Îmi amintesc privirea aceasta.

Aceeași.

„A dracu’ pielea pe tine.”

Vocea Împăratului Traian îmi răsună din nou în cap.

„A dracu’ pielea pe tine.”

Parcă o spune și blonda.

„A dracu’ pielea pe tine.”

Parcă o spune și șatena. Sau bruneta. Parcă o spune toată lumea.

Boștină. Filip. Marin. Săvulescu. Maria. Oglinda de acasă. Cămașa albastră. Cravata roșie. Scăunelul acesta nenorocit pe care stau cu douăzeci de centimetri mai jos decât comisia.

Totul se amestecă.

Cine sunt eu?

Întrebarea îmi intră în cap din senin.

Cine sunt eu?

Sunt Sergiu Crăciun. Sunt soțul Mariei. Sunt medicul. Sunt fostul student al Împăratului Traian. Sunt fostul director. Sunt candidatul care stă acum pe un scăunel ridicol, în fața unor oameni care îl măsoară din priviri.

Dar cine sunt eu în fața lor?

Cine sunt în fața blondei care își privește foaia? Cine sunt în fața șatenei care, în sfârșit, și-a desprins ochii din telefon? Cine sunt în fața profesorului meu?

Și cine sunt eu în fața mea?

Toate numele, toate vocile, toate privirile mi se învălmășesc în cap.

În sală sunt peste patruzeci de grade. Cămașa udă mi se lipește de spate.

Ridic privirea.

— Vreau să fiu în slujba oamenilor, domnule profesor Săvulescu.

Profesorul își îndepărtează ochelarii de pe fața sculptată în stâncă. Începe cu vocea lui răgușită:

— Să ți se spună din nou „domnul director”?

Sprâncenele i se unesc.

Mă surprind făcând același gest.

— Da, domnule profesor!

Îl fixez. Ochii noștri se intersectează. Pentru o clipă, pare că zâmbește. Apoi fața îi devine din nou stâncă.

Dacă un extraterestru ar fi căzut în acel moment în sala Consiliului Județean, ar fi văzut un omuleț transpirat, cocoțat pe un scăunel, în fața a trei persoane care îl priveau ca pe un obiect de studiu.

În mijloc, un bărbat chel, cu ochelari, flancat de o blondă și o șatenă.

Le lipsea doar microscopul.

— Ești idealist, băiatule! reia profesorul. Așa îți ziceam și în facultate: idealistul idealiștilor!

— Vreau să fiu ca dumneavoastră! îi răspund.

Împăratul Traian pare lovit în moalele capului.

Își lasă privirea în jos.

Pentru câteva secunde nu mai văd profesorul care ne teroriza la examene. Nu mai văd Împăratul.

Văd un bătrân ușor cocârjat, cu chelia strălucitoare sub lumina sălii.

Blonda prinde din zbor firul conversației:

— Să continuăm. Ce veți face concret?

Pentru prima dată simt că vocea mea nu mai tremură.

— Vreau să am grijă de oameni.

Săvulescu își încruntă sprâncenele mari, exact cum făcea la examene. Mă privește câteva clipe.

— Nu se poate.

Tac.

— Nu se poate, Sergiu Crăciun.

Își mișcă încet capul.

— Trebuie să înțelegi: aceasta este o lume în care trebuie să trăim în haite.

Rămân cu ochii la el.

Haite.

Cuvântul se desprinde de pe buzele lui și rămâne suspendat între noi.

Eu îi vorbesc despre oameni.

El îmi vorbește despre haite.

Inspir adânc.

— Stimată doamnă profesor Marin, în următorii cinci ani vreau să fac din haită o echipă.

Blonda ridică privirea.

— Cum?

— Aducând valoare fiecărui om. Spunându-i că este mai valoros decât crede el însuși. Chiar și muncitorul care ne repară liftul poate fi un artist, dacă își face meseria cu pricepere.

Traian Săvulescu mă privește cu ochii micșorați, de parcă s-ar uita la mine printr-un microscop. Blonda și șatena ascultă fără să-și miște fețele.

— Nu e imposibil, continui. În primul meu mandat am încercat să construiesc încredere. Numai că, la un moment dat, tot ce făceam ajunsese să se lovească de două cuvinte.

Fac o pauză.

— „Nu contează."

În minte îmi apar dosarele. Dovezile. Proiectele. Hârtiile puse una peste alta pe mesele comisiilor.

Eu explicam.

Ei priveau deasupra ochelarilor.

Și venea sentința:

„Nu contează."

Șatena își așază un picior peste celălalt.

— Și acum ce doriți, domnule doctor Crăciun?

— Să reiau povestea de la acele două cuvinte. Să văd unde ar fi dus drumul pe care l-am început.

Mă uit spre profesor.

— Pentru oameni.

Cei din comisie au în față câteva foi pe care notează cu mișcări largi. Pe fruntea profesorului ghicesc, pentru prima dată, o cută. Și parcă un firicel de sudoare.

Doamnele mă privesc din când în când, apoi bifează ceva.

Răspunsurile încep să curgă. Unul îl naște pe celălalt.

Interviul se apropie de final.

Nici nu mai știu cât timp a trecut.

O oră?

Două?

Cinci minute?

Mă simt ca și cum cineva mi-ar fi luat o greutate de pe umeri.

Profesorul Săvulescu intervine cu vocea lui groasă:

— Comisia se retrage să delibereze, stimate domnule doctor Crăciun. Rezultatele vor fi afișate spre seară.

Nici nu termină bine propoziția și se ridică de la masă, urmat de cele două doamne.

Par niște magistrați care tocmai au ascultat ultima pledoarie și se retrag pentru sentință.

Mă ridic și eu de pe scăunel.

— Mulțumesc, spun aproape șoptit.

Instanța iese prin ușa boierească din lemn masiv.

O urmez.

Coridorul mi se pare acum mai strâmt. Mirosul de mucegai și de struguri răscopți este încă acolo, dar nu-l mai simt la fel de puternic.

Ies în tinda conacului, acolo unde mă așteptase mai devreme Împăratul Traian, apoi ajung în drumul mare.

Ziua de octombrie e plină de parfumuri și miresme.

Peste cinci ore voi afla răspunsul.

Cine este Sergiu Crăciun?

Răspunsul va apărea sub un cod de examen.

Două cuvinte.

Admis.

Sau:

Respins.

Îmi amintesc ce am gândit în dimineața aceea, înainte să plec de acasă.

Dau din cap și aproape că zâmbesc.

Da, a dracu' pielea pe tine, Sergiu Crăciun. Până la sfârșitul zilei, cineva se va declara nemulțumit.

(va urma)

Adrian Vasile EFTIME

De la început

Și deseori o iau de la-nceput
Căci mă așteaptă mâine înc-o iarnă
Ce vârstele din nou mi le răstoarnă.
Câte zăpezi în noi au încăput!

Iar viața asta toate ni le toarnă
Și nu răspunde zilnic la salut,
De parc-ar vrea pe suflet să se-aștearnă
Atâtea întâmplări. Cât au durut!

Nu am crezut că multe se vor duce;
Nu are cine mâna să-ți întindă.
Însingurat cu propria mea cruce

Imagini vechi, în vis, mi se perindă.
Cine mai știe, cine o s-apuce
În noapte felinarul să-l aprindă?

Sonetul tăcerilor prea lungi

Ridica-vom statui doar iubirii de ieri,
Gura lumii a stins o lumină cândva,
Doar o piatră de râu ne mai poate salva
Când o umbră îi spune azi inimii: Pieri!

Mai există povești? Va mai ști cineva
C-am aflat dintr-un ciob urma ultimei veri?
Mai rămâne în noi suflul din adieri
Și tăceri mult prea lungi ce le-am strâns... câteva.

Peste ani, tu și eu, doar de timpuri trădați
Vom zări printre nori bietul vis alungat.
Orișicum, un sfârșit ne va face uitați.

Câte brațe întinse ne-au tot împăcat…
Dar rosti-va un ceas: de la mine plecați!
Mult prea multe priviri, de dureri, au secat.

Când pașii dintre noi îngheață

Eu rar mai aflu că ți-e bine,
Tu des te miri că mi-este greu.
Fugim de-un veac întreg ce vine
Și ne rotim în gol, mereu.

Nu-ncape timpul într-o viață,
Se pierd secundele târzii
Când pașii dintre noi îngheață.
Cât ai putea să întârzii?

Eu te-am iertat de multă vreme.
Azi nici măcar nu mă frământ.
Nu-ți calc onoarea - nu te teme -
Doar nopțile de pe pământ
Să-ți spun în clipele confuze
Un drob de sare presărând:
Ai fost în rolul tristei muze
A bietului poet de rând.

Departe vor pleca cocorii
Și vom ciopli un mit în zori.
Se vor mira toți muritorii
Fără de aripi poți să zbori.

Sonetul timpului grăbit

Amintirea… să știi… a răzbit printre ploi,
Îmi dă coate acum ca și când ar mai vrea
Să mă-ntorc la privirea prea tristă și grea
Ce-a-mpărțit o iubire devreme la doi.

Oare timpul grăbit va dori să mai stea?
Alergăm buimăciți într-un cerc amândoi
Și uităm în final de cuvânt și de noi,
Căutând pe pământ ce-am pierdut : dragostea.

Vom mai duce poveri, fie noapte sau zi,
Până când, peste ani, vom afla ce ni-i dat,
Doar un vis de demult ne va mai auzi

Și-i vom spune târziu: pentru ce te-ai predat?
Dar nici noi n-am știut, de amurg, a-l păzi
După cât am pierdut, după cât am răbdat.

Ultima privire

Nici nu mai cred că viața aceasta e din farduri,
Căci lacrima le spală și tot se va afla
Tristețea ce pe lume răsare printre garduri
Și ne pândește clipa, poate a mea, a ta…

Ieri am pierdut deodată atâtea mii de vise,
Dar n-au murit, iar astăzi le mai primesc în dar,
Ținându-le de mână, port versuri sinucise.
Cad zilele aievea din vechiul calendar.

Căci toate se vor pierde, rămâne-vor doar urme
Ce vor săpa tranșee când vom pleca și noi.
Iar depărtarea vie azi vrea ca să ne curme
Și ultima privire rămasă după ploi.

Sonetul absenței

Printre tăceri acuma pândește depărtarea,
Ni se închid, spre seară, timid, aceleași pleoape.
Doar ultimele clipe vor îndrăzni să scape
Și le vor crește aripi de-o seamă cu iertarea.

Nimic, nici infinitul, în trupuri nu încape
Chiar de-am atins odată, legați la ochi, chiar zarea
Și în absența noastră vorbește doar plecarea
Ce tot încearcă astăzi trecutul să-l îngroape.

Secunde prăbușite în poze incolore
Păstrează amintirea prin rame prăfuite,
Încât nu mai trec zile și nici rănite ore,

Căci timpul de o vreme tot vrea să ne evite.
Rămâne-vor pe tâmple neîntâmplări sonore
Când vom cunoaște zorii zăpezii nesfârșite.

Sonetul vremurilor noastre

Oricât mă veți huli printre cuvinte,
N-am să răspund cu pietre aruncate,
Căci se vor cerne timpurile, poate,
Chiar dacă viața uneori mă minte.

Pentru iluzii am să dau din coate,
Doar muzele vor ști să mă alinte.
Sunt în bătaia grea a unei flinte
Ce-mi tot adună anii și-i socoate.

Sunt muritorul care mai spre seară
Deschide-va o poartă către stele,
Deși prin mine chiar și astăzi ară

Singurătăți din vremurile grele.
Prietenia e-o poveste rară.
În rest cam toate-s oale și ulcele.

Alexandrina Lucia VAIDA

Iluzii

Mă ninge soarta cu păcate
Înfipte-n carne... și mă dor,
Azi, temerile strămutate
În veșnicia toamnelor.

Se-nvârt în capul greu poeme,
Cuvinte arse-ntr-un buimac
Hotar de vis...și mă mai geme
Al iernilor decor posac.

Prin pânza unei măști de ceară
Arunc cu drugi în armonii
Născute-ntr-un apus de vară
Din coasta unei nebunii.

Și port în sânge o furtună
De simțăminte...Surâzând
Trimit cuțite către lună
Și-n unda dorului o plâng.

Mă ninge soarta cu păcate,
Păcatul de a fi, iubind...
Și mă cufund încet în moarte
Un colț de inimă tivind.

Ultimul război

S-au strâns la țărmul zilei pescărușii
Să-ntâmpine convoaiele de fluturi
Cu-aripa înmuiată în argintul
Ce-a atacat sfioșii corcoduși.

Purtând în brațe pulbere de soare
Se pregătesc cohorte de petale
Iar în penaj cu armele luminii
Sosesc, pe nouri, păsări călătoare.

Cu pântecele doldora de vis
Mai vin în port corăbii plutitoare
Și, camuflate în tulpini de floare,
Ne invadează păsări-paradis.

Iubite, hai să ascultăm și noi
Plesnind în muguri cântecul iubirii,
Cu buzele fierbinți să îl gustăm
Și să ne fie ultimul război!

Tăcerea noastră

Reneg tăcerea ta și o închid
În închisoarea gândurilor mele,
Zâmbesc dintre cătușe și desfid,
Lumina strecurată prin zăbrele.

Adaug zilei încă un suspin
Și-o aripă ce caută dogoare,
Dar umbra serii picură venin
În inima ce-n taina nopții moare.

Adun în palme aspru mucegai
Vărsând pe jos seninul dimineții,
În visul meu sperjur tu nu mai stai
Iar zorii lasă dârele tristeții.

Acolo unde astăzi nu mai ești,
Neliniștit, destinul meu te cheamă,
Dar nu vreau între ziduri să trăiești,
În iadul meu de dragoste și teamă.

Mai bine nu, mă lasă-n lumea mea,
Privește tu, măcar, printre zăbrele,
Și lasă-mă s-adorm ascunsă-n ea,
Zâmbind pierdută unui cer cu stele!

Albastru

Albastru mi-e zborul când stelele cad
Și-n plete îmi cântă mirare,
Cu mâinile goale infernul îl ard
Și-mbrac universul în floare.

Arunc spre înalturi al vrerii fior,
Culeg curcubeie din soare,
Îmi scriu pe o pleoapă al verilor dor
Cu susurul blând de izvoare.

Mi-s toamnele strigăt de păsări plecând
Și vaier de frunză ce moare,
Un geamăt de ierburi ce mușcă flămând
A lutului aspră culoare.
Dar iernile albe de-atâta suspin
Le-alung cu o rază de soare,
Adun primăvară din uger de spin
Și-o schimb pe un dram de visare.

Albastru mi-e zborul când stelele plâng
Și-și scaldă lucirile-n mare,
Cu palme deschise cătușele frâng
Și-mbrac universul în floare!

Respiră-mă

Respiră-mă-n mireasma pădurilor de brad
Și soarbe-mă cu sete din frumusețea lor,
În verile-nsorite răcoare să îți fiu
Ca să-ți astâmperi dorul la umbra brazilor.

Respiră-mă-n aroma pădurilor de tei
Să cadă rânduri-rânduri gingașele petale,
Tu să mă ții în brațe, eu să te strâng la sân,
Iar peste noi să-și verse toți teii albă floare.

Respiră-mă-n verdeața pădurilor de fag,
Fii vântul ce-mi dansează pe umeri, într-o vară,
În freamătul pădurii să-mi fii al toamnei pârg
Iar fagul să ne-mbrace cu frunza lui cea rară.

Respiră-mă din scoarța pădurii de arini
Să fiu pe malul apei o salcie pletoasă,
Tu să fii unda care sărută malul, blând,
Și să te-ntorci, ca norii, sub cerul de acasă!

Tu

Iubite,
Ecoul elastic
Al îmbrățișărilor tale
Vulcanic îmi
Reverberează
În sânge
Iar în spațiul
Dintre două bătăi ale inimii,
Tu!

Și-aș îngrădi
Tremurul buzelor
Într-un sărut
Iar în umerii goi
Zbaterea supremă de fluturi.

Cu brațele mele,
Cu un surâs,
Aș alunga
Fiece rid…
Și cuta aceea,
Ah, cuta aceea
Ce se încruntă
Cu fiecare mirare,
Aș închide-o
Într-o îmbrățișare.

Suferințe

Mă doare clipa arsă-n colț de gând,
Îmi tremură căderile în sânge
Și mușcă timpul visele, flămând,
Rănită, aripa din coastă plânge.

Mai trec cocori prin mine, arvunind
Un strigăt, iernilor ce au să vină,
Iar vara plânge-n pleoapa mea cerșind
Din ochii tăi un strigăt de lumină.

Mi-s visele plecate înapoi,
Te caută în ploile de stele
Ce ne-nveleau în raze pe-amândoi
Când aruncam cu dragoste în ele.

Mi-e dor de ochii tăi scăldați în cer,
De podul palmei sărutându-mi clipa,
Te caut în secundele de ieri
Și cos, cu amintirea lor, aripa.

Nebunie

Îmi încovoi aripa
sub freamătul tristeții
ce-mi prinde azi argintul
de tâmplă, într-un vals,
și-arunc cu pietre-n lună
precum, cândva, nebunii
care-și sfidau destinul
în al iubirii dans.

Mi-s pleoapele arzânde
sub palma ta, străine,
înfigi fiori în frunte
ce mă topesc ușor,
cu frânghia iubirii
te leg acut de mine,
eu, universul veșted,
avid, nerăbdător.

Tu, soarele ce curge
năvalnic peste stâncă
și-mi rupe libertatea
în cioburi mii și mii,
eu, noaptea cea amară,
ce crede-n vise încă,
închid în stele versul
și te aștept să vii.

Ana NEDELCU

PASĂREA VIOLACEE

Mâna de fier a gerului
s-a frânt.
Fulgul de nea
s-a ofilit,
precum o frunză călătoare,
apoi a murit,
pentru a da naștere
păsărilor din petale de flori.

În defilarea splendorilor
în nuanțe violacee,
un mov desprins din amurg,
un mov împletit din roua dimineții,
un mov înconjurat de pacea lumii.
Magnolia țâșnește
din adâncurile secrete,
cu patima
unei primăveri virgine,
gata să-și depene
basmele noii vieți.
Răsar flori cu chip de pasăre,
care își iau zborul
împânzind văzduhul,
deschizătoare de drumuri
pentru călătorii pătimași.
Pe șevaletul înălțimilor
se întind, la unison,
mii de aripi violacee,
care săgetează piscurile montane.
Până și tălpile drumeților
prind aripi.
Renasc în trupuri noi,
violacee.
S-a dat liber
acrobației metafizice.
Jocurile olimpice ale timpului
s-au metamorfozat în infinit.
Numai acolo,
în deșertul vertical,
zboară necontenit
o pasăre născută din floare.
(21 aprilie 2026)

CENUȘA UNEI ÎNTREBĂRI NEROSTITE

Curiozitatea mi s-a transformat
într-un gând călător,
plecat departe,
savurând experiențele nestăvilite
ale nomadismului.
Apoi a revenit
pe hornul creației,
împreună cu poveștile de călătorie...
Mi s-a imprimat repejor
pe talpa grăbită
nevoia
de a explora tărâmuri
ce plesnesc a iarbă
de primăvară.

Curiozitatea mi-a împrumutat
o aprigă fire de lup.
A pus în lesă timpul
și a început calcularea
traiectoriilor lumii
în propriul sistem interogativ.
A măsurat fiecare escapadă
cu precizia cântului de codru
și a vocilor în ecou
de pe râurile curgătoare.

Curiozitatea mi s-a transformat
într-un bucium al transhumanței.
Urcă și coboară în decibeli,
în funcție de râsetele
și bocetele pământului.
Apoi,
în plânsul extatic al dezvăluirii,
al revelației,
s-a prăbușit în infinit,
cântând la lira de ametist
câteva sunete ancestrale.
Din ritualul cosmic
glasul i-a amuțit
în fața comorilor istorice
ale lumii.
Ele sunt parte din
ADN-ul nostru transgenerațional.

Curiozitatea mi s-a transformat
în confident.
Îmi calculează cu precizie
până și pe umbră.
O face bucăți de mozaic,
apoi mă reconstruiește
din frânturi de lumină
citadină...
Face ce vrea cu mine.
Mă mută pe tabla existențială,
ca pe o piesă de șah mat.

În încercarea
de a mă regăsi,
de a mă reconstrui,
îmi caut pașaportul astral
ca să evadez.
Mai am și alte lumi
de văzut.
Și o mie de ani-lumină înainte
mi-am dat întâlnire
la capătul lumii
cu penumbra...
În forfota încercării
de a conviețui
cu propria-mi curiozitate,
întrebările mi s-au transformat
în cenușă.
Au rămas pe tușă...
Curiozitatea întreabă
și tot ea răspunde...
Apoi
îți adună pe făraș
cenușa unei întrebări nerostite
și o trimite în eter.
(17 iunie 2026)

INEFABILUL NICHITA...

...pletele-i blonde se desfac
asemenea aripilor unei păsări călătoare,
neobosite.
Litere de fum
palpită în văzduh,
răzbat concretul
și-l prefac în zbor.
...străpunge imposibilul,
improbabilul,
cu ochii transparenți
ai mării în furtună,
din care țâșnește lavă albastră
peste versuri.
...cântă din fântâna gurii,
plină de nesaț poetic,
prin care se adapă
din nucleul lumii nevăzute.
Apoi,
din viscerele pământului
nepalpabil,
transmite un ecou
tocmai până la
marginea universului,
de unde își reia,
din nou și din nou,
drumul cuvintelor.
...meșterește, din condeiul încheieturii,
o lume alfel,

sau poate necunoscută nouă,
invitându-ne la gala poetică
a sferelor
ce se răsfrâng
peste podiumul stelelor.
Iar noi privim în gol.
Se pare că ne-am încurcat
în mrejele inefabilului,
care aparțin acestui sol,
mesager poetic...
Respirăm pe două direcții cosmice:
din al pieptului cord
și din prana văzduhului.
Bate toaca
în adâncul ființei.
Nichita este...
Nichita nu-i...
Oare unde se ascunde Poetul?
(12 martie 2026)

PÂINE ȘI PIATRĂ

Freamătă cetatea înaintea zorilor.
Se anunță parada vătăfilor supraviețuitori,
cete de urmași ai vitejilor străbuni
care au ținut neamul drept în șa.
Pietrele de caldarâm se trezesc
din amorțirea istoriei
și întind pâinea junilor,
ca dar al plaiului și al trecătorilor.
După tradiționala gătire,
răsună gongul pornirii.
Cetatea este luată
la pas și la copită
în onoarea înaintașilor.
Junii salută-n binecuvântări,
armăsarii valsează din gleznele fine,
înveșmântate-n culori pline
de viață.
Amuțim în fața acestor cete năvălitoare.
Plângem cu surâsul prins între gene.
Fanfara sună a chemare inițiatică.
Zeii cad la gleznele cailor,
își pleacă frunțile
în fața acestor făpturi nomade,
apoi se amestecă
printre vârstele junilor,
de parcă veșnicia
și-ar căuta din nou trup.
Se merge-n pas cadențat și cazon,
ca într-o transhumanță a sufletelor
dornice să fie eliberate
din lanțurile rănilor trecute.
Pe drumul lung, ars de soare,
depănăm amintirile strămoșilor.
Ne prosternăm în fața lor,
ca să împăcăm neliniștile istoriei.
Astfel, tradiția își prelungește respirația.
Se aruncă buzduganul,
se ridică sabia,
se aruncă-n țol,
se clamează viața...
Înaintăm cu haiducii pas la pas,
până spre sfârșitul lumii,
acolo unde caii se adapă
și se odihnesc
pentru a o lua iar de la capăt...
Parcă ne-am transformat și noi, muritorii,
în unicorni.
Purtăm veșmântul pământului,
ridicăm sabia focului,
călcăm cu pasul aerului,
iar apa ne poartă energia
spre o nouă întoarcere.
(20 aprilie 2026; poem dedicat Paradei Junilor Braşovului)

PISCURI ȘI CHIPURI

Asceza...
Este o formă de moarte
în plinătatea vieții.
Este o îmbrățișare nupțială

cu vidul.
Este o rigoare morală
a desăvârșirii.
Este un drum meditativ
prin care ne regăsim
corpul pierdut
în haosul citadin.
Este un mers sacadat
al elogiului nomad.
Este un carburant psihologic
pentru împlinirea ființei.
Este o împărăție a splendorii,
o convertire a adversității
în bucurie.
Este dulceața durerii
de cursă lungă.
Asceza este un chip necunoscut
și un pisc interior, unde
urcăm în permanență doi munți:
unul interior, al nomadismului de sine, și
unul exterior, al piscurilor montane,
catedralele naturii.
Astfel...
Asceza devine o elevare
pe culmile extazului
și o religie a ascensiunii,
iar piscul.
un magnet psihic
care ne trage-n sus,
încălcând legile gravitației.
Literatura muntelui
stă scrisă în piatră și pantă,
în emoția religioasă a piscului.
Sacralitatea îi pare de neatins,
însă transhumanța fizică și psihică
produce ridicarea sufletului
deasupra lui însuși.
A duce trupul acolo unde
mai întâi s-a așezat privirea.
A fi una cu piatra și panta...
Aceasta este asceza montană.
Acestea sunt chipurile piscurilor,
personajele pietrelor și ale văilor.

Munții ne fac morală,
Doar sunt un dar al zeilor.
Ne pregătesc chipurile umane
pentru uimirea regăsirii cu inumanul.
Ne pregătesc pentru imprevizibil,
acolo unde știm că este necunoscut.
Devenim pregătiți pentru
o cunoaștere intrinsecă
a lumii de dincolo de evident.
De sus,
orașele par niște capete rase,
cu pete palide pe ele.
De jos,
crestele sunt chipuri
cu priviri aprige.
Muntele scrâșnește la fiecare pas
pe care-l atașăm pietrei,
căci aici imprimăm
poveștile adevărate
despre asceză,
scriind marile cărți de piatră...
O recoltă psihologică a drumețului.
Rătăcitorul nu-și poate pierde viața,
deja și-a pierdut moartea.
(1 mai 2026; poem inspirat din cartea „Din prietenia unui munte”, de Pascal Bruckner)

Corina DAȘOVEANU

aripă de pandoră

curând
prindeau rădăcină
sentimentele mele de zmeură
în timpul de un negru-șarlatan
care mi se așezase pe umăr.

te-am atins și dragostea mea
începuse să îți crească pe mână...

prea puțin, prea târziu
îmi duci la tâmplă destinul
fără linii în palmă.

din celălaltul meu umăr,
mă privește
o aripă de pandoră...

poveste despre alegoria lui sunt

voi ieși din autoportret
și îl voi privi cu o pensulă.

nu am contururi vechi
sau ferme,
încât să mă văd
o formă de spectacol.

sunt o grevă a femeilor
pe care nu le suportă hârtia,
din cauza întrebărilor de tipul -
dacă isus
s-ar fi născut dintr-o curvă
din ce s-ar mai fi hrănit o religie?

sunt o femeie de celofan,
învelesc prospețimea
bețivelor,
nevinovatelor,
drogatelor,
urâtelor.
din fiecare iese singurătatea
să-și cumpere iluzii
în magazinul unui penitenciar
personal.

sunt acuzată
de moartea perdelelor
din tribunalele bărbaților,
pentru că scriu
direct și alb
poeme
pe lenjeria neagră.

sunt
o vinovată
care nu costă păcate
pentru că
pe tine
te iubesc nepedepsit
dintr-un motiv de senzație -
nu îți spun
că nu pot trăi fără tine.

pot trăi fără tine.
dar nu vreau.

înainte

despre
cum se face o femeie
frumoasă înainte... poem.

ea îndepărtează mai întâi
memoria evitabilă
cu un gest demachiant al mâinii.

se răsucește puțin în jurul liniștii,
își caută prin casă
sentimentul

pe care nu l-a mai folosit demult,
poate de prea repedea tulburare
a perdelelor,
poate din cauza neorânduielii verbelor
în camera de noapte.

ea se dezbracă sincer
în mijlocul unei oglinzi lungi,
își privește cuvintele
înainte de-a nu le spune
cum ii cad ușor de pe umeri.
umezește o cârpă
în plânsul de frumusețe
și o duce
și o vine
în unde timid mișcătoare
de-a lungul buzelor, al coapsei,
al neștiutului ei de femeie.

ea se unge în locuri calde,
ca o îndulcire a albului,
cu lapte muls
din mere înserate prin nesfințire.
întinde doar gândul puțin spre stânga,
ia din sertarul în care își ține pădurea
zmeură proaspăt roșie-n gust
și-și dă gura cu ea,
mușcată
să-i fie cu mult mai frumoasă,
cu mult,
ca o inimă înfructată.

ea își ascunde sânul
într-un parfum
ca o umbră de înger doar,
pentru că nu mai știe
unde și-a pus raiul prin casă.
și pentru că nu are rochii,
în șoaptă,
ea-și țese borangic din blândețe.

o femeie
este cu adevărat frumoasă
atunci când își înfășoară rostul
în dragoste.

din jurnalul unei vrăbii

cel fără de negru
să ridice primul
cuvântul
și să-l arunce în ea.

aici
se întâmplă să ea sau să eu,
complicat,
apoi vin camioane cu vrăbii,
le descarcă zborul
în camera de zi,
mii de zgomote gri taie
din perete în perete
cerul mutat în cub,
nu mai e loc nici de un fum de țigară.

te văd,
dar mint cu nerușinarea unei singure vrăbii
căreia îi e alb sau orb să zboare,
am împrumutat de la ea
numele,
îmi place să intru în ființa somnului ei
păsăresc,
acolo doar avioanele au aripi
și clocesc avioane mai mici,
cred că am atins câteva momente capitale
din jurnalul unei vrăbii
și-mi vine să mă alint ca un ou adormit.

paralizez miracole
în partea de nord a canapelei,
măsurate în timp sau iubire de vrabie
ar însemna secunde,
da, sunt cleptomană de neatenție,
deci am nevoie de chestii fixe,
cum ar fi aceste negre
sau gri
care zboară.

probabilul reciproc

împinge
secunda aia în spate,
leagă-i graba de piciorul timpului,
tot sare gardul necumințeniei
în probabilul reciproc al lui noi.

o vezi cum coase de zor cu acele ceasului
marginea ta de bărbat
de marginea mea de femeie
până ne suntem vreme sau pânză.
de aceea

vino în somnul meu pe șoptite,
să nu se trezească pasărea mecanică din clipa
care sperie visul la un fix obsedant.

fă dragoste pe vârfurile tălpilor mele
sprijinite de zidul
în care ceasornicarul s-a închis să repare
mașina de cusut
a pronumelor noastre personale
de o veșnicie cu pene.

e ok, e ok, e ok

iubesc noaptea din oraș vara,
spre dimineață,
când se întâlnesc străzile-n liniște
și
e ok, e ok, e ok
dacă-mi pierd numele, gândul...
e atât de bine să nu te mai găsești
câteodată.

iubesc mersul cald pe sub lună.
e ca un răsfoit de pagini care n-au urme,
dar
e ok, e ok, e ok
să-ți pierzi pașii pe lângă un felinar anonim
din când în când.

iubesc mirosul ud al ierbii singure.
în întuneric,
singurătatea n-are atunci nicio grijă,
și
e ok, e ok, e ok
să-ți poți pierde probleme
prin parcuri.

orașul
m'-iubește toate pierderile mici
și râd cu el, cu noaptea,
pentru că
e ok, e ok, e ok
să fii pierdut uneori.

vară alergată de pofte

vara se coace devreme azi
și insula asta pare o caisă verde
din care îmi vine să mușc.

ziua
iese brusc pe strada pietruită de soare,
ca o grecoaică tânără,
alergată de pofte.

cafeaua se bea vorbită-ndelung.
vântul dansează sirtaki
printre leandri...

spre plajă sunt șerpi de șosele,
prin geamul lăsat al mașinii
intră imagini din aer și nunți de lumini.

îmi las pe nisip
ochelarii albaștri care cântă
și dispar
după dealuri de apă...

în urmă,
în fața unei case bătrâne,
sunt două scaune goale
ce încă își povestesc iliade...

e joi

e cald în fotografia asta,
e vară, vezi?
ieșisem puțin din cadru,
cât să renunț la sandale
(tu aveai palmele desculțe pe pielea mea
și am vrut să fiu complet dezbrăcată),
dar mi se mai vede totuși jumătate din fericire
în stânga pozei.

uite, uite, aici îmi șopteai printre buze
ca și când ai fi vrut să îți gust
prostiile alea delicioase de ciocolată
care mă făceau să râd rostogolit pe nisip.
și acum se aude dragostea trecând
din gura ta în a mea.

hai să intrăm înapoi în vara aceea,
avem loc în fotografie
și pentru câteva ninsori
dacă împingem puțin de margini,
vino,
deja sunt acolo,
îmi dau sandalele jos
și e joi pe toată plaja.

Evelyne Maria CROITORU

ÎNTREBARE

Să văd dacă ai curaj
să prinzi timpul complice
din forfota străzii
când gândul încins
ne trimite răspunsuri
complicate...

Abur stăruitor,
cât mai trebuie să pretind
că e doar vânt
de noiembrie
izbind în fereastră
acoperind ochii
cu ecoul?

Din vârful buzei
câmpuri imaginare
fumegă
căutând zorii
cuvintelor tale
de la început,

născând izvoarele
surâsului...

Te întreb
cum ar fi
măcar să improvizăm
căldura aceea...

DORINŢE

Să mă urmezi
i-a spus copilul soarelui
şi soarele l-a urmat.

Să mă ridici
i-a spus tânărul muntelui
şi muntele l-a ridicat
neîncetat.

Să mă odihneşti
i-a spus omul
nopţii ce abia se zărea.

Bine, i-a răspuns noaptea,
dar soarele te însoţeşte
pe culmi neîncetat,
nu-i vreme de-odihnă,
mai ai de urcat...

De-ajuns.
Ce-am văzut e de-ajuns
să-mi alunge voinţa.
ce-am urcat, ce-am trăit
îmi îneacă dorinţa.

Nu mai pot să îndur
nechezatul diurn.
Vreau lumina s-o sting.
Să fiu singur în turn.

Vreau cu noaptea
pe oase în tăcere să scriu
şi să-ntâmpin copilul,
cel cu soarele viu.

RAFTUL DE SUS

Bucuriile s-au risipit
precum malul rupt
al iluziilor.

Timpul aşază frumuseţea
pe raftul de sus
lăsând surâsul orfan.
Scăldate-s zilele
în sângeriul amurg
al spaimei.

Doar stelele
topind singurătatea
împerechează
morţii şi vii
cu neliniştea urbei.

AMINTIREA LIBERTĂŢII

Se pare că unii copaci
păstrează şi noaptea
în ramuri lumina vie a zilei
sperând ca odată
să-şi revadă rădăcinile
crescute odinioară libere în aer.

Cu îndârjire aşteaptă clipa
în care vor sări cumva,
în altceva, de unde
să-şi tragă puterea.

În tăcere,
amintirea libertăţii
ameninţă noaptea.

SUB RUNELE TREZIRII

Atât de fine sunt brazdele iubirii,
drumul nădejdii lor fără martori
încolţeşte acolo unde pasărea îşi înalţă
bucuria primului zbor,
sub runele trezirii.

O străvezime grăbită de scrumul
viitoarelor arderi.

CONTURUL TĂU

Furtună în noaptea noastră.

Ciocârlii, păsări ale dimineţii,
mă învaţă respiraţia soarelui,
focul fără cenuşa uitării.

În spumoase foşniri
se sparge tăcerea.
Strop de apă în pumnul tău,
sete - cercetaş în lutul iertării.

Apoi, făgăduinţa privirilor
Întoarce floarea-soarelui
şi eu prind contur, precum în basme.

Conturul tău.

STRÂNS LEGATE

Inimile se crispaseră.
Nu mai aveau memorie.
Chiar nu înţelegeau de ce sunt
atât de strâns legate-ntre ele.

Trebuiau descleştate, pesemne.
Dalele pe care călcau erau străine.

Dar atunci, de unde neliniştea
indefinită
la gândul dezlegării?
De unde tremurul
imperceptibil sub iarna liniştii?

Şi, mai ales, unde-s firele pe care
nu vor cu niciun chip să le dezvăluie?

CENUŞA

Dincolo de iubire
întristarea
stă la pândă.

Norul încremeneşte
roua din lacrimă.

Doar cenuşa
va mai putea povesti
câtă durere
a ars iubirea lor.

DESĂVÂRŞIRE

Între mirt şi scoici
tulburare.

Năpădit de deşertăciune,
sufletul ţesea
pânza rostogolirii
în neant,
când tu,
din lemnul deznădejdii
desăvârşeai coliba,
magnolia şi vatra
pentru noi.

Peste dealuri,
neastâmpăr de vise.
În desişul inimii,
strălucire.

ÎNFLOREA O LUMINĂ

Când apărea, înflorea o lumină
fără seamăm, ca a zăpezii,
o înverzire sfioasă, argintie...
Lumina lumii tremurând
în ochii ei deschişi,
limpezi ca unduirea ierbii,
din când în când
se stârnea în ei un verde
mai adânc, verdele acelor de pin...
focul înflorea pe pereţi.

Talazuri grele încreţindu-se albe
pe deasupra inimilor verzi.
Privirea ei unduia dealurile,
cercuri de lumină străluceau.
Mă locuiau luceferi când apărea.

Gela ENEA

a băut

bunica pentru acele femei care-au confundat
libertatea
cu dreptunghiul hașurat al ogrăzii
nu citiseră teorii despre
libidoul scăzut pentru că pur și simplu
nu știau să citească
a băut mama în numele angajatelor de la fabrica
de confecții
unde niciuna n-a învățat cum să facă o rochie
pe de-a-ntregul
doar gulere și buzunare pliuri și festoane
iar cele mai chipeșe volane și alte brizbrizuri
acum e rândul meu să beau
la cenaclu
când îmi tremură bărbia și mi se-nclește degetele pe pahar
de parcă-aș ține o halebardă
doamnelor care scrieți
ascultați aici poezia este cel mai tare alcool
anesteziază realitatea și vă-mbracă în cețuri
trenul nu mai trece pe calea ferată
trece direct prin voi cu vagoanele pline de călători
unii se uită pe geam alții dorm foarte puțini visează
și doar pe ultimii trebuie să-i salvați
de trăiri formale

a murit tata

de moarte bună
există și moarte rea
a lui tata a fost bună/ nu l-a chinuit
îl ținea-n circumscripția ei de pe la douăzeci de ani
nu știu cum reușea/ dar tata
trecea prin inelele veșniciei
mort de foame/ mort
de frig
mort de beat/ mort
după una de la confecții
acum e mort/ mort
că și norocul are limitele lui
degeaba se sclifosește viața ca o salată-ntre foi crețe
până la urmă se rupe-n fâșii
ce gust bun are/ zici
abia când se termină
a murit tata
un pas în spate vă rog
unul mic dar să fie-n spate

femeie

pentru că te consider prietena mea ție pot să-ți cer
alege o zi cand să spui sunt perfectă
așa cum m-a născut mama și nu cum
m-au colonizat domnii cu fracuri
am învățat că cel mai credincios animal de companie
se numește memorie
nu-i da voie să lingă mâini murdare
și când vrea să muște
să muște
singurătatea
seamănă cu o spinare de leoaică
poți să urci dar e mai bine să mergi pe jos
intri-ntr-o biserică pentru-a te ruga
sfinții vor coborî de pe pereți să te-ntrebe
cât mai e pân' la dumnezeu
răspunde-le că nu contează
se vor cățăra înapoi cu aura puțin șifonată
voiau doar să te pună la-ncercare
ai comis erori toți comitem
ele stau ca fructele coapte pe creangă
la cea mai mică adiere vor cădea
e mai bogată creanga după?
odată la o conferință am vorbit despre timp
am spus că doar oamenii își împrumută timpul
îl primesc înapoi împuținat sau nu-l mai primesc
așa că dacă vezi vreun poet rătăcind pe-aici
să știi că a căzut în această capcană
și tot pentru că te consider prietena mea
te avertizez că nu toate petele se curăță
cele de sub piele rămân și ustură
în ciuda acestui adevăr alege-ți o zi când să spui
sunt perfectă/ altfel
vei rămâne cu suspinul în carne
am întâlnit în viață bărbați/ nu
și pe-al meu
se iubeau între ei se-mpușcau
ca-n westernurile americane
pe ecran apărea the end/ iar eu
loveam cu pumnul în televizor
să nu se-ntrerupă finalul
însă erau televizoare pe lămpi se-ntâmpla
tot pentru că ești prietena mea pot să-ți mărturisesc
ecranul cu purici mă făcea să plâng
vedeam puricii cum invadau casa și strada
orașul și țara
trăiam un doliu național/ mi-am dat seama mult mai târziu
acum sunt alte vremuri
avem lcd-uri avem canale avem
transe

dar pentru că ești prietena mea
chiar după o despărțire ce te-a desfigurat
după o beție cruntă sau după un coșmar
nu uita
alege o zi cand să spui sunt perfectă

în povestea mea danko nu avea inima de foc

ca s-apuci bătrânețea/ îmi spunea danko la cafea/ dimineața
privește lumea ca pe un munte/ pe care
trebuie să-l urci
pas cu pas
din tufișuri
te vor pândi mulți ochi
unii colorați (de la mutații genetice)
or să-ți caute punctul vulnerabil
alții însă
te vor privi fără să te vadă
ai să-ntâlnești turme de iepuri
oricâtă vitamina A le vei pune-n morcovi
își vor măsura umbrele cu compasul fricii
te vei rostogoli la vale
o să cazi
dacă nu se-nchide repede rana
așteaptă-te la un roi de muște
când vei vedea urme de urși
nu te opri
dup-atâta hibernare trebuie să se miște și ei
în caz că-ți vor ieși în față prefă-te moartă/ urșii
pot fi păcăliți cu puțin noroc
vei asculta ciripit de păsări
nu tot ce auzi este cântec
vei zări corbi cu pliscuri în clondire
de rubin și de aur
false prezențe
gela/ pe bolta ta de piele și carne
decât în gușile lor/ trei rânduri peste guler
mai bine să-ți încolțească grâul în palme
pădurea e un loc întunecos și rău
dar tot mai bună decât stânca pleșuvă
și tot mai bine să ai un munte-al tău
decât un muzeu
unde nimic nu este viu

***

am ajuns în varf și nicio voluptate
ascensiunea este rece și albă
ca o zăpadă
danko
tu despre asta nu mi-ai spus

Maria CALLEYA

LIMANUL NEȘTIUT

Grădina cu îngeri
crescută din gips și adorare
dă semne doar fluturând
din miile de aripi înțepenite și aspre
e timpul par să spună și supusele trupuri
adie vântul acela colorat intens
mânat din străfundul de ceruri
către limanul neștiut
dispar ziua și noaptea – păpuși anodine
într-un carnaval cu panglici răsucite până la delir
e toamnă? e zi?
se răscolește pământul
s-au ascuns stelele
șuieră nisipul cu coame galbene
pe plaja pustie

ACEL SURÂS FIRAV

Corzile prea întinse vor ceda
va veni răspunsul
o imensă ușurare ca și cum
cerul se va deschide
o ploaie de lacrimi năuce
peste atâtea poeme sfâșiate
spălându-ne rănile
sângele închegat
mădularele istovite
o lungă vreme de cotropiri
metehne fără leac
muguri savant striviți
ivise-va Steaua Nordului
cununată cu Răsăritul
va mai înflori câte un chip
semănând acel surâs firav
al neîncrederii
dinaintea zilei faste
a bucuriei fără niciun înțeles

IAR ȘI IAR

Jucăria câinelui în noapte
sperie luna ce sta să se împlinească
și fantomele dormitând
înăuntrul unui craniu
se animă și flutură nori mai vechi
mai de ieri până obosesc
încearcă iar și iar
să se cuibărească
direct în coșul pieptului
plin de noxe
să vrei să cucerești lumea
ce copilărie rea
plină de primejdii

FUM ȘI ÎNTREBĂRI

Altă așezare a lucrurilor mereu alta
în care nu te recunoști imediat
nici nu vrei nici nu poți
cât sângele mai bântuie
pe coridoarele cu fum și întrebări
agățate de pereți
culoarea pielii a părului

până și cadența pașilor pe nesimțite alta
în timp ce volbura gândurilor
ele adesea necunoscute
te constrânge să taci
să iei seama la diferențe
la faptul că ești că nu ești
ceea ce îți închipui
că nu știi cum mai fixezi un cui
pe peretele garnisit cu semne ciudate
toate construind viața ta din adâncuri

POARTA E DESCHISĂ

Inutil să te încrunți
ai vrea să sperii poate fantomele
cu care te hrănești
nu mai vezi cerul nici îndepărtările lui
deși el coboară până spre tine fără zgomot
ți se așează în palmă
apoi te cuprinde încetișor
o hlamidă de purpură și aur
pentru ca repede pe nesimțite
să-și subțieze strânsoarea
înspre fereastra pe care tocmai ai deschis-o
e aici și nu mai e
poarta e deschisă iar dincolo călătoresc
fără zăbavă norii prietenoși
peste mine peste asfalturi sleite de timp

MINIATURĂ

Mult s-au zbătut aripile păsării
aproape s-au frânt
i-au crescut sub aripi făpturi ciudate
venind fiecare din alt timp din alte ținuturi
i-au stricat bătăile inimii mici
e un mister că vuietul ei tot mai slab se aude
încă
un orologiu în miniatură înăbușit între coaste
către orele serii țiuie neliniști
acordate cu cele ale lumii
crește nivelul adâncilor ape
iar pasărea nu știe de ce
zburlitele-i aripi se cuminţesc deodată
în acea senină așteptare
o presimțire a luminii
o rază fină strecurată
prin puful înfiorat

PENTRU O SECUNDĂ

Vulturul din ochi
te poți teme de el cu îndreptățire
prada și-o devoră înainte să curgă sângele
cu o clipire doar
tăiș rapid străbătând măruntaiele
dulceața zilelor tale schubertiene
trecute de amiază
își recapătă pentru o secundă savoarea
își face simțită prezența imediat
culoarea intensă fără de care
basmul n-ar fi întreg
acum poate să cânte în voie
în bătaia vânturilor

CEARA DIN UMBRĂ

Tocmai s-a rătăcit o geană
o minusculă insectă
căzută din athanorul
complexului nostru de organe
s-a rupt
s-a depărtat
precum pelerinul
de propria umbră
în locul ei
mai crește
un rid
o crevasă
în pielea de hârtie
acoperită cu ceară

Mirela DUMA

POEM DESPRE ALTE POEME

de la o vreme
nu ți se mai potrivește nimic

rochiile întinse pe sfoară
locuri întunecoase în care
ți-ai ascunde cuvintele

urechile ciulite
la orice nor care prevestește
o posibilă idilă - mai nou
între persoanele gay

ochelarii - nu mai știi la a câta dioptrie
prinși cu un șiret golănesc
în jurul gâtului
se potrivesc cu umerii
căzuți și cravatele
într-o singură culoare

brațele-ți au forma unei plecări
pașii prind forma unei clipe
niciun mesaj nu se unduie-n vânt
când treci spre-nserare
tăcută

de fapt
nu ți s-a potrivit niciodată nimic
nici moartea de atunci
nici viața de acuma

poate de aceea te-ai apucat
să scrii poezii
un fel de scuză pentru toate
eșecurile altora

IDENTITATE

un dangăt de clopot
îndepărta norocul
din cărțile tale

femei străine
precum un cântec
de jale
pândeau la cotitura nopților
câte-o speranță

tu -
o lacrimă picurată
târziu,
peste
lumina din zori

ORA ÎNTUNECATĂ

Din peisajul apocaliptic
mai lipsesc aripile -
nu să poți zbura, ci
să ți le taie sistemul
cuvânt după cuvânt,
literă după literă, de parcă
viața nu ar avea
nicio regulă, nicio dată
de valabilitate,
niciun fel de noroc.
La bătrânețe
zilele - o marmură de Portoro
din care vene de aur
se preling peste ora
întunecată - operă de artă
imposibil de plagiat

SPRE O ALTĂ CHEMARE

Închizi ușor ușa.
O pală de vânt ți se strecoară în inimă,
ea bate mai rar, mai încet,
ca un anotimp care trece.

Privești acest sfârșit
ca pe un joc inocent.

Îți simți respirația -

arde ca flacăra
unui foc de tabără.

Vocea o păstrezi calmă
ca un cântec de dragoste.

Accepți și ierți totul.

Ai vrea să devii un vis
în nuanțe de culori calde

Apoi închizi ușor ochii.

În jur, mirosul ierbii cosite
și acest sfârșit
lunecând ca o lebădă
spre o altă chemare.

ÎNALTELE IUBIRI

Fiecare cuvânt rânduit
ca o iubire
ce-ți bucură zilele

poezia născându-te
dintr-o durere absolută.

Fericit să fii tu !

Nu există
o cale mai bună
de a ieși din noapte

decât

dăruindu-te
unei dragoste-adânci
care parcă
ar dura
totdeauna.

Îți port
ca o fiică de Rege
mireasma pașilor -

meditația unei nopți
nevăzute
îngânând a iubire
fiecare cuvânt.

POEM PENTRU O ZI SPECIALĂ

Este genul acela de zi,
când te uiți în oglindă
și îți vezi chipul
ca pe al unui femei
după prima ei noapte
de dragoste.

Întorci o clepsidră
și îi auzi cântecul
cântat într-o zi de vară
ca și aceasta

pe strada Piezișă.

Nu era un cântec
de dragoste.

Era un reqviem
în memoria celor care
își spun că sunt vii
dar de fapt sunt morți
în pustii de cuvinte

tu tocmai înhămat
la jugul
ce nu ți se potrivea -

apoi la următoarele,

precum un pescăruș
sărac și bătrân

care încă mai caută
printre jucării,
soarele.
Femei străine
precum un cântec
de jale
pândeau la cotitura nopților
câte-o speranță

tu -
o lacrimă picurată
târziu,
peste
lumina din zori

ENIGME

fară început
și sfârșit
lecții despre
iubire

mistere ascunse
de împăratul
Salemului
în adverbul
de timp...acolo -

unde pașii
te duc
încătușat.

NOSTALGIA UNEI IUBIRI

Riscuri care te apropie
de Dumnezeu
cu inima ca o piatră de moară
sau
ca o piatră de iaspis

aproape de începuturi,
luminând o istorie

Noaptea mai îndepărtată
de stele
coboară în liniștea câmpiei
oglinzi
prin care vei crede
că cerul înaintează spre tine

rezervându-ți locul acesta

pentru o altă
naștere

pentru o altă
iubire.

POEM MODERN PENTRU VIEȚI RATATE

inimi brăzdate
de limba unui șarpe

din ele
cuvinte usturătoare
otrăvind zilele poetului

otrăvind dar nu
întristându-le
precum fuga lui Agar
în pustie

ea,
roaba care nutrea
la rang de stăpână
a inimii tale -

moștenitor al lumii
care se naște
din strigătele mele
de dragoste,
așezate
dinaintea nemuririi -

antidot împotriva
întristărilor noastre

TRECERI SPRE MOARTE

Prin viața aceasta
ca printr-o poveste
scurtă și tristă
în care fluturii sunt brodați
de mâinile mamei
mai albi decât zăpezile
căzute din cer
peste lumina ceasloavelor

îmi leg ștergarul
de sărbătoare

și trec

demnă și rece
precum o speranță
care apune în florile
primite în grabă
și fără dragoste

spre o moarte
puternică și absolută.

SĂ FII MAMĂ

Să fii mamă înseamnă să duci
Crucea în spate la fel ca Hristos
Cu pruncii în brațe de diavol să fugi
Pe drumul credinței curat, luminos.

Să fii mamă înseamnă să mergi
Pe front totdeauna în linia-ntâi
Cu palmele blânde să alini și să ștergi
De praf, de durere orișice călcâi .

Să fii mamă înseamnă să lupți
Totdeauna drept și frumos
Chiar dacă în spate porți o mie de cruci
În numele Tatălui și al lui Hristos
Și pruncii din mâna Satanei să-i smulgi

Iar viața ta pune-o cât încă apuci
Pe altarul măririi în semn de prinos.

Să fii mamă înseamnă
Să te naști și să mori
La orice chemare ți-o face Hristos!

CÂNTEC ÎNLĂCRIMAT

Aici e locul unde m-am născut
E locul unde se sfarșește lumea
Și fericirea are-un început.
Aici e locul meu dintotdeauna.

Și-ntâiul pas e-aici, făcut spre mama
Și cântecul ei dulce, liniștit
Și lacrima care-i uda năframa.
Credința sfântă-n care a murit.

Aici sunt urme de dureri și plug
Sudoarea tatii când ara ogorul
Obrazul ars de soare ca un rug
Și-un cântec care îmi alină dorul.

Aici e cel din urmă asfințit.

POEM ÎNCHINAT MĂICUȚEI

De o vreme cerul e de-un albastru altfel
Nici cu mama nu visez de o vreme.
Lacrima are-un gust ca de sânge de miel
Nu mai știu ce să scriu în poeme.

Râsul vostru este tot mai turbat.
Tot mai mult semănați cu Irozii!
Pe tipsii de argint preacurat
Nu sunt crini, ci buchete de-ambrozii.

Pe icoane, urme reci de săruturi.
Pe obrazul Măicuței, fiori
Ca și cum o ceață de fluturi
Din morminte se ridică în zori.

De o vreme ne prefacem că-i bine.
Ne prefacem că suntem creștini.
Conștiința - un morman de ruine.
Și noi, avalanșă de vini.

Christian W. SCHENK

ÎNTRE METAFORĂ ȘI VERDICT ÎN VORBIRI LA LIMITĂ

Iosefina Schirger își așază textele ca pe o balanță incomodă, cu două talere care nu vor să se echilibreze. În stânga, poemul propriu-zis, cu elanuri de mitologie populară și cosmologie domestică, în dreapta, cititorul. Între cele două există o ruptură intenționată: autorul se ia în serios, cititorul nu există decât ca ecou stereotipic, incapabil să înțeleagă sau să ducă mai departe sensul. „Colecția de zmeie” e un titlu care ascunde dublul joc al limbii.

Zmeul e în același timp demonul basmului și jucăria aerului. Să colecționezi zmei înseamnă să aduni dușmani invizibili, să le dai nume și contur, dar și să recuperezi copilăria, jocul, iluzia de înălțare. Poeziile glisează între aceste înțelesuri, dar nu reușesc întotdeauna să le țină împreună. Când vocea lirică își declară puterea de a „opri stelele în cădere”, apare patosul romantic, când întreabă „Dacă din frunze am face un cor?”, reintră în naivitate programată.

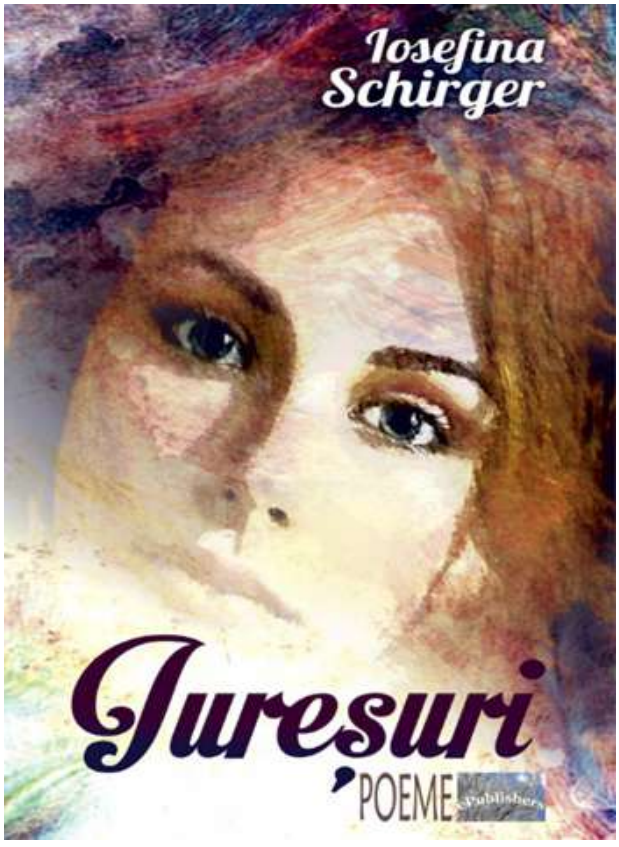
Uneori se simte tensiunea vie a metaforei, alteori doar schema ei. Versul liber lasă loc de respirație, dar se sprijină prea mult pe rime întâmplătoare – „sens/vers/mers” – care par să facă glume mecanice, nu muzică. Întrebările retorice au rolul de a zgudui cititorul, însă în lipsa unui contrapunct real, ele rămân suspendate, apeluri într-un vid. În schimb, imaginea zidului „dărâmat dintr-o privire” sau chemarea de a te lupta cu zmeii „pe limba lor” au forța autentică a unor formule memorabile.

Aici se simte adevărata poezie: în contactul direct dintre simbol și realitate, dintre metaforă și verdict. Partea adresată cititorului „inexistent”, este un pamflet pur. Repetiția „Sunt fericit!” este obsesivă, intenționat iritantă. E vocea cititorului superficial, redus la sloganuri, incapabil să formuleze o idee. Parodia e eficientă la prima lovitură, dar se epuizează repede; devine previzibilă, mecanică.

Dincolo de aceste ezitări, rămâne însă o idee limpede: poezia trebuie să fie act de confruntare. „Pe zmei nu îi poți ocoli… trebuie să te lupți cu ei.” Această axiomă, chiar dacă spusă didactic, dă miezul întregului exercițiu. Poeta își asumă lupta cu imaginarul gol, cu clișeul, cu cititorul leneș.

Dar uneori se lasă prinsă în capcana propriei retorici, pierzându-și forța exact acolo unde ar trebui să o conserve. Rezultatul este un diptic neliniștitor: pe de o parte, un poet care caută să-și definească rostul și să arate că poezia *încă poate opri stelele*; pe de altă parte, un cititor caricaturizat, redus la un singur refren. Între ei se întinde distanța amară a literaturii de azi: vocea care vrea să înfrunte zmeii și publicul care nu mai știe decât să repete lozinci.

În această tensiune se află adevărul textului – nu în frumusețea netedă, ci în fisura lui neiertătoare.

Sanda MISIRIANȚU

Rânduri și gânduri despre timp și despre iubire, pe marginea volumului „Urme și umbre” de Nicolaie Dincă

Un fel de introducere...

În vara aceasta, în cadrul Taberei „Jurnalul de la Moisei” din 18-19 iulie, l-am cunoscut pe domnul Nicolaie Dincă, despre ale cărui existență și revistă aflasem anterior, prin intermediul scriitorului Ioan Ivașcu. La Moisei, odată cu invitația de a contribui cu texte la revista „COOLTARTIS”, am avut bucuria de a primi și volumul de poezie „Urme și umbre”. Începând să-l răsfoiesc, mi-a captat atenția, determinându-mă, spontan, să iau decizia de a scrie câteva gânduri despre el, după ce-l voi fi citit pe îndelete. Este ceea ce intenționez în rândurile de mai jos. Înainte însă, mai adaug ceva, din dorința de a incita, poate, cititorul textului de față la lectura poeziilor: sub impulsul entuziasmului dintâi, știind că tocmai primise și el volumul (și-l putea deschide de îndată, îmboldit de curiozitate), i-am trimis un mesaj lui Ioan Ivașcu: „Dacă ți-e dor de George Coșbuc, citește poezia «Dragostea ei...» de Nicolaie Dincă.”...

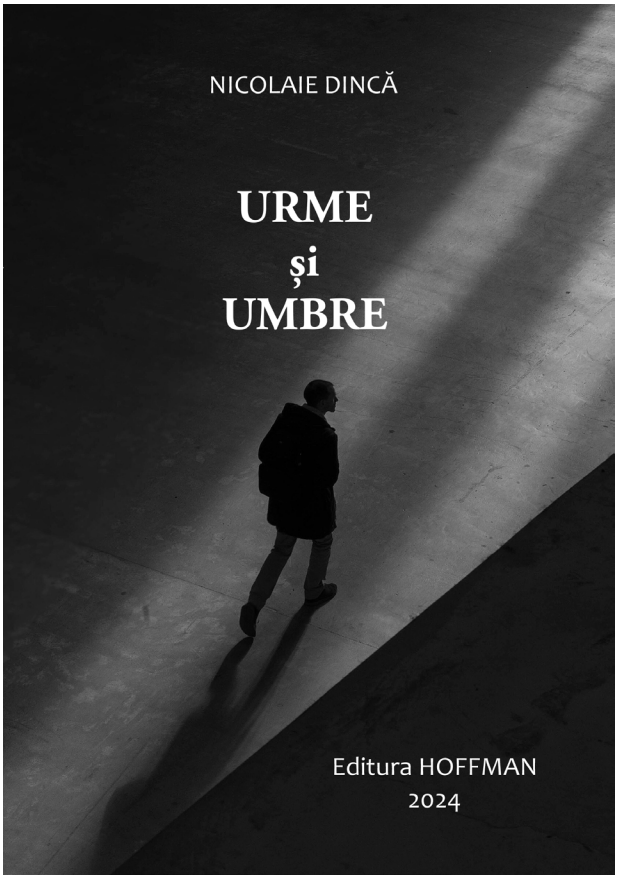
Dacă vă e dor de Nicolaie Dincă, citiți-i cartea de poezii „Urme și umbre” (Editura Hoffman, Caracal, 2024)! Are o prefață excelentă semnată de Paul Aretzu (Între iubire și spirit *social*, p. 3–5), o *Notă bio-bibliografică* (p. 98–100) și *Extrase critice* (p. 101–103). Vă veți bucura!

Trecerea timpului și trecerea prin timp

În *urma* jocului fonetic, în care sunt prinse cele două lexeme coordonate copulativ în titlul volumului „Urme și umbre” semnat de Nicolaie Dincă, reverberează *umbra* neîntâmplătoarei asocieri dintre acestea. Consonanța fonetică, receptabilă la suprafață, este o prelungire a convergenței semantice: *urma* și *umbra* sunt dovezi palpabile (vizibile, manifeste) ale unei/unor absențe sau, într-o logică a paradoxului, sunt absențe active: „Fiecare foc lasă o urmă,/ Fiecare umbră a fost dor;/Urmele din noi care-au fost umbre/Lasă câte-o dâră-n urma lor.”. Metamorfozat, trecutul se continuă, permanentizându-se: ceea ce s-a trăit mai înainte se poate reinterioriza, pe o axă a timpului, sub alte forme, de către alte instanțe: „Toți purtăm scântei de veșnicie,/Le purtăm în piept ascunse toți,/Transformate-n amintiri frumoase/Umbre-urme pentru strănepoți.” (*Urme și umbre*, p. 6).

Trecerea timpului și trecerea prin timp sunt temele care-l preocupă, cu predilecție, pe Nicolaie Dincă: „Ni se duc secundele grăbite –/Ard și-apoi dispar ca prin mister;/Pâlpâirea vieții noastre-i scurtă –/Flacără plăpândă de eter.” (*Urme și umbre*, p. 6); „Timpul nostru e scurt și se duce grăbit” (*Rondelul timpului grăbit*, p. 29); „Sclipim pe cerul vieții/doar preț de-o licărire” (*Lumină*, p. 46); „Dacă nu ne grăbim/(...)/Are să ne prindă/Din urmă/Timpul care/N-are răbdare,/Care toacă,/Sfărâmă și scurmă,/Care macină-ntre clipe/Și doare,/Care poate șterge/Fără nicio urmă/Trupurile noastre/Cele muritoare.” (*Carpe diem!*, p. 53); „Timpul cu gheara/ne sapă pe frunte/șanțuri în piele/și riduri mărunte.” (*Trec anii...*, p. 93). Trecerea nemiloasă a timpului nu se resimte dramatic, este însă prilej de conștientizare a efemerității și de imbold înspre trăirea intensă a clipei. Poate cea mai frumoasă pledoarie pentru trăirea plenară a secundei este poezia Răzvrătire (p. 69).

Scurgerea timpului se măsoară-n toamne – „Mai vine-o toamnă, se mai scurge-un ceas/ Din praful timpului ce ne-a rămas/(...)/Și alte-apusuri cerul ruginesc/Și alte brume părul ni-l

albesc.” (*Toamne*, p. 95); „Mai punem înc-o haină pe spinare,/Încă un an la vârsta omenească” (*Anotimp*, p. 49). Anotimp al trecerii, toamna poate genera angoase, în absența iubirii: „De-aș fi singur, m-ar durea că vine/Înc-o toamnă rece și ploioasă,/Dar acuma, că te am pe tine,/ Toamna mi se pare mai frumoasă.” (*De toamnă*, p. 8).

Poetul plimbă o privire trează asupra vieții, fiind preocupat de ceea ce rămâne, în trena timpului: „Iar la final, când tot se decontează,/Rămâne doar ce am lăsat în urmă.” (*Ne plângem...*, p. 56). Din această perspectivă, însuși volumul de față este o urmă a trecerii prin timp, evidență ce permite gândul că Nicolaie Dincă scrie nu pentru a se spune, pur și simplu, ci pentru a se spune, dincolo de prezent, celor care-i vor urma.

Iubirea, sub diferite forme de manifestare

Iubirea este un sentiment răvășitor, care răzbate din numeroase poezii cuprinse în volum.

Când impetuos, când sentimental, Poetul nu se sfiește să aștearnă privirii cititorului confesiuni lirice, oferindu-i acestuia acces în universul său pasional – *Te-ai ivit...* (p. 9); *Tu ascundeai...* (p. 15); *Patimi* (p. 16–17); *Eu nu...* (p. 20); *Așteptare* (p. 21); Însă (p. 23); *De 14 februarie* (p. 61); *De ziua ta* (p. 63); *Am vrut...* (p. 71); *Sonet cu nebun* (p. 84): iubirea nu este mimată, este trăită autentic, iar versurile nu sunt plăsmuiri de cuvinte, sunt ofrande aduse ființei iubite.

Iubirea filială este un alt sentiment profund, care dă naștere unor poezii pline de sensibilitate, de duioșie, de dor – *Umerii lor* (p. 66), *Baticul mamei* (p. 73), *Plâns* (p. 94).

În fond, chintesența a tot ceea ce este mai de preț pentru Nicolaie Dincă se descoperă în următoarea mărturisire poetică: „La mine în suflet/deja mi-am închis/copiii și mama/și tot ce am scris./Ești și tu acolo,/păstrată mereu/alături de tata/și de Dumnezeu.” (*Trec anii...*, p. 93).

Iubirea de Patrie este sfântă pentru Poet. Patria și poporul sunt sfinte și trebuie apărate: „Pentru-a avea o țară minunată/Să căutăm și să alegem toți/Doar oameni instruiți și fără pată,/ Care să fie, musai, patrioți.” (*Pro Patria*, p. 26); „Rămâneți, dar, cu bine și de acum m-oi duce;/E vremea ca soldatul român să-și facă treaba./De nu m-oi mai întoarce, să-mi scrieți pe o cruce/Că mi-am iubit mult țara, că n-am murit degeaba.” (*La plecare*, p. 34); „Ai pus românii în locul ăsta sfânt,/I-ai rostuit să-Ți apere Carpații/Pentru c-aici e Raiul pe pământ/Prin care au trecut atâtea nații.” (*Priceasnă*, p. 70).

Imaginarul poetic, imaginarul lingvistic

Nicolaie Dincă scrie o poezie mobilizatoare: „Să-nțelegem acum:/Clipa vieții e azi,/Mâine e prea târziu.” (*Carpe diem!*, p. 53). Discursul poetic integrează, adesea, imperative – „Nu dați cu piatra, n-aruncați ca orbii”, „Nu judecați din scurt, făr-a-nțelege”, „Priviți atent în spatele minciunii”, „Apreciați cu simțurile voastre”, „Luptați să dați cu răul de pământ” (Îndemn, p. 22); „(...) ardeți cât mai amplu,/nu irosiți Lumină!” (*Lumină*, p. 46).

Scrutător, gândul îndreptat spre trecut învinovățește „timpul prea mult petrecut fără rost”, iar pentru a nu se repeta greșelile, săvârșite la vârsta când viața vrăjește „cu aromele-i tari” (*Uneori*, p. 89), Poetul formulează atenționări și sfaturi: „Ai grijă, nu toate în viață/Sunt pline de dulce senin/(...)/Ai grijă, stau lupii la colțuri,/Șacalii pândesc în tufiș/(...)/Ai grijă la

cine te-ajută,/Nimic nu-i pe gratis, să știi/(...)/ Ai grijă și nu te încrede/În cei cu prea mult interes/(...)/Ai grijă, ai grijă de tine,/Păstrează-ți obrazul curat/(...)/Ai grijă, trec trenuri prin gară,/Cântându-și același refren; Tu urcă-te-n primul și... zboară,/Căci nu știi când vine alt tren." (*Sfaturi*, p. 59); „Nu te opri din drumul tău/Ca să-i asculți pe idioți"; „Nu-ți pierde timpul de prisos/Să vindeci un invidios!" (*Sfat*, p. 7).

O particularitate lingvistică întâlnită în volum este utilizarea unor lexeme precum *cărăuie* (beată, smintită), *guguman* (bleg, nătâng, neghiob) – *Vorbe de lume*, p. 12–14, *a se uzmi* (a se husmi, a se chinui, a se căzni) – *A lui Vică*, p. 57–58, *a crăoni* (a croncăni) – *Pro Patria*, p. 25–26 etc. Regionalismelor li se adaugă exprimări colocviale, toate acestea îmbogățind și colorând discursul poetic.

Într-o sintagmă consacrată, care le definește spațiul de ființare, poeții au o lume a lor, o *lume-nelume*, în care limbajul cotidian se rescrie. La Nicolaie Dincă, structuri fixe ale limbii, precum „sub clar de lună" sau „a da ortul popii", se preschimbă în „sub ciob de lună" (p. 30) și „a da popii orți" (p. 28), deconstruirea structurilor și reconstruirea lor arătând pofta de joc a cunoscătorului de limbă îndrăgostit de cuvinte, care le mânuiește cu iscusință și după bunul plac, înzestrându-le cu valențe noi.

Elemente de versificație

Îndreptându-se înspre poezia cu formă fixă, poetul include în volum trei rondeluri – *Rondel pentru „adio"* (p. 28), *Rondelul timpului grăbit* (p. 29) și *Rondel de îngeri triști* (p. 37) –, versurile 1, 7 și 13 (conform canonului) – „Eu n-am să-ți spun «adio» niciodată", „Timpul nostru e scurt și se duce grăbit", „Cred că-n scurtă vreme îngerii vor plânge" –, relevând esența ideatică a celor trei poezii.

Forma fixă e prezentă și în alte creații ale volumului: în „Călătorule" (p. 32–33), regăsim șapte strofe a câte opt versuri, cel de-al doilea vers – „Călătorule-n timp" – fiind, totodată, și cel de-al șaselea (mai puțin în ultima strofă); poezia „Într-un sat uitat de lume..." (p. 60) conține șase catrene, fiecare având primul și ultimul vers identice (cu o mică variațiune la penultimul catren); a se vedea și anadiploza din „Phantum" (p. 24), dar și alte artificii de construcție, care impun rigurozitate.

Părând a manifesta o preferință pentru rima încrucișată (*De toamnă*, p. 8; *Tu ascundeai...*, p. 15; *Eu nu...*, p. 20; *Așteptare*, p. 21; *Anotimp*, p. 49; *Noapte citadină*, p. 62; *De ziua ta*, p. 63; *Răzvrătire*, p. 69; *Priceasnă*, p. 70; *Cenușiu*, p. 88; *Uneori*, p. 89; *Vino!*, p. 96; În dilemă, p. 97), Poetul își rânduiește stihurile și în rimă împerecheată (*Phantum*, p. 24; *Furați, bă!..*, p. 64; *Toamne*, p. 95), și în rimă îmbrățișată (Învins, p. 35; Într-un sat uitat de lume..., p. 60; *Am vrut...*, p. 71; În gara asta..., p. 82; *Pe degustate*, p. 87) sau chiar în vers liber. Uneori, în aceeași strofă, tipurile de rimă se combină. De pildă, cele patru sextine ale poeziei *Sfat* (p. 7) sunt construite în această manieră, rima îmbrățișată fiind urmată de rimă împerecheată.

Împrumutând adjectivul arghezian, se poate conchide că toate stihurile făurite de Nicolaie Dincă evidențiază vocația de Poet a acestuia.

Un fel de încheiere**...**

Nu știu de ce difuzare se bucură volumul „Urme și umbre" al domnului Nicolaie Dincă, însă eu cred că merită o difuzare largă. Frumusețea Poeziei, diversitatea tematică, bogăția ideilor și îndemnurile constructive sunt câteva dintre argumente.

Mă bucur că am putut merge la Moisei vara aceasta (anul trecut, la prima ediție, n-a fost să fie, din păcate, evenimentul suprapunându-se cu alte două invitații pentru aceeași perioadă), îmi pare bine că l-am cunoscut pe scriitorul Nicolaie Dincă și că am primit volumul „Urme și umbre", care, altfel, nu știu dacă ar fi ajuns la mine, apropo de difuzare (prin librării, de exemplu, dar nu numai – și mă gândesc la stocuri încrucișate: poeții din Oltenia să aibă, spre distribuire, cărțile poeților din Ardeal, de pildă, și invers; dar poate că rețelele de distribuție există, construite așa sau altfel, iar ideea mea nu se justifică).

La cât mai multe volume de poezie, Nicolaie Dincă, și la cât mai mulți cititori! În ce mă privește, am citit cu plăcere „Urme și umbre" și, dacă Dumnezeu îmi îngăduie timp, mă voi reîntoarce la paginile acestui volum.

Radu PAȘALEGA

CARNAVAL VENEȚIAN –
poezia Corinei Dașoveanu

Corina Daşoveanu a publicat până în clipa de faţă cinci volume de poeme. Ne-am uitat la primul poem din fiecare volum şi le vom studia apoi şi pe acelea care sunt ultimele. Intenţia noastră este să dovedim că poeta este ceea ce **Arthur C. Clarke** denumeşte "**un sintezist".** Desigur că i se mai întâmplă câteodată să fie şi un **sinestezist.**

noapte veneţiană

s-au reîntors carnavalurile/prin sistemul digestiv al fiorului,/o invazie de şerpi calzi cu degete/îşi plimbă şuierul prin canalele veneţiei/dintre nordul zeiesc de bărbat/şi arcul cambrat de femeie./cu veste de salvare pe dragoste,/într-un uragan venit fără vâsle,/ca o răsturnare de răspunsuri pe pat,/gurile îşi pun centuri de siguranţă/ întru explorarea cerurilor lor/cu deltaplane cărnoase./nu are margini istoria asta/care impinge artezian liniştea/în străzile de apă/ după ce somnul şi-a descălţat bărcile în port./qui pro quo-ul/se strecoară labirintic/ în perfectul simplu.

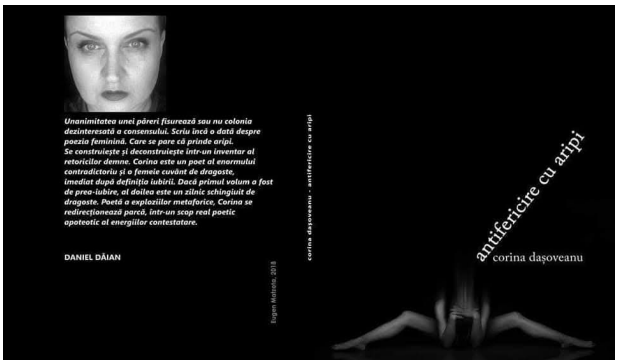
(din volumul **îmi iau pantofii, sufletul, rujul, dispar**, Editura **Rafet**, Râmnicu Sărat, 2017)

Dacă tot a venit vorba de fenomenul denumit de obicei „carnaval", ar putea să ne surprindă faptul că poeta nu ne trimite către vreo nevinovată şi viguroasă izbucnire de bucurie care s-ar petrece (spre un exemplu celebru) la Rio de Janeiro: „s-a stins viaţa falnicei Veneţii" ne-a avertizat de altfel Eminescu. Am avea aici de-a face în schimb cu înfricoşătorii lei străjuind poarta cetăţii - în gurile cărora erau odinioară aruncate denunţurile anonime către **Consiliul celor Zece** pe care îl evocă Victor Hugo. Atmosfera poemului nu este nicidecum seninã, ci intens profundă: în ea ar putea surveni cu o matematic egală probabilitate miracole, dar şi catastrofe cu un impact existenţial. Precum într-o asemenea scrisoare anonimă ne învăluie misterul. Poeta pune în scenă o legătură maxim intimă folosindu-se însă de modalităţi artistice, astfel încât nici cea mai severă dintre toate bunicile posibile să nu găsească nimic de obiectat; totuşi tabloul este naturalist à la Zola şi aproape deloc sentimental. În privinţa arsenalului descriptiv folosit, putem afirma că este simbolist minimalist printr-o foarte eficientă parcimonie de metafore, dar respectând cu o iscusită acribie principiul fundamental: „a sugera, iată visul". Faptele evocate sunt însă pragmatic reale: sărutul nu are nimic simbolic (cu toate că descrierea sa este modernist-metaforică!) şi sunt folosite chiar: „veste de salvare pe dragoste". Fericirea, drept consecinţă a relaţiei intime descrise, rămâne o posibilitate, dar numai una oarecare printre altele: pe tărâmul instituit de către poetă nimic nu este sigur nici definitiv. Poeta nu ne înfăţişează un caz particular, ci avântul frenetic sexual sintetizat ca arhetip: Casanova, Gib Mihăescu, Sade ori San-Antonio nu participă în nici un fel la dezbaterea problemei şi tocmai din acest motiv: „nu are margini istoria asta". Ipoteza împlinirii tradiţional-fericite într-un oarecare viitor este totuşi admisă în final printr-o savuroasă ambiguitate semantică: „(…) labirintic/în perfectul simplu". O graţioasă reverenţă către maestrul tuturor oltenilor Marin Sorescu poate fi aici suspectată.

ce joi eşti, femeie

sunt femeie şi îmi plac femeile…/ah, ce poveste de om e o femeie/atunci când miroase a pădure/sau când i se încurcă sălbăticia în păr./îmi plac femeile cu ruj roşu-curvet,/ femeile cu fuste scurte ca dimineaţa,/femeile care-şi zâmbesc pe stradă complice/doar pentru că-şi înţeleg reciproc frumuseţea./ ce joi e o femeie care aşteaptă,/ce parfum îi cade eşarfă pe urme,/ah, şi ce lungă e dunga neagră a ciorapului/între iadul şi raiul unui picior./îmi plac femeile flămânde în creier,/ femeia care iese din zid,/femeia-nor/de-un pur şi simplu neînţeles./da, îmi plac femeile care miros a iarbă/şi a nopţi fără lună…

(din volumul **antifericire cu aripi**, Editura **Eurostampa**, Timişoara, 2018)

Pentru poeta Corina Daşoveanu ***semnul „joi”*** reprezintă un ideal personal astfel precum ***„filosoful”*** reprezenta omul ideal pentru un oarecare Marcus Aurelius din retrograda Antichitate care printr-o incredibilă şi totuşi istoric validată coincidenţă mai avea şi meseria înfricoşător de serioasă, dar pentru sine însuşi infinit plicticoasă, de împărat roman. Se cuvine prin urmare să ne obrăznicim a emite câteva ipoteze privind **semnificatul** pe care acest indice l-ar putea desemna. De pildă, noi cei cam de-o vârstă cu poeta apucasem a afla când eram mici (din legendarele reviste **Vaillant** apoi **Pif**) că în Franţa a existat odinioară (precum în basme ni se părea nouă pe atunci!) o regulă şcolară serios instituită în conformitate cu care clasele mici – gimnaziul – aveau ziua de joi liberă. Să reprezinte acest semn vacanţa înţeleasă ca o ipostază a libertăţii? Sau o fi ilustrând fericirea pierdută ori regăsită în sensul pe care în faimosul său cântecel Tudor Chirilă – pe care suntem convinşi că poeta îl simpatizează - îl atribuie zilei de joi? Dacă nu, atunci să fie vorba de o persoană umană precum stau lucrurile în romanul lui G.K. Chesterton **Omul care era joi**? Câte puţin din fiecare acestea trei. Cu afirmaţia din primul vers poeta nu-şi refuză plăcerea „franţuzească” de a cum s-ar zice épater le bourgeois. Curcubeul nu este aici decât un încântător fenomen natural de după ploaie. Sintagma „poveste de om” dovedeşte o delicioasă ambiguitate: fie dintr-o perspectivă naratologică viaţa oricui poate fi sintetizată spre a fi povestită (deşi, în cazurile doamnelor evocate aici, asemenea povestiri ar fi cam greu de reconstituit: să ne amintim în această privinţă vorba maestrului Ibrăileanu: „O femeie cu cât e mai femeie, cu atât ştie mai mult să tacă ori să ascundă”) fie aceste doamne (în ciuda afirmaţiei dintru începutul poemului) sunt privite prin ochii unui bărbat. Ipoteza cumulativă sintetic exprimată în frangleza noastră de toate zilele şi care ne pare a fi cea justă este că aparenta denumire a zilei din săptămână este litotizarea familiară a noţiunii de **bucurie** (adică **joie** în francezã şi **joy** în englezã). Idealul „dezvoltării personale” spre care năzuieşte poeta este reprezentat de către o femeie crescută prin modalităţi destul de riguros tradiţionaliste, dar care s-a emancipat de acestea foarte repede şi care lărgeşte dinadins limitele principiului **carpe diem** până la nivelul maxim şi pragmatic de… elasticitate (dat fiind faptul că acest cuvânt este cuprins just în context şi în titlul unei piese de Matei Vişniec: **Despre senzaţia de elasticitate când păşim peste cadavre**). Aceasta se întâmplă pentru că în peisajul pe care îl schiţează aici poeta nu se află nici măcar vreo umbră de sentimentalism: „(…)i se încurcă sălbăticia în păr” sau „ruj roşu-curvet”. Poeta instituie între stimatele doamne evocate un crâncen darwinism cu toate că acestea câteodată: „(…) îşi zâmbesc complice/ doar pentru că-şi înţeleg reciproc frumuseţea”, în vreme ce fiecare dintre ele veghează atent şi de nevoie la cât de: „(…) lungă e dunga neagră a ciorapului/între iadul şi raiul unui picior.” Faptul că stimatele doamne: „(…) miros a iarbă/ şi a nopţi fără lună” nu este totuşi decât un amănunt picant fiindcă adevăratele năzuinţe ale poetei sunt pur şi simplu iconoclaste (la felurite niveluri de intensitate): „**femeile flămânde în creier,/femeia care iese din zid,/femeia-nor/de-un pur şi simplu neînţeles.**” Poeta

pledează deci pentru libertatea unei atitudini carteziene, respinge patriarhatul care pretinde sacrificii şi supralicitează în tehnica romantică a…misterului feminin cu mare grijă întreţinut şi cât de mult se poate amplificat. Culmea este însă că – aşa exigentă cum este! – în zilele noastre cele păcătoase, poeta nu reuşeşte de fapt să fie decât ***moderat feministă -*** atitudine care îi şade numai bine.

[fără titlu]

despre cum se face o femeie/frumoasă înainte…poem./ea îndepărtează mai întâi/ memoria evitabilă/cu un gest demachiant al mâinii./se răsuceşte puţin în jurul liniştii,/îşi caută prin casă/sentimentul/pe care nu l-a mai folosit demult,/poate de prea repedea tulburare/a perdelelor,/poate din cauza neorânduielii verbelor/în camera de noapte./ ea se dezbracă sincer/în mijlocul unei oglinzi lungi,/îşi priveşte cuvintele/înainte de a nu le spune/cum îi cad uşor de pe umeri./umezeşte o cârpă/ în plânsul de frumuseţe/şi o duce/ şi o vine/în unde timid mişcătoare/de-a lungul buzelor, al coapsei,/al neştiutului ei de femeie./ **ea se unge în locuri calde,/ca o îndulcire a albului,/cu lapte muls/din mere înserate prin nesfinţire./întinde doar gândul puţin spre stânga,/ia din sertarul în care îşi ţine pădurea/zmeură proaspăt roşie-n gust/şi-şi dă gura cu ea,/muşcată/să-i fie cu mult mai frumoasă,/cu mult,/ca o inimă înfructată./ ea îşi ascunde sânul/într-un parfum ca o umbră de înger doar,/pentru că nu mai ştie/ unde şi-a pus raiul prin casă./şi pentru că nu are rochii,/în şoaptă,/ea-şi ţese borangic din blândeţe,/o femeie este cu adevărat frumoasă/ atunci când îşi înfăşoară trupul/ în dragoste.**

(din volumul **sânge-mă**, Editura **Hoffman**, Caracal, 2020)

Este îndeobşte cunoscut faptul că fenomenul denumit **perpetuum mobile** – visat, năzuit şi mereu căutat din Antichitate până în zilele noastre – nu poate fi înfăptuit dinadins de către om cu tot rafinamentul mecanicii clasice întemeiate de Newton. S-o putea întâmpla în mecanica cuantică, dar pe aceasta din urmă nu o poate nicidecum sesiza omul obişnuit. Totuşi acest enigmatic fenomen există pe deplin în natura biologică la care participă şi omul prin latura sa aşa-numită „animală”. Este niciodată încetatul „război” al perechii pe care poeta îl ilustrează acum printr-o iscusită diversitate a mijloacelor folosite. Corina Daşoveanu schiţează aici o nuvelă tradiţionalistă ce se află la jumătatea drumului dintre rigoarea exactităţii lui Balzac şi patosul înaripat datoritã căruia Victor Hugo este imediat recunoscut. Am mai putea identifica şi câţiva norişori foarte discreţi din atmosfera lui Simenon despre care vom vorbi. Asupra unui personaj minuţios construit poeta exercită o supraveghere „din coada ochiului” prin intermediul căreia ne sunt povestite doar gesturile personajului. Este o stimată doamnă ce se află „în floarea vârstei”: a trecut totuşi de momentul din viaţa sa în care putea fi alintată cu denumirea generică de ***grisette***. Nu-i putem citi gândurile – precum nici pe ale comisarului Maigret nu putem – dar – ca şi aceluia – îi putem observa gesturile. Chiar dacă „nu are rochii” condiţia socială a doamnei nu este pusă în discuţie. Ea poate fi oricine: o înduioşătoare „mizerabilă” aflată sub părintească protecţie a lui Jean Valjean, o „vivandieră” împărătească nevoită a se „cuminţi” sub restauraţia Bourbonă sau chiar o aristocrată – veritabilă, dar între timp scăpătată. Nu este o „femeie fatală”, dar nicio oarecare „profesionistă” (naturalismul à la Zola lipseşte din acest context cu o fermecătoare desăvârşire!) pur şi simplu fiindcă mereu se îndoieşte de calităţile sale (mai mult sau mai puţin) naturale: „ea se dezbracă sincer/în mijlocul unei oglinzi lungi”; gândeşte însă întru totul strategic viitoarea întâlnire cu admiratorul pe care nu-l cunoaştem aidoma cum Sun Tzu ar pregăti o bătălie şi nici un bărbat de pe această lume nu s-ar cuveni să-i ghicească tainele, alcătuind un straşnic şi eficient meşteşug: femeia devine poem în scopuri pragmatice, dar recunoaşte că prin chiar acest fapt îşi va pierde din…frumuseţe

(fie aceasta chiar şi moralã). Are grijã sã evite posibilele ciocniri fortuite dintre admiratori: „poate de prea repedea tulburare a perdelelor/ poate din cauza neorânduielii verbelor/în camera de noapte/”; cel aşteptat nu este şi cel preferat: „îşi cautã prin casã/sentimentul/ pe care nu l-a mai folosit demult/”; erotismul este pentru ea o atent planificatã ceremonie aflatã la limita ritualului: “îşi priveşte cuvintele/ înainte de a nu le spune/cum îi cad uşor de pe umeri/”; „plânsul de frumuseţe” face parte din arsenal, ba chiar ca o armã destul de însemnatã. Pânã aici va fi poruncit Balzac: poeta însã îşi absolvã şarmantul personaj înzestrând-o (şi!) cu pavãza hugolianã:„Niciodatã sã nu jigniţi o femeie care cade!” Doamna este pe deplin conştientã de „pãcatele” sale: „Ana are mere”, dar acestea sunt „înserate prin nesfinţire”; „ea îşi ascunde sânul/într-un parfum ca o umbrã de înger doar,/pentru cã nu mai ştie/unde şi-a pus raiul prin casã.” Cu graţie imperialã poeta va îngãdui într-un demult intuit sfârşit mântuirea pãcãtoasei pentru cã amândouã cunosc „neştiutul de femeie” şi mai ales fiindcã – dincolo de antistressul strict sexual – pãgâna preoteasã le aduce „credincioşilor” sãi o alinare psihologicã inestimabilã: „în şoaptã/ea-şi ţese borangic din blândeţe». Concluzia prea apãsat didacticã dezechilibreazã oarecum poemul, însã nu atinge nicidecum rafinamentul construcţiei: „o femeie este cu adevãrat frumoasã/atunci când îşi înfãşoarã trupul/în dragoste.”

[fără titlu]

îţi aduc un coniac pentru gânduri./ de jazz, e tandrã mansarda-mi…/e-o searã de joi fãrã ziduri/în noi, celibatari monogami./e-un vânt gri la fereastrã./cineva l-a aruncat printre blocuri./tu îmi spui «în oraş, dumneavoastrã/sunteţi o toamnã pe tocuri./v-am vãzut cum atingeţi un arbor/şi fluturi de frunze se prefac în topaz...»/vântul la geam râde în jocuri,/eu tac. mi se sfieşte un mac în obraz./sã mã apropii de tine (mã întreb) or/sã te privesc printre note de jazz./ dar e atât de drag şi cald înãuntru,/de parcã am fi albastru topit…/o sã bem un sãrut la-nceput pentru/prea tristul timp pân-acum neiubit./vom fi o-ncãpere de dragoste,/o lume de-apoi a raiului dublu,/ne vom spune din trup o poveste,/într-o joi tu mã afli, te aflu…/ îţi aduc un coniac lângã ceea ce este.

(din volumul **joi 4**, Editura **Alana**, Slatina, 2022)

Nepieritoarea Dalida a cântat odatã demult ceva: **Il venait d’avoir dix-huit ans** (**De-abia de-avea opt’şpe ani**). Poeta ne oferã acum o variaţiune pe tema expusã în mângâietorul cântec al maiestuoasei (dar cât de fragilei!) blonde. O doamnã în floarea vârstei cunoaşte şi fascineazã pe un tânãr proaspãt major (astfel cum rezultã din text fiindcã îl poate îmbia cu coniac). Complimentele pe care tânãrul i le aduce drept ofrandã dovedesc strigãtor lipsa de experienţã într-ale vânãtorii:„sunteţi o toamnã pe tocuri” cu toate cã: „fluturi de frunze se prefac în topaz…” Colac peste pupãzã (precum era totuşi firesc!), candidatul la iniţierea întru marele mister al vieţii habar n-are nici de jazz!... Poeta se foloseşte cu ingeniozitate de cadrul oferit de cãtre Ana Maria Bamberger în piesa **Portretul doamnei T.** – unde însã vrãjitorul de serviciu Leonard Cohen este înlocuit de cãtre **fenomenul impersonal denumit jazz.** Scenografia este în schimb aproape geamãnã cu aceea din piesã: „e-un vânt gri la fereastrã/ cineva l-a aruncat printre blocuri.” care mai apoi: „la geam râde în jocuri” pe când la **Portret** era vorba de ninsori spectaculoase. Nu ştim ce gândeşte tânãrul invitat, dar stãpâna casei **anticipează cu spor**: „o sã bem un sãrut la-nceput (…)” şi continuã cu câteva versuri la fel de sugestive. Totuşi ea nu este nici Dona Juana a lui Radu Stanca, nici faimoasa marchizã de Merteuil a lui Laclos francezul şi aceasta pur şi simplu pentru cã **niciodatã nu încetează a se îndoi** de propria sa putere de seducţie: „(mã întreb)”. Nu este o zeiţã capricioasã cum ne-am putea aştepta, ci dimpotrivã o sãrmanã muritoare cunoscându-şi perfect limitele: „îţi aduc un coniac lângã ceea ce este” [adicã este atât şi nimic mai mult]. În cântecul Dalidei deznodãmântul este trist pe când aici poeta nu exclude totuşi (cel puţin ca ipotezã) ideea

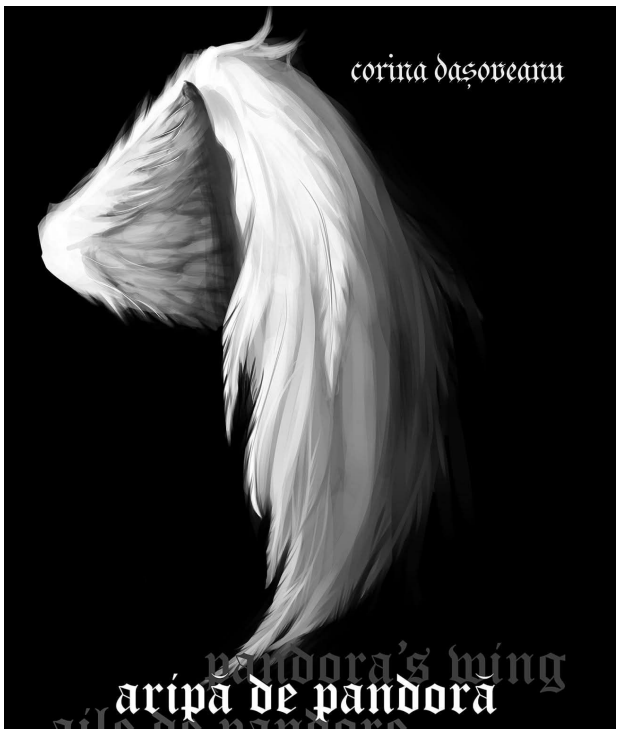
unui final pentru simpatica poveste **dacã nu întru totul fericit atunci oarecum acceptabil**: îngãduie speranţei supravieţuirea tocmai spre a se alina pe sine pentru cã suferã din amintiri: existã „ziduri/în noi, celibatari monogami” cãrora: „li se sfieşte un mac în obraz”. Personajul ţine astfel partea propriei generaţii – cu care tânãrul invitat nu are chiar nimic în comun - şi care nu se poate simţi descãtuşatã decât desigur numai într-o zi de joi. Poeta cochetează aici cu rimele clasice: „blocuri/tocuri/jocuri”; „topaz/obraz/jazz”; „tac/mac” (ceea ce din partea sa este o concesie de-a dreptul uimitoare). Faptul cã unora dintre poeme le lipseşte titlul este un semn discret cum cã acestea sunt, architectonic vorbind, îmbinate într-o alcãtuire altfel cu mult mai cuprinzãtoare.

tulburarea caiselor

lasã-mã azi/sã te vând dintr-odatã,/sã te cumpãr tot eu, frenetic,/pe tot sângele meu,/sã mi te prind între frunzele gurii,/sã te iubesc/puţin câte puţin, pe limbã,/din ce în ce mai topit,/ca o ciocolatã în gânduri./sã ajungi înãuntrul pãrerilor mele/de dragoste/pe o corabie cu mirodenii,/sã mã strãbaţi cu scorţişoarã şi anason/prin toate oceanele/şi,/adânc,/mie,/sã îmi dispari/în lumile dulci./dã-mi-te mult,/vinde-mi-te/pe averile sângelui,/pe tulburarea caiselor mele/atât de albastre/dintr-un azi lung/ca/a iubi.

(din volumul trilingv **„aripă de pandoră/pandora’s wings/aisle de pandore”**, Editura Hoffman, Caracal, 2024)

Cu fineţe, migalã şi rigoare, Corina Daşoveanu construieşte prin acest poem paradisul aşa cum şi l-ar dori dupã pofta inimii. Urmãrind acest ideal personal, poeta implicã simultan trecutul, prezentul şi viitorul. Este un paradis adaptat cu un deplin pragmatism perioadei istorice pe care o trãim. Nu existã acolo absolut nici o constrângere iscatã din vreun izvor religios, iar dimpotrivã principiul **carpe diem** este instituit precum Constituţia vreunui stat, fiind completat (spre cuvenita împãcare cu tagma clericalã) de cãtre regula pe care a stabilit-o Rabelais pentru mânãstirea sa preferatã: de sine însuşi imaginata **Thélème** aplicând cu o maximã strãşnicie regula: „**fã ce vrei!**” Cu toate acestea, Bursa, agenţiile de rating şi procedura licitaţiei publice (toate fiind instituţii legate de bani, pragmatice şi impersonale) sunt la mare cinste ca şi în prezentul nostru. Spre a putea savura întru totul rafinamentul poetei, se cuvine a ne mai aminti tot ceva venit din trecutul nostru literar (anume din **Fraţii Jderi** de Sadoveanu): fenomenul de pe obrajii jupâniţei Nasta denumit „**pufuşorul de zarzãrã**” (de pe urma cãruia dihonie se va isca între fraţii de cruce Ionuţ Jder şi Alexãndrel-Vodã). Personajul din poem recunoaşte (de voie – de nevoie!) cã **zarzãrele** au ajuns demult **caise,** dar acest fapt nu le împiedicã sã se **tulbure** mereu ca prima oarã. Poemul are şi un titlu – atât este de important! – semnificând un anume fel de revoltã ghiduş-impertinentã faţã de universul tragic, dar transcendent edificat de Lucian Blaga (indicatã prin titlul poemului: „afront mare monşer” faţã de piesa **Tulburarea apelor**). Corina Daşoveanu agreeazã pe de altã parte lumea descrisã de cãtre Frank Herbert în saga (discret dumasianã, dar condimentatã cu sos tehnologic!) **Dune.** Poeta şi-ar dori ca raiul sãu pe alese sã fie un fel de suburbie aristocratã a galaxiilor mirodenizate – de unde şi decorul exotic al poemului. Ca de obicei, iubirea este pãgânã, fizicã şi intensã: acum însã diferenţa distinctivã este aceea cã **ea** adoptã poziţia dominantã: „(…)**/sã te iubesc/puţin câte puţin, pe limbã,/din ce în ce mai topit,/ca o ciocolatã în gânduri,(…)/”.** Sãrmanul **el** a ajuns doar o neînsemnatã zaharicalã… Se cuvine sã mãrturisim cã totuşi nu astfel ne-am fi închipuit izbânda feminismului!…

Cornelia Maria BIRIȘ

Cornelia Maria Biriș – când povestea devine o formă de grijă

În rubrica Debut, o prezentăm pe Cornelia Maria Biriș, din Cluj-Napoca, o prezență care vine spre literatură dintr-un teritoriu al grijii față de oameni. Medic primar stomatolog, ea își descrie activitatea profesională și comunitară prin proiecte care apropie sănătatea orală de educația emoțională și de relația autentică dintre copii, părinți și comunitate. În jurul inițiativei „Căsuța de Poveste" de la Jucu de Sus, Cluj a conturat un spațiu destinat întâlnirilor, atelierelor creative și experiențelor de conectare.

Un univers născut din dragostea pentru copii și povești, care a crescut treptat, aducând împreună imaginația, educația, creativitatea și tehnologia.

https://story-universe-16.emergent.host/

Vă lăsăm să îl descoperiți prin câteva imagini și prin cuvintele autoarei:

În anii în care le citeam povești copiilor mei, am descoperit cât de mult poate însemna o poveste în universul unui copil, dar și în universul meu. Poveștile mi-au hrănit imaginația și mi-au sporit creativitatea.

Din serile petrecute împreună cu copiii, din întrebările lor, din imaginația și emoțiile pe care poveștile le trezeau în noi, au început să se nască propriile mele povești, dar și Căsuța de Poveste, pe care am construit-o inspirându-mă din această lume fermecată a basmelor.

Cu timpul, această lume a crescut. Din bucuria creației și din tot ceea ce am trăit în Căsuța noastră de Poveste s-au născut Universul Căsuței de Poveste și Biblioteca Digitală.

În tot ceea ce am creat am încercat să aduc împreună povestea, imaginația și tehnologia. Se vorbește mult astăzi, uneori cu teamă și controverse, despre inteligența artificială și despre locul pe care aceasta îl va avea în viețile noastre. Eu am ales să privesc și spre posibilitățile ei: dacă putem folosi tehnologia și inteligența artificială pentru a crea ceva bun, frumos și educativ, de ce să nu încercăm?

Într-o perioadă în care se vorbește despre teama că tehnologia ar putea lua locul omului, eu prefer să privesc lucrurile dintr-o altă perspectivă. Cred că întrebarea pe care merită să ne-o punem este: Ce putem crea atunci când inteligența umană și tehnologia lucrează împreună?

Pentru mine, tehnologia și inteligența artificială sunt instrumente. Ele mă pot ajuta să dau imagine unei povești, să adaug muzică, voce și mișcare, să construiesc o bibliotecă digitală și să duc ceea ce am creat mai aproape de copiii care cresc astăzi în mijlocul tehnologiei. Dar povestea, emoția, sensul și valorile pe care vreau să le transmit rămân profund umane.

Dacă un copil care poate nu mai întinde mâna spre o carte tipărită va deschide, din curiozitate, o poveste digitală, o va asculta, îi va descoperi imaginile și muzica, iar apoi va dori să afle mai mult, atunci tehnologia și-a îndeplinit un rost frumos.

Cred că una dintre marile responsabilități pe care le avem în fața copiilor este să-i învățăm nu doar să folosească tehnologia, ci și să gândească, să întrebe, să aleagă, să creeze și să caute sens. Pentru că tehnologia ne poate oferi nenumărate răspunsuri, dar omul trebuie să păstreze vie capacitatea de a întreba: De ce? Pentru ce? Este adevărat? Este bine? Ce aleg să fac cu ceea ce știu?

Copiii de astăzi cresc într-o lume profund digitală, iar eu cred că, în loc să ne îndepărtăm de universul lor, putem încerca să construim punți către el. Dacă un copil care nu mai este atras să ia o carte în mână va fi curios să deschidă o carte digitală, să-i asculte povestea, să audă muzica ce o însoțește și să privească imaginile, poate că astfel va descoperi sau va redescoperi bucuria poveștii și a lecturii.

Biblioteca Digitală, deși a fost creată cu ajutorul inteligenței artificiale, nu este un proiect «despre AI», ci unul despre povești,

copii și educație, în care AI-ul este pus în slujba creativității umane.

Biblioteca mea Digitală este acum la început de drum, dar va crește treptat. Vor fi adăugate noi povești, poezii și creații pentru copii, unele dintre ele putând fi nu doar citite, ci și ascultate în lectura mea, însoțite de muzică, pentru ca povestea să devină o experiență mai vie și mai apropiată de universul copiilor de astăzi.

Este un univers care continuă să crească pagină cu pagină, poveste cu poveste și vis cu vis.

Vă invit cu drag să-i treceți pragul:

Căsuța de Poveste: www.casutadepoveste.ro

Biblioteca Digitală: https://wig-support.emergent.host

În această ipostază de creatoare de povești, Cornelia Maria Biriș propune cititorilor COOLTARTIS textul „Îngerașul cu Trompetă”, o alegorie luminoasă despre memorie, blândețe și apropierea dintre oameni.

Îngerașul cu Trompetă

Se spune că a fost odată, ca niciodată, într-un loc liniștit al Cerului, unde norii sunt moi și albi ca laptele și unde stelele spun povești în șoaptă, a fost odată un îngeraș.

În acel tărâm al armoniilor divine trăia Luminel, căci așa îl chema pe îngerașul care avea ochii senini ca zorile și aripi albe imaculate. Era diferit de ceilalți îngerași. Nu purta sabie și nici carte. Avea doar o Trompetă de Aur care strălucea ca o rază de soare.

Dar trompeta lui nu făcea zgomot mare și nu scotea sunete obișnuite, însă muzica ce răsuna din ea, amintea de ritmul originar al Creației, care patrundea direct la inimă.

Misiunea lui Luminel era să vindece prin sunet. Așa că într-o zi, Marele Arhanghel Mihail l-a chemat și i-a spus așa:

— Luminel, jos, pe Pământ, inimile oamenilor au uitat să mai cânte împreună cu noi. Te trimit acum printre ei ca să le aduci aminte de Cântecul Originar. Este iarnă între oameni, nu din cauza zăpezii, ci din cauza uitării. Ei au uitat să privească, să dăruiască cu bucurie. Ei nu mai văd nici măcar frumusețea florilor și nu mai simt frumusețea lucrurilor mărunte. Au uitat să iubească simplu, ca în copilărie. Du-te la ei și ajută-i să-și amintească cine sunt!

Ascultând cuvântul Marelui Arhanghel, Luminel a coborât pe Pământ ușor, ca un fulgușor purtat de vânt. În timp ce cobora

prin straturile lumii, prin valurile densității, a simțit că misiunea lui era una de recunoaștere interioară, de trezire a inimilor. Trebuia să aprindă în oameni scânteia sufletului care leagă Spiritul de Cer.

A ajuns în greutatea materiei, într-un sat unde oamenii mergeau cu capul plecat, unde nici macar nu se mai salutau, iar zâmbetele lor se rătăciseră dincolo de hotar.

Luminel s-a așezat pe-o lavița a unei căsuțe vechi și a început să cânte din Trompeta lui magică.

Sunetul muzicii sale era ca o undă subtilă care deschidea inimile oamenilor ca pe niște flori înghețate.

Dintr-odată un copil s-a oprit din plâns fără să știe de ce.

O bătrânică a început să cânte o melodie uitată din tinerețe.

Doi vecini certați chiar și-au dat mâna zâmbind uimiți.

Trompeta lui Luminel era una magică. Muzica lui era o vibrație vie a memoriei divine: amintea fiecăruia de inocența pierdută, de lumina primordială. În acel moment, satul a tresărit ca un suflet care se trezește din somnul lung al indiferenței. Era o muzică tainică ce șoptea:

,,E bine să fii blând. E bine să iubești. E bine să te recunoști, să afli cine ești cu adevărat!- Steluță din Cerul Luminat ".

În plan simbolic Luminel este germenele divin din fiecare om. El este simbolul chemării interioare, care ne învață prin rezonanță și care vine să ne arate Calea – aceea care cântă în noi, prin care omul poate recunoaste ecoul divin. Muzica lui este frecvența prin care omul își amintește de propria origine. Este conștiința care transfigurează materia prin sunetul Adevărului. Satul trist simbolizează umanitatea adormită, iar bătrânica, copilul si vecinii împăcați sunt ipostaze ale redescoperirii: memoria, inocența si fraternitatea. Când în liniște stai și asculți, vei auzi murmurul Cerului care poartă numele uitat al sufletului tău, Lumina.

Micuțul îngeraș a rămas între oameni atât cât a fost nevoie iar apoi s-a ridicat la Cer. De atunci, oamenii au inima mult mai ușoară când în liniște își ascultă cântecul șoptit venit din adâncuri intime.

Se mai spune că Luminel mai coboară lin pe Pământ, în fiecare an în Ajun de Crăciun. El vine să vestească Nașterea lui Hristos în mijlocul nostru, Nașterea Lui, în sufletul nostru al fiecăruia. Muzica lui Luminel răsună mai puternic și mai tainic în perioada Crăciunului. O putem recunoaște ușor chiar și în versul de colind, pentru că, Luminel a fost acela care i-a învățat pe oameni în trecuturi de demulte, să colinde și să cânte, vestind Marea Minune. I-a învățat să cânte Marea Operă pe aceia care reușeau să-și asculte Taina vie a sufletului. Cei care o vor asculta, vor afla Adevarul despre ei înșiși.

,,Atunci când în jur liniștea e ca o mare Pace, când nu se aude decât vântul cerului și respirația ta, pune mâna la inimă și ascultă. E Lumina. Ea îți arată Calea și Adevărul care cântă pentru tine. E Viața, e cântecul tău".

Luminel îți șoptește prin Trompeta lui Aurie:

,,Ești Lumină vie!"
El are-n mâna-o trompetuță
Scânteind ca o Steluță
Nu-i jucărie pe Pământ
Ci glas de Cer, din suflet sfânt,
Făcut Cânt, din Cuvânt,
Să-ți amintească cine ești
Să te trezești și să iubești!

Nicolaie Tony DINCĂ

DOMICILIU CONJUGAL CU SALON COMUN

PERSONAJE:
Eva Pipilică – soția lui Nelu: elegantă, cochetă, cu spirit practic;
Nelu Pipilică – soțul Evei: bonom, curios și ușor naiv;
Adam Fofârlică – soțul Anei: seducător, plin de sine, mereu încurcat;
Ana Fofârlică – soția lui Adam: romantică și visătoare, dar abilă;
Evan Pipilică – fiul Evei și al lui Nelu: tânăr inteligent și ironic;
Adnana Fofârlică – fiica Anei și a lui Adam: vioaie, spirituală;
Dina – tânără misterioasă de 20 de ani.
Vivi – fostă moașă, jovială și bețivă.

ACTUL I

SECRETE ÎN FAMILIE

SCENA 1

(Camere aproape identice, puse „în oglindă”, cu câte două ieșiri pe părțile laterale – una dintre ele reprezentând bucătăria iar alta ieșirea din locuință– și cu alte două uși fiecare, ieșiri spre fundalul scenei. Scena surprinde cele două camere principale, organizate ca un salon comun, despărțite între ele, fie de un panou cu rolul de zid, fie de o linie de delimitare trasată pe scenă. Două canapele aliniate perfect, eventual de culori diferite, amplasate pe centrul scenei,în salonul comun din locuință sau una singură, mai mare, împărțită în două, eventual prin acoperirea cu două pleduri de culori diferite. În antecamera familiei Pipilică, Eva, îmbrăcată de casă, vorbește la telefon, ferindu-se. Se va vedea că în antecamera vecină Adam vorbește și el la telefon, fără să spună ceva, participarea lui fiind gestuală. Se va vedea că soția sa, Ana, îl va urmări din ușa bucătăriei, pe ascuns. După ce Adam va termina de vorbit va intra într-una din camerele din fundal de unde va ieși ceva mai târziu îmbrăcat ca de oraș.)

EVA (*șoptit*): Da, dragul meu, deseară, dar repede, că Nelu miroase a gelozie!

NELU (*ieșind din bucătărie,în confuzie*): Normal că miroase a sărăcie, femeie, că uite frigiderul urlă de gol ce e. Nu mai e decât niște brânză în el. Poate aia miroase. Nu-mi dau seama cu siguranță pentru că eu de la Covid încoace mi-am pierdut mirosul.

EVA (*ca pentru ea*): Și uzul rațiunii.

NELU: Cum adică auzul pasiunii? Ce vrei să spui cu asta? Adică nu mai aud pasiunea?!

EVA: (*încurcată*) Nu vorbeam cu tine. Vorbeam cu... mama!

NELU: A, păi zi așa! Și pe urmă de unde pasiune la tine? A murit de mult. Zavârșit na pragramata, blagadaria!

EVA: (*închizând telefonul iritată*) Știi ceva, hai să nu începem cu reproșurile.

NELU: Nu că n-aș avea de ce. Ce bărbat căsătorit mai este lăsat cu ochii în soare de câteva

săptămâni bune, așa ca mine?

EVA: Să nu exagerăm acum. Sunt doar șase săptămâni. Doar ți-am spus că am probleme... Iar începi cu reproșuruile astea nejustificate? Vrei să-mi strici vibe-ul și azi? Vorbeam cu mama la telefon, dragă... și-a luat canapea nouă.

NELU: A, iar își schimbă mobila înainte de pensie?... Femeie modernă!

EVA: Și ce ai cu ea? Sunt banii ei. Iar te legi de ea?! Ești foarte enervant.

NELU: Poate enervat...

EVA: Păi tot aia e.

NELU: Ei, cum să fie tot aia? E o diferență de nuanță... Știi ceva ? Mi-e așa de foame că n-am nici măcar chef de ceartă. Cred că o să plec la magazin, să iau ceva de mâncare.

EVA: (*inspirată*) Lasă, că merg eu mai bine. Tu rămâi și fă ordine pe aici.

NELU: Gata, șefa! Să iei ceva bun și să te întorci repede că deja a început scandalul la mine în burtă. Mă duc în bucătărie să-mi fac un sendvici de pâine cu nimic. Poate se mai potolesc turcii care se bat în burta mea. Să vii repede, că altfel mă omoară turcii.*(Iese)*

EVA: Vin cât pot de repede. (*Intră pe una din ușile din fundal de unde va reveni îmbrăcată de oraș.*)

SCENA 2

(În salonul familiei Fofârlică. Adam Fofârlică iese din camera lui îmbrăcat de oraș. Din bucătărie iese Ana , soția sa, îmbrăcată ca de casă,cu șorțul pe ea.)

ANA**:** Hopa! Unde te grăbești, dragul meu, unde te duci?

ADAM**:** *(Surprins, încurcat...)* Unde mă duc?!...

ANA: Păi aia te întreb eu.

ADAM: Mă duc la...

ANA: Unde? Spune repede!

ADAM: La barazin... ăsta... la garazin...

ANA: Unde???

ADAM: La mar...ăăă...la bar. Da, acolo mă duc. La bar.

ANA: Păi ce cauți tu la bar așa de dimineață?

ADAM: Mă întâlnesc cu niște prieteni să vorbim ceva.

ANA: Cu care prieteni?

ADAM: Cu Ionel, cu Vasile și cu Mișu.

ANA: Cine e Ionel?

ADAM: Prietenul lui Mișu... și al lui Vasile...

ANA: Și al tău nu?

ADAM: Ba da, și al meu.

ANA: Și Mișu cine e?

ADAM: Mișu e prietenul lui Vasile... și al lui Ionel...

ANA: Și al tău nu?

ADAM: Ba da, și al meu.

ANA: A, deci cu ei vorbeai la telefon mai adineauri?

ADAM: Da, sigur că da. Păi cu cine altineva?!...

ANA: Păi cum vorbeai cu toți odată?

ADAM: Am făcut din aia...

ANA: Din care?...

ADAM: Din aia care... când vorbești toți odată... Zi-i să-i zic!...

ANA: Teleconferință?

ADAM: De-aia. Bravo!... Teleconferință.

ANA: Ați făcut teleconferință?

ADAM: Da, sigur că da.

ANA: Și vorbeau doar ei? Că am văzut că tu nu spuneai nimic...

ADAM: Păi n-aveam loc de ei. Că vorbesc mult. Tu știi ce mult vorbesc? N-ai timp să spui nimic de ei. Vorbesc într-una așa...

ANA: Și tu de ce zâmbeai?

ADAM: De prost ce sunt... ăăă, de proști ce sunt ei. Că vorbeau amestecat. Nici nu înțelegeeam prea bine ce spun... Da. Și a rămas că ne vedem la bar să vorbim față în față. Că nu ne putem înțelege prin teleconferință.

ANA: Măi dragul meu soț, Adam Fofârlică, de ce am eu impresia că umbli cu fofârlica cu mine, hm?

ADAM: Cine umblă cu fofârlica, draga mea? Eu?... Te înșeli foarte rău. Astea sunt niște acuzații nefondate care... Mă doare să aud asta de la tine. Păi ce aș avea de ascuns? Mă duc la prieteni să mă întâlnesc cu barul... Ăsta, invers: Mă duc la bar... cu prietenii...

ANA: Știu că mă minți, dragul meu, pentru că tu când ești prins cu minciuna dai în bâlbâială. Ca și acum, iată.

ADAM: Cine se blâbâie, cine se blabla... cine se bâlbâie, voiam să zic?

ANA: *(râzând)* Nimeni. Nimeni. Am glumit cu tine. Du-te, dragul meu! Du-te în oraș!

ADAM: Da... Bine... Am să verin repede... deriv... am să mă întorc repede... *(iese)*

SCENA 3

ANA: *(formează un număr pe telefon. Se va vedea că sună telefonul lui Nelu Pipilică din încăperea cealaltă. Acesta va răspunde.)* Alo!

NELU: Alo! Da, draga mea! A plecat?

ANA: Da, iubire. Eva?!.. A plecat și ea?

NELU: Da, draga mea. Vii tu la mine, sau vine eu la tine?

ANA: Vino tu aici. E mai sigur. Când vine din oraș Adam are obiceiul de sună înainte ca să mă

întrebe dacă nu cumva vreau să mai cumpere ceva. Așa că...

NELU: Ok. De copii ce mai știi?

ANA: Am vorbit cu Adnana și zicea că vin abia mâine din tabără. Era și Evan al vostru cu ea acolo.

NELU: Păi să nu se întoarcă cumva mai devreme.

ANA: Se vor întoarce mâine împreună, stai liniștit. Haide, vino la mine!

NELU: Imediat draga mea!

HEBLU

SCENA 4

Nelu se află pe canapea în holul comun. Pe măsuța din fața canapelei se află o ceașcă cu cafea din care soarbe din când în când. Dincolo, Ana deretică prin casă. Îi atrage atenția un plic aflat pe podea lângă ușa de la intrare. Ridică plicul , îl desface și începe să citească scrisoarea găsită în plic. Între timp pe intrarea locuinței familiei Pipilică intră Eva și Adam gălăgioși. El duce o pungă mică de plastic în care sunt câteva cumpărături. Îi văd pe ceilalți și amuțesc

EVA: *(Falsă)* O, dar ia te uită pe cine avem noi aici. Soțul meu drag și scump. Și ce face el? Bea cafea pe canapeaua din salonul comun.

NELU: Da. Și cei cu asta?

EVA: Păi și ceașca?

NELU: Ce-i cu ea? Nu înțeleg.

EVA: Păi din ceașca vecinei. De când îți bagi tu botul în ceașca vecinei, hm?

ADAM: *(curajos)* Chiar așa. De când bagi tu botul în ceașca nevestei mele?

NELU: E o cafea rece. Am găsit-o aici pe măsuță. Am crezut că e ceașca ta, draga mea.

EVA: Aia nu e ceașca mea.

ADAM: Aia nu e ceașca ei.

NELU: Hopa! Ia stai puțin! Dar de unde știi tu cum arată ceașca nevestei mele, vecine?

EVA: Păi nu știe, dar cunoaște ceștile din casa lui. Și prin excludere...

ADAM: (*Vizibil încurcat*) Exact, exclud prin excludere...

NELU: Am înțeles. Am crezut că e cafeaua mea și am băut din ea. Îmi cer scuze. O plătesc, dacă e cazul. Se mai întâmplă când locuiești într-o casă cu salon comun. Problema este alta. Ce cauți tu, vecine, să intri în casa mea, pe intrarea de la casa mea, cu soția mea?

ADAM: *(derutat)* Păi...

EVA: *(Idem)* A, știi... noi...

NELU: *(Incisiv)* Ei?... Ce e cu voi? De ce ați venit așa, amândoi, ca doi porumbei, chicotind gălăgioși? Cum se face că sunteți împreună? Sau nu cumva voi?...

EVA: Doamne ferește, bărbate! Dar ce-ți mai trece prin cap? M-am întâlnit cu vecinul pe stradă și s-a oferit să-mi care cumpărăturile până acasă.

ADAM: *(Iluminat)* Da! Asta este, așa s-a întâmplat! (*Și arată punguța cu cumpărături)*

NELU: *(Ironic)* A, atunci se explică. Și tu te-ai pus să cumperi tot magazinul. Atâtea bagaje nici nu aveai cum să le aduci singură. Bietul vecinul cred că e rupt de oase. A fost greu, vecine? Dar mai puneți-le jos, să nu cumva să faceți lombosciatică!...

EVA: (*Tăcere vinovată. Caută...*) M-a văzut ieșind de la manichiuristă și s-a gândit să nu-mi stric lucrarea...

ADAM: Sigur. Asta era... asta a fost adică... Am văzut-o pe Eva... pe doamna... pe vecina adică... Ieșea de la manichiuristă cu poșeta pe braț și cu punga pe umăr...

EVA: *(Șoptit)* Invers!

ADAM: Adică, invers, da... Și m-am oferit să-i duc eu poșeta

EVA: *(Șoptit)* Invers!

ADAM: Să-mi ducă ea poșeta...

EVA: *(Idem)* Nu poșeta!

ADAM: Să nu-mi ducă poșeta...

EVA: *(Idem)* Punga

ADAM: Să nu-mi ducă punga, adică...

EVA: S-o duci!...

ADAM: S-o duc...

NELU: Ce?

ADAM: Pe vecina.

NELU: Unde?

ADAM: Unde vrea ea.

EVA: Acasă la mine.

ADAM: Acasă la mine...

NELU: Cum adică la la tine?

ANA: *(Intervine)* Cum adică la tine?

ADAM: *(Totalmente aiurea)* Dar tu de ce ești în capod de casă prin casă. Ai chef de ceartă? Mai ai să umbli în pielea goală, să te fâțâi prin fața vecinului ca să-i stârnești simțurile.

EVA: Ce simțuri, că n-are.

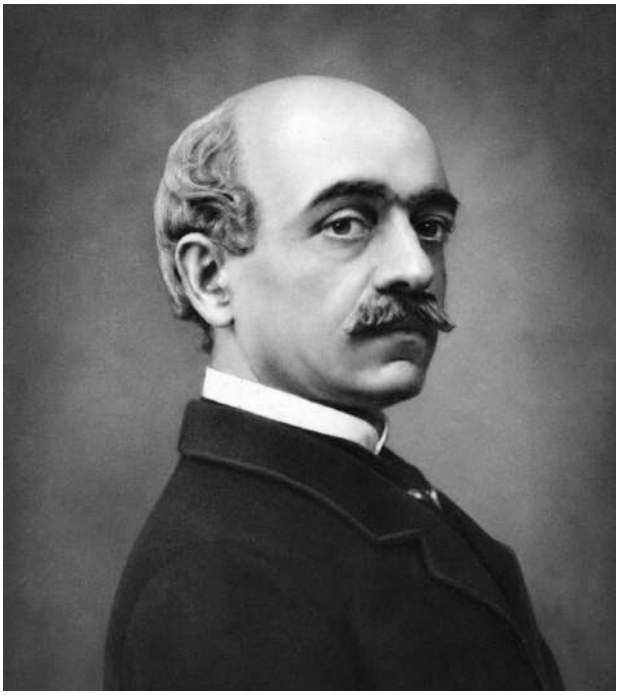
ADAM: Și dumneata, vecine, nu te credeam în stare să atentezi la pudoarea ei.

EVA: Nici eu

NELU: Eu??? Să atentez la... Doar pentru că am băut din ceașca voastră?...

ANA: Ia gata! Stop joc! Terminați cu prostiile și luați loc pe canapea că altfel s-ar putea să faceți cunoștință cu podeaua. (*Le arată scrisoarea*) Ia priviți ce am găsit pe podea, băgată pe sub ușă. În timp ce voi vă ciondăneați pentru niște prostii, am apucat s-o citesc. Stați jos. Am să v-o citesc și vouă.

HEBLU

VASILE ALECSANDRI

Vasile Alecsandri – născut la 21 iulie 1821 la Bacău — decedat la 22 august 1890, la Mircești, județul Roman – a fost un poet, dramaturg, folclorist, om politic, ministru, diplomat, academician român, membru fondator al Academiei Române, creator al teatrului românesc şi a literaturii dramatice în România, personalitate marcantă a Moldovei şi apoi a României de-a lungul întregului secol al XIX-lea. Vasile Alecsandri poate fi considerat primul scriitor român complet, cu o operă demnă de a fi luată în seamă în toate cele trei compartimente ale literaturii – poezie, teatru şi proză.

ODA OSTAŞILOR ROMÂNI

Juni ostași ai țării mele, însemnați cu stea în frunte!
Dragii mei vultani de câmpuri, dragu mei șoimani de munte!
Am cântat în tinerețe strămoșească vitejie,
Vitejie fără seamăn pe-acel timp de grea urgie
Ce la vechiul nostru nume au adaos un renume
Dus pe Dunărea în Marea și din Marea dus în lume!
Vin acum, la rândul vostru, să v-aduc o închinare,
Vin cu inima crescută și cu sufletul mai tare,
Ca eroi de mari legende, vin să vă privesc în față,
Voi, nepăsători de moarte, dispretuitori de viață,
Ce-ați probat cu-avântul vostru lumii pusă în mirare,
Că din vultur vultur naște, din stejar stejar răsare!
De la domn pân\' la opincă, duși de-o soartă norocoasă,
V-ați legat în logodire cu izbânda glorioasă
Ș-ați făcut ca să pricepem a trecutului mărime,
Măsurându-vă de-o seamă cu-a strămoșilor nălțime,
Ș-arătând, precum prin nouri mândrul soare se arată,
Cine-am fost odinioară, cine iar vom fi odată!
Să trăiți, feciori de oaste! Domnul sfânt să vă ajute
A străbate triumfalnic în cetăți și în redute,
Ca la Rahova cu turnul, ca la Grivița cu zborul,
Ca la Plevna, unde astăzi cei întâi ați pus piciorul,
Înfruntând pe-Osman Gaziul, și prin fapt de bărbăție
Ridicând o țară mică peste-o mare-mpărăție!
O! viteji de viță veche! Auziți în depărtare
Acel vuiet fără nume ce răsună ca o mare?...

Sunt bătăile de inimi a întregui neam al nostru
Ce adună zi și noapte dorul lui cu dorul vostru,
Sunt vărsările de lacrimi pentru-acel care se stinge,
Sunt urările voioase pentru-acel care învinge!
O! români, în fața voastră, colo-n tainica cea zare,
Vedeți voi o rază vie care-ncet, încet răsare,
Străbătând prin umbra deasă de lungi secoli adunată?
E voiosul fapt de ziuă mult dorită, mult visată,
E lumina re-nvierii, e luceafărul sperării,
E triumful luptei voastre, soarele neatârnării!
Dragii mei! din focul luptei oteliți când vă-ți întoarce
La cămin, unde românca, așteptând, suspină, toarce,
Tot poporul: rudă, frate, soră, mamă și părinte,
Ca la domni, cu pâini și sare, vor ieși vouă-nainte.
Căci din voi fieștecare poartă-n frunte o cunună
Și de gloria de astăzi, și de gloria străbună!
Pas dar! pas tot înainte! timpul vechi din nou zorește!
Viitorul României dat-a mugur ce-ncoltește!
O, copii! de voi sunt mândru, simt acea mândrie mare
Care crește cu mărirea unui neam în deșteptare.
Mi-am văzut visul cu ochii, de-acum pot să mor ferice!
Astăzi lumea ne cunoaște: Român zice, Viteaz zice.

ANDRII POPA

Cine trece-n Valea-Seacă
Cu hangerul fără teacă
Şi cu pieptul dezvelit?
Andrii-Popa cel vestit!

Şapte ani cu voinicie
Și-a bătut joc de domnie
Și tot pradă ne-ncetat,
Andrii-Popa, hoţ bărbat!

Zi şi noapte, de-a călare,
Trage bir din drumul mare,
Și din ţară peste tot!
Fug neferii cât ce pot,

Căci el are-o puşcă plină
Cu trei glonţi la rădăcină,
Ș-are-un murg de patru ani,
Care muşcă din duşmani,

Ș-are fraţi de cruce şapte,
Care-au supt sânge cu lapte.
Și nu-i pasă de nimic,
Andrii-Popa cel voinic!

Căpitane, frăţioare,
Ce se vede despre soare?
Să zăresc vro patru cai!...
N-auzişi tu de-un Mihai?

Căpitane, te găteşte,
Mihai mândrul te goneşte.
Iată-l, vine ca un zmeu!
Fă trei cruci la Dumnezeu.

Cum îi vede-n depărtare,
Popa strigă-n gura mare:
„Hai la goană de neferi!
Hai la horă de muieri!”*

A zis! ţipă, se aruncă,
Trece şes, pâraie, luncă
Cu fugarul sprintenel
Şi cu hoţii după el.

Mihai mândrul vine iară,
Falnic ca un stâlp de pară,
Pe-un cal alb ce n-are loc
Şi din ochi aruncă foc.

Fug cum fuge-o o rândunică,
Fug ca fulgerul când pică,
Şi se duc voinicii, duc,
Cu urgie de haiduc!

Piept în piept!... câmpul răsună
Toţi de tot dau împreună.
Toţi la luptă-s încleştaţi,
Toţi în sânge încruntaţi.

„Ura, fraţi!” caii nechează,
Sus văzduhul scânteiază.
„Ura!” moartea s-a ivit!
Vulturu-n zbor s-a oprit!

Zi de vară pân-în seară
Dau voinicii să se piară
Şi cu fierul ascuţit,
Şi cu pumnul amorţit.

Sângele-n răni gâlgâieşte,
Glasu-n gură se sfârşeşte.
Zece-s morţi! doi încă vii,
Mihai mândrul şi Andrii.

Andrii fuge făr’ de-o mână,
Prinde murgul la fântână,
Dă pieptiş, sare pe şa
Şi din gură zice-aşa:

„Zbori, copile sprintenele,
Să mă scapi de chinuri grele,
Că mă jur, de m-ăi scăpa,
Ca pe-un frate te-oi căta”.

Murgul sprinten se repede.
În zadar! Mihai mi-1 vede!
„Stai, hoţ-popă, dragul meu,
Să-ţi arăt cine sunt eu!”

Şi cum zice, mi-1 chiteşte,
Drept în frunte mi-l loveşte!
„Ura!” Vulturul din nori
Răcni falnic de trei ori

MALUL SIRETULUI

Aburii uşori ai nopţii ca fantasme se ridică
Şi, plutind deasupra luncii, printre ramuri se despică.
Râul luciu se-ncovoiae sub copaci ca un balaur
Ce în raza dimineţii mişcă solzii lui de aur.

Eu mă duc în faptul zilei, mă aşez pe malu-i verde
Şi privesc cum apa curge şi la cotiri ea se pierde,
Cum se schimbă-n vălurele pe prundişul lunecos,
Cum adoarme la bulboace, săpând malul nisipos.

Când o salcie pletoasă lin pe baltă se coboară,
Când o mreană saltă-n aer după-o viespe sprinteoară,
Când sălbaticele raţe se abat din zborul lor,
Bătând apa-ntunecată de un nour trecător.

Şi gândirea mea furată se tot duce-ncet la vale
Cu cel râu care-n veci curge, fără-a se opri din cale,
Lunca-n juru-mi clocoteşte; o şopârlă de smarald
Cată ţintă, lung la mine, părăsind nisipul cald

UNOR CRITICI

Voi, ce căutaţi defecte în scrierile mele
Şi intonaţi fanfare când constataţi în ele
Greşeli, imagini slabe, cuvinte ce vă par
Lipsite de-armonie, erori chiar de tipar,

Voi, care vă daţi truda de-a şterge de pe lume
Tot lucrul de o viaţă întreagă ş-al meu nume,
De ce atâta râvnă ş-atâtea opintiri
Ca să aflaţi în mine a voastre însuşiri?

Poetul care cântă natura-n înflorire,
Simţirea omenească, a Patriei mărire,
Chiar slab să-i fie glasul, e demn de-a fi hulit
Când altul vine-n urmă-i cu glas mai nimerit?
Şi oare se cuvine, şi oare-i cu dreptate
De a schimba în crime a sale mici păcate?
O! critici buni de faşă, poeţi în şapte luni,
Vulturul nu se mişcă de-un ţipăt de lăstuni.

Oricare păsărică îşi are ciripirea,
Ce-n treacăt pe-astă lume încântă auzirea,
'Nălţând un imn la ceruri prin alte imnuri mii
Ş-adăugând o notă l-a lumii armonii.
Am scris eu multe versuri şi poate chiar prea multe,
Dar n-am cerut la nimeni cu drag să le asculte,
Nici mi-a trecut prin minte trufaş ca să păşesc
În fruntea tuturora ce-ntruna versuiesc.

E unul care cântă mai dulce decât mine?
Cu-atât mai bine ţării, şi lui cu-atât mai bine.
Apuce înainte ş-ajungă cât de sus.
La răsăritu-i falnic se-nchină al meu apus.
Iar voi, care asupră-mi săgeţi tocite trageţi,
Cântaţi, dacă se poate, fiţi buni şi nu mai rageţi!

ȚARA

Din umbra deasă-a norului
Întins pe ţări străine
Cu aripele dorului
Voios revin la tine,

O! cuib al fericirilor,
O! ţară luminoasă,
Comoara-a nălucirilor,
Gradina mea frumoasă!

Ş-avântul tinereţelor
Ce-n sânu-mi se trezeşte,
Prin lumile poeţilor
Zburând mă râtâceste.

Şi-n farmecul avântului
Tot ce sub ochi răsare

În poalele pământului
Mai drăgălaş îmi pare;

Întinderea câmpiilor
În zări mai lin se perde.
Mai dulce-i rodul viilor,
Verdeaţa e mai verde.

Mai nalte sunt inălţimile,
Mai cald e mândrul soare,
Mai limpezi limpezimile
De râuri şi izvoare.

Iar fetele cu florile
Mai viu râd între ele,
Şi spun privighetorile
Mai tainic vers la stele.

Aice-i ţara basmelor
Ce-ngână-a noastră minte
Prin freamătul fantasmelor
Din timpi de mai nainte.

Aice-i vestea Doamnelor
Din lumea legendară,
Ş-a prelungirii toamnelor
Sub cerul de primăvară.

Aice-i ţara ţărilor
Ş-a doinelor de jale
Ce-n liniştirea serilor
Te ţin uimit în cale.

Aici cu lăcrimioare
Bujori se prind în horă.
Aice însuşi soarele
Are-ntre flori o soră,

Şi-n stâncele Carpaţilor
Cresc păseri năzdrăvane,
Şi-n sufletul bărbaţilor,
Mândriile române!

O! gura dulce-a raiului,
Tu dai prin o zâmbire
Şi fericire traiului,
Şi morţii fericire.

Luceferii eterului
Răvnind privesc la tine,
Şi toţi îngerii cerului
Te-au îndrăgit ca mine!

SERGENTUL

Pe drumul de costişe ce duce la Vaslui
Venea un om, cu jale zicând în gândul lui:
„Mai lungă-mi pare calea acum la-ntors acasă...
Aş vrea să zbor, şi rana din pulpă nu mă lasă!”
Şi bietul om, slab, palid, având sumanul rupt
Şi o cămaşă ruptă bucăţi pe dedesupt,
Păşea trăgând piciorul încet, dar pe-a lui faţă
Zbura ca o lumină de glorie mareaţă,
Şi-n ochii lui de vultur adânci, vioi şi mari
Treceau lucioase umbre de eroi legendari.
Opinca-i era spartă, căciula desfundată,
Dar fruntea lui de raze părea încoronată.
Calică-i era haina, dar străluceau pe ea
Şi crucea „Sfântul Gheorghe” ş-a „României Stea”.
Românul venea singur pe drumul plin de soare,
Când iată că aude fanfare sunătoare
Şi vede nu departe în faţa lui venind
Un corp de oaste mândră în aur strălucind.
Erau trei batalioane de garda-mpărătească
Mergând voios la Plevna cu dor s-o cucerească.
În frunte-i colonelul semet, pe calu-i pag,
La bravii săi tovarăşi privea ades cu drag,
Şi inima în pieptu-i bătea cu foc, deşteaptă,
Căci el visa, privindu-i, la lupta ce-i aşteaptă.
Deodat’ el dă cu ochii de searbădul român
Ce stase-n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
Şi mult se minunează, şi nici că-i vine-a crede
Când crucea „Sfântul Gheorghe” pe sânul lui o vede
Ş-opreşte regimentul, iar bravul colonel
Se-nchină la drumeţul, s-apropie de el
Şi-i zice cu blândeţe: „De unde vii, străine?”
„Vin tocmai de la Plevna.” „Cum e acolo?” “Bine.”
„Dar aste decoraţii cum, cine ţi le-a dat?”
„Chiar domnitorul nostru ş-al vostru împărat.”
„Dar pentru care fapte?” „Ştiu eu?... Cică drept plată
Că am luat eu steagul reduţei... şi pe dată
Cu el, străpunşi de glonţuri, ne-am prăbuşit în şanţ...”
„Dar ce rang ai, voinice?” „Am rang... de dorobanţ!”
Atunce colonelul, dând mâna cu sergentul,
Se-ntoarce, dă un ordin... Pe loc, tot regimentul
Se-nşiră, poartă arma, salută cu onor
Românul care pleacă trăgând al lui picior.

Justina RADU

Festivalul LIRA ILIRA 2026 – prima ediție – UN PUMN DE NISIP ARUNCAT ÎN VÂNT

În octombrie, la Sarandë, România și Albania deschid împreună o poveste despre artă, memorie, rădăcini și libertate. Iar la capătul ei, pe 25 octombrie, artiștii veniți din mai multe țări vor adopta și vor semna **Prima Declarație de la Butrint**.

Unele festivaluri se anunță.

Altele se nasc.

Dintr-un pumn de nisip.

Dintr-o mare care a văzut civilizații venind și plecând.

Dintr-un cuvânt rostit într-o limbă și înțeles, fără traducere, într-alta.

Dintr-o poezie spusă seara, când marea se liniștește. Dintr-o melodie. Dintr-o poveste. Dintr-o culoare. Dintr-un dans. Din rădăcini care descoperă, uneori cu uimire, că s-au întâlnit cu mult înaintea noastră.

Așa s-a născut **LIRA ILIRA – Festivalul Internațional al Artelor**, care va avea loc între **23** și **25 octombrie 2026, la Sarandë,** în **Albania.**

Nu dintr-un plan de marketing.

Nu din dorința de a mai așeza un festival într-un calendar deja aglomerat.

Ci dintr-o întrebare.

Ce s-ar întâmpla dacă am aduce artiști din mai multe țări pe țărmul Albaniei și i-am lăsa să vorbească între ei prin ceea ce știu ei mai bine să facă: artă?

Ideea i-a aparținut lui Tic Petroșel.

El a văzut, înainte ca noi să desenăm programul, să căutăm spațiile sau să trimitem invitațiile, ceva mult mai simplu și, tocmai de aceea, mai greu de construit: o întâlnire.

O liră imaginară întinsă între **două** țărmuri**.** România și Albania.

Apoi au început să vină oamenii.

Poeți. Prozatori. Muzicieni. Pictori. Dansatori. Jurnaliști. Oameni care trăiesc în România, Albania, Italia, Germania, Spania, Grecia și în alte colțuri ale Europei.

Și ideea a început să capete trup.

Așa a apărut Lira Ilira. „Lira" – instrument, cântec, poezie. „Ilira" – rădăcină, memorie, un nume care ne trimite spre această parte veche a Europei, spre Balcani, spre Adriatica și Ionica, spre lumi care s-au întâlnit, s-au luptat, s-au amestecat și au supraviețuit.

Pentru că Albania nu poate fi înțeleasă numai privind marea.

Trebuie să-i asculți oamenii.

Trebuie să-i urci munții.

Trebuie să-i vezi cetățile.

Trebuie să afli ce înseamnă Besa – cuvântul dat și ținut.

Trebuie să-i cunoști încăpățânarea de a rămâne ea însăși.

Aici îl întâlnești pe **Gjergj Kastrioti – Skanderbeg**, devenit peste veacuri simbol al rezistenței și al dârzeniei albaneze.

Mai târziu apare fascinanta și contradictoria figură a lui **Ali Pașa din Ioannina**, personaj de istorie aproape imposibil de despărțit de legendă, stăpân peste o lume în care Orientul și Occidentul se priveau, se negociau și se temeau unul de celălalt.

Dar o țară nu trăiește numai prin războaiele ei.

Trăiește prin cuvintele ei.

Prin **Naim Frashëri**, una dintre marile voci ale renașterii culturale albaneze.

Prin neliniștea lui **Migjeni**, un Labiș al nostru.

Prin lirismul lui **Lasgush Poradeci**.

Prin scriitori care au dus limba albaneză spre modernitate.

Și, desigur, prin **Ismail Kadare**, cel care a făcut ca Albania, cu miturile, fricile, istoria și contradicțiile ei, să intre definitiv în marea

literatură a lumii.

Tocmai de aceea, atunci când am început să construim Lira Ilira, am înțeles repede că nu vrem un festival în care fiecare să vină, să-și citească poezia, să-și cânte cântecul, să primească o diplomă și să plece.

Ar fi prea puțin.

Noi vrem să căutăm rostul artei

Ce mai poate face poezia într-o lume care citește din ce în ce mai repede?

Ce poate face muzica atunci când oamenii nu mai vorbesc aceeași limbă?

Mai are frumusețea vreo putere?

Ce înseamnă să fii artist departe de țara în care te-ai născut?

Ce duce cu el un român atunci când pleacă în lume?

Ce păstrează un albanez din memoria țării sale?

Cât din noi este origine și cât este drum?

Și mai ales: poate arta să construiască o punte acolo unde politica, istoria sau prejudecata au ridicat ziduri?

În aceste întrebări se află adevărata miză a Lira Ilira.

Vom avea poezie și proză.

Vom avea muzică.

Pictură și arte vizuale.

Dans.

Dialoguri între artiști.

Dar poate cele mai importante lucruri se vor întâmpla între evenimente: la o masă, pe malul mării, într-o discuție începută într-o limbă și terminată în alta. Pentru că există întâlniri pe care nu le poate programa niciun organizator. Le poate doar face posibile.

„Manual de iubit o țară"

Pentru mine, Lira Ilira se leagă și de o altă poveste.

De viitoarea mea carte, care se va numi „Manual de iubit o țară". Nu, nu va fi un ghid turistic.

Nu va spune unde se mănâncă cel mai bine și nici care este cea mai frumoasă plajă. Va fi, probabil, povestea unei întrebări care mă urmărește de ceva timp:

Cum ajungi să iubești o țară care nu te-a născut?

La început îi vezi marea.

Apoi oamenii.

Apoi începi să-i afli istoria.

Îi descoperi rănile.

Îi înveți cuvintele. Începi să înțelegi de ce un bătrân vorbește într-un anumit fel, de ce o familie te așază la masă înainte să te întrebe cine ești, de ce muntele contează, de ce onoarea contează, de ce cuvântul dat contează.

Începi să-i cauți poeții.

Morții.

Eroii.

Greșelile.

Legendele.

Și, fără să-ți dai seama, nu mai ești doar un om care locuiește într-o țară străină.

Începi să o porți în tine.

Poate că Lira Ilira este unul dintre capitolele vii ale acestui „Manual de iubit o țară".

Pentru că iubirea adevărată pentru un loc nu înseamnă să spui că totul este frumos. Înseamnă să vrei să-l înțelegi.

Și **drumul ne duce inevitabil la Butrint**

Există locuri în care timpul pare să fi refuzat să aleagă o singură epocă. Butrintul este unul dintre ele. Acolo, civilizațiile nu s-au șters una pe alta. Au rămas, într-un fel extraordinar, una peste alta.

Piatră peste piatră.

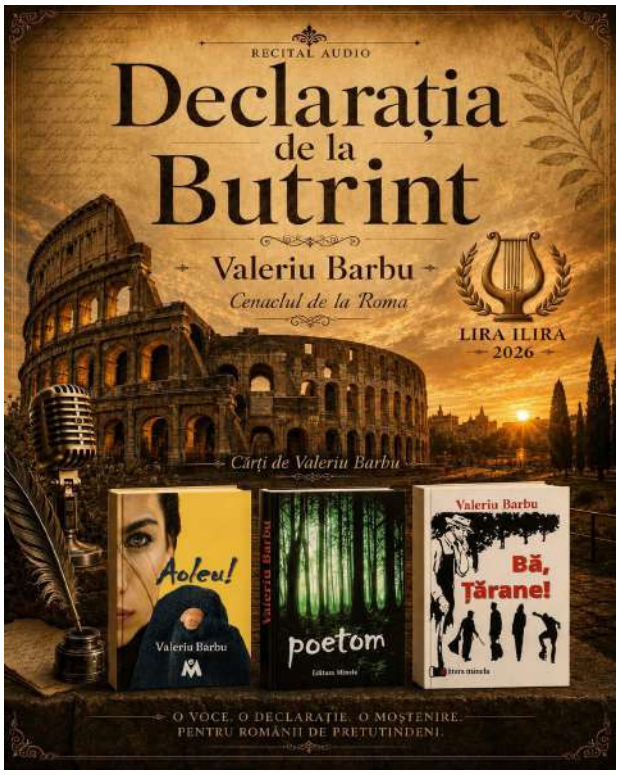
Mit peste istorie.

Templu peste cetate.

Teatru peste tăcere.

Și ni s-a părut firesc ca tocmai numele acestui loc să fie purtat de documentul simbolic pe care vrem să-l lăsăm după prima ediție a festivalului:

PRIMA DECLARAȚIE DE LA BUTRINT

Nu ne dorim să fie o proclamație pompoasă.

Nici un text birocratic pe care să-l semnăm și apoi să-l uităm într-un dosar.

Vrem să fie o declarație despre artist și despre libertatea lui interioară.

Despre cultură ca spațiu al întâlnirii.

Despre rădăcini, fără naționalisme gălăgioase.

Despre identitate, fără granițe ridicate împotriva celuilalt.

Despre dreptul fiecărui om de a-și purta limba, cântecul și memoria cu demnitate.

În esență, Declarația de la Butrint va încerca să spună câteva lucruri simple:

- că arta nu trebuie să despartă popoarele, ci să le permită să se recunoască unele în celelalte;

- că fiecare limbă este o formă de memorie și trebuie apărată prin creație, nu izolată;

- că artistul are dreptul la libertate, dar și responsabilitatea de a nu transforma libertatea în ură;

- că diaspora nu este o margine a culturii unei țări, ci una dintre formele sale vii;

- că rădăcinile nu sunt lanțuri: ele ne dau puterea de a merge mai departe;

- că patrimoniul aparține locului în care s-a născut, dar frumusețea lui aparține umanității;

- și că, într-o Europă obosită de conflicte și separări, arta poate rămâne una dintre ultimele limbi în care oamenii încă se pot întâlni fără să se întrebe mai întâi de ce parte a graniței se află.

Pe 25 octombrie 2026, la finalul primei ediții Lira Ilira, Declarația va fi prezentată participanților.

Va fi discutată.

Va fi adoptată.

Și va fi semnată de artiștii și participanții festivalului.

Mi-ar plăcea ca peste ani să putem privi acea primă pagină cu semnături și să spunem: de aici am început.

Nu știm unde va ajunge Lira Ilira. Și poate că este mai bine așa. Festivalurile adevărate nu cresc numai din bugete și programe.

Cresc din oameni. Din cei care vin prima dată. Din cei care se întorc. Dintr-un poet albanez care descoperă un poet român.

Dintr-un muzician român care ascultă un cântec vechi albanez și găsește în el ceva ce credea că aparține numai copilăriei lui.

Dintr-un pictor care vede aceeași mare altfel.

Dintr-un om care pleacă spre casă cu încă o țară în suflet.

România și **Albania deschid povestea**

România și Albania nu se întâlnesc pentru prima dată. Istoria Balcanilor este plină de drumuri, plecări, refugii, schimburi, cuvinte și oameni care au trecut dintr-o parte într-alta.

Dar la Lira Ilira vrem să ne întâlnim fără discursuri oficiale.

Doar prin artă.

Și poate tocmai de aceea formula festivalului nostru a devenit: „**LIRA ILIRA** – **acolo unde Besa** întâlnește **Cuvântul**."

Besa albaneză.

Cuvântul poetului.

Promisiunea omului.

Libertatea artistului.

În octombrie, la Sarandë, nu vrem să deschidem un loc al întâlnirii.

Un loc în care poetul să-și poată rosti adevărul.

Muzicianul să transforme marea în sunet.

Pictorul să lase culoarea să vorbească.

Dansul să spună ceea ce cuvintele nu mai pot spune.

Și, poate, pentru trei zile, să ne amintim că înainte de a fi români, albanezi, italieni, greci, spanioli, germani sau orice altceva, suntem oamenii aceleiași nevoi stranii și minunate de a crea.

La început spuneam că unele festivaluri se anunță, iar altele se nasc.

Lira Ilira abia se naște.

Nu știm dacă va deveni mare.

Nu știm în câte țări va ajunge numele ei.

Nu știm câți oameni vor veni peste ani.

Dar știm ce facem acum.

Luăm un pumn de nisip de pe țărmul mării Ionice.

Îl ridicăm în palmă.

Și îl aruncăm în vânt.

Mai departe, lăsăm Arta să hotărască până unde va ajunge.

23–25 octombrie 2026 | Sarandë, Albania

Festivalul Internațional al Artelor LIRA ILIRA

Poezie și **Proză • Muzică • Pictură** și **Arte vizuale • Dans**

LIRA ILIRA – acolo unde Besa întâlnește **Cuvântul.**

Povestea începe **acum.**

ORGANIZATORI

DAUTI'S CONSULTANCY

FAR
FEDERAȚIA PENTRU ACCESIBILIZAREA ROMÂNIEI

EPOKA E BARDHË

UZPR
Filiala OCCIDENT
Diaspora și Minorități
a Uniunii Ziariștilor
Profesioniști din România

LIRA ILIRA

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL AL ARTELOR

UNIRE PRIN CUVÂNT, CULOARE, SUNET ȘI EMOȚIE

23–25 OCTOMBRIE 2026

SARANDË – KSAMIL, ALBANIA

POEZIE ȘI LITERATURĂ | MUZICĂ | PICTURĂ ȘI ARTE PLASTICE | DANS

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL AL ARTELOR
LIRA ILIRA
23–25 octombrie 2026
Sarandë – Ksamil, Albania

Trei zile de creație, prietenie și dialog intercultural, în inima Rivierei Albaneze, unde arta unește oamenii și culturile.

Artiști din România, Albania, Italia, Kosovo, Turcia, Grecia, Germania, Spania și din alte țări se întâlnesc pentru a celebra frumusețea culturii și a valorilor care ne unesc.

ARTA NU ARE PAȘAPORT. ARE SUFLET.
ȘI SUFLETUL VORBEȘTE
ACEEAȘI LIMBĂ PRETUTINDENI.

FESTIVALI NDËRKOMBËTAR I ARTEVE
LIRA ILIRA
23–25 tetor 2026
Sarandë – Ksamil, Shqipëri

Tre ditë krijimtarie, miqësie dhe dialogu kulturor, në zemër të Rivierës Shqiptare, ku arti bashkon njerëz dhe kultura.

Artistë nga Romania, Shqipëria, Italia, Kosova, Turqia, Greqia, Gjermania, Spanja dhe vende të tjera takohen për të festuar bukurinë e kulturës dhe vlerat që na bashkojnë.

ARTI NUK KA PAŞAPORTË. KA SHPIRT.
DHE SHPIRTI FLET TË NJËJTËN
GJUHË KUDO NË BOTË.

INTERNATIONAL FESTIVAL OF ARTS
LIRA ILIRA
23–25 October 2026
Sarandë – Ksamil, Albania

Three days of creativity, friendship and intercultural dialogue, in the heart of the Albanian Riviera, where art brings together people and cultures.

Artists from Romania, Albania, Italy, Kosovo, Turkey, Greece, Germany, Spain and other countries meet to celebrate the beauty of culture and the values that unite us.

ART HAS NO PASSPORT. IT HAS A SOUL.
AND THE SOUL SPEAKS THE SAME
LANGUAGE EVERYWHERE.

PARTENERI PROIECT ȘI MEDIA

ASSOCIAZIONE CENACOLO ROMENO DI ROMA
CENTRO CULTURAL LA TIERRA TRACIA
RADIO VOCATIV
GRUP MEDIA VOCATIV ROMANIA
observatorul.ro
observatorul.tv
nindos.ro
ORIZONT TV
ZIARUL ROMÂNILOR DIN ANDALUZIA

CUPRINS

ISTORIE

Michelangelo Merisi da Caravaggio
Larisa Izabela IACOB, pagina 1
Studiul iconografic și stilistic al icoanei „Învierea - Pogorârea la iad”
Diana-Alexandra PELMUȘ, pagina 4
Colibășanu Constantin - Prefect de Olt
Cornel MANOLESCU, pagina 7
Alexandru Șerbănescu – ultimul mare as al aviației române. Viața, luptele și moștenirea unui erou al cerului
Nicolae DUMITRANA, pagina 10

ESEU

Dumnezeu vorbește cel mai tare acolo, în tăcerea dintre două bătăi de inimă.
Dan ALEXOAE, pagina 14

REPORTAJ

Cele 360° ale identității românești
Valeru CIUREA, pagina 19

INTERVIU

Între rigoarea sonetului și melancolia rafinată a Dunării
Corina DAȘOVEANU, pagina 23

EDUCAȚIONAL

Muntele ne-a ales
Ramona MÜLLER, pagina 25
Între cătușele ideologice și sublimul rezistenței
Corina DAȘOVEANU, pagina 28

CULTURĂ TRADIȚIONALĂ

Firul de aur din lada de zestre străbună
Valeru CIUREA, pagina 30

PROZĂ

Letopiseţu vieţii, al pildelor şi al miracolelor lui Zamolxe (continuare din numărul trecut)
Cristian SĂILEANU, pagina 34
Străinul de mâine (fragment)
Gina ZAHARIA, pagina 40
Iluzionare
Adrian ȚION, pagina 42
Interviul doctorului Crăciun (continuare)
Ioan IVAȘCU, pagina 46

POEZIE

Adrian Vasile EFTIME, pagina 48
Alexandrina Lucia VAIDA, pagina 50
Ana NEDELCU, pagina 53
Corina DAȘOVEANU, pagina 57
Evelyne Maria CROITORU, pagina 60
Gela ENEA, pagina 63
Maria CALLEYA, pagina 66
Mirela DUMA, pagina 68

CRITICĂ LITERARĂ

Între metaforă și verdict în vorbiri la limită
Christian W. SCHENK, pagina 72
Rânduri și gânduri despre timp și despre iubire, pe marginea volumului „Urme și umbre” de Nicolaie Dincă
Sanda MISIRIANȚU, pagina 73
Carnaval venețian – poezia Corinei Dașoveanu
Radu PAȘALEGA, pagina 76

DEBUT

Cornelia Maria BIRIȘ, pagina 91

TEATRU

Domiciliu conjugal cu salon comun
Nicolaie Tony DINCĂ, pagina 84

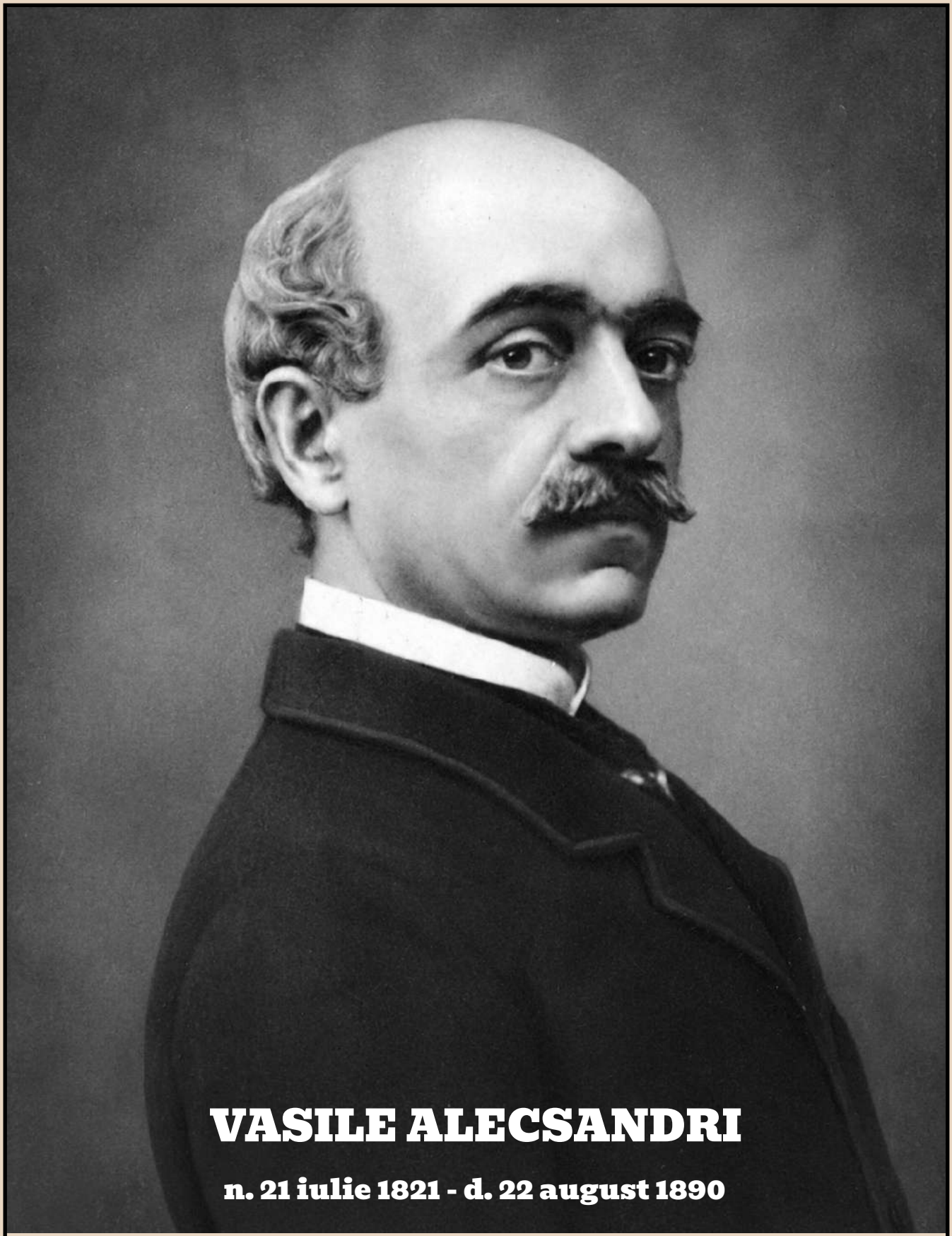
RESTITUIRI

VASILE ALECSANDRI
Nicolaie DINCĂ, pagina 89

CULTURA & DIASPORA

Festivalul LIRA ILIRA 2026 – prima ediție – UN PUMN DE NISIP ARUNCAT ÎN VÂNT
Justina RADU, pagina 96

13 septembrie 2026
Chitila, România
Folk
și poezie
la Julia
în grădină
Folkiștii:
Eugen Avram
Ana Maria Dumitru
Mihai Racoviţan
Valer Moldovan
Codruţ Beleaua
Trupa ARHAIC
Poeții:
Cătălin Codru
Nicolae Doboș
Nicolaie Dincă
Valeru Ciurea

VASILE ALECSANDRI

n. 21 iulie 1821 - d. 22 august 1890

Vasile Alecsandri - născut la 21 iulie 1821 la Bacău — decedat la 22 august 1890, la Mircești, județul Roman - a fost un poet, dramaturg, folclorist, om politic, ministru, diplomat, academician român, membru fondator al Academiei Române, creator al teatrului românesc și al literaturii dramatice în România, personalitate marcantă a Moldovei şi apoi a României de-a lungul întregului i secol al XIX-lea.

Vasile Alecsandri poate fi considerat primul scriitor român complet, cu o operă demnă de a fi luată în seamă în toate cele trei compartimente ale literaturii: poezie, teatru şi proză.